

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko-
ni račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 50
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Punt v radikalnem klubu.

Stari gospod Pašić ima zopet sitnosti in težave. To-pot slučajno ne ravno s svojim kompanjonom g. Radičem, pač pa v lastni hiši. V radikalnem klubu. Tam se je začel nevarno pojavljati duh upornosti; ne direktno proti osebi g. Pašića — Bog varuj! — ampak proti vladi, njenemu delovanju in gospodarjenju, predvsem pa proti njenemu proračunu, torej vsekakor indirektno tudi proti g. Pašiću kot šefu vlade. Vlada in njen proračun sta že itak izpostavljena najhujši kritiki od strani opozicije celo v vladnem taboru samem. Lahko si je misliti, kako neprijetna stvar to za g. Pašića i kot poglavarja radikal. kluba i kot poglavarja vlade; neprijetno že v moralnem, kaj še-le v političnem oziru.

Ni manj ko 84 radikalnih poslancev, v prvi vrsti zastopniki južne Srbije, revoltira proti proračunu. Poslali so Nikoli Pašiću pismo, v katerem zahtevajo znižanje ogromnih postavk, zahtevajo red v državnih financah, zahtevajo dejansko i pravilno varčevanje; pred vsem pa odklanjajo amandmane, ki jih je vlada predložila k proračunu.

Kakor znano, so bile v proračunu že v finančnem odboru, pod pritiskom opozicije, izvršene nekatere redukcije, zadevajoče po največ uradniški status, tako da je za nekaj sto milijonov pristrizen prišel pred skupščino. Za tisto, kar se je v finančnem odboru črtalo ali »prišparalo«, kakor nam je to g. Pucelj v svojem listu tako lepo razložil, pa se hoče zdaj vlada oškodovati potom amandmanov, ki znašajo preko 700 milijonov, torej še več kot je v proračunu črtano. Torej bi finančni minister tu napravil prav dobro kupčijo, priteklo bi v državno blagajno še več, kakor je bilo prvotno deliminirano.

Toda ta sicer jako premetena, a vseeno malo preveč drzna špekulacija na žepe davkoplačevalcev je izzvala protest in nevoljo celo v radikalnem klubu, kjer je v petkovi seji radi tega prišlo do ostrih nastopov. Ta seja je bila sklicana poglavito na željo g. Pašića, da bi se radikalni poslanci opozorili na to, naj v proračunski debati ne govore v svojem imenu nego solidarno vsi v imenu kluba. Ta predlog je stavil Ljuba Živković, a pojavila se je proti temu v klubu tako močna opozicija, da je ta predlog skoro enoglasno bil odbit. Radikalni klub je odrekel vladi poslušnost, da brani budžet, bo sicer iz strankarske discipline zanj glasoval, toda odklanjajo amandmane v višini 700 milijonov. Nekateri člani kluba so pri tej priliki tudi vehementno napadli vlado. Vujičić je poudarjal, da ni klub predložil budžeta, predložila ga je vlada, ne upoštevajoč želj kluba; zato klub tudi ni zadovoljen z budžetom in se ne more od njega zahtevati, da bi ga v skupščini enodušno branil. Srečković je izjavil: Kaj koristi, kar tu v klubu sklenemo, ko se vlada na to ne ozira. Mi zahtevamo, da varčuje vlada pri nepotrebnih stvarih, ona pa reducira siromake uradnike. Drug govornik je dejal: Nečemo več narodu lagati. Naj pride vlada semkaj, da obračunamo. Vsi govorniki pa so poudarjali, da srbsko ljudstvo ne zmore več bremen, ki se mu nalagajo. — Torej že srbskemu ljudstvu so davki pretežki, kaj se je potem čuditi, če obupuje slovensko ljudstvo, ki mora plačevati trikrat večje davke!

Je to pač huda obsodba gospodarjenja sedanjih vlade, če njeni lastni ljudje začno protestirati in se upirati. In g. Pašiću se je menda privrkat dogodilo, da mu je njegov klub odrekel pokorščino. Pokorno ga poslušala samo g. Pucelj. Vsekakor je situacija za g. Pašića zelo neprijetna. Nevarnost je, da vlad tistih lepih 700 milijonov, ki jih je že upala »prišparati«, da se zopet izrazimo po načinu g. Pucelja, navsezadnje splava po vodi. Če jih 84 radikalnih poslancev odkloni, potem vlada zanje nima večine in potem so izgubljeni za vlado namreč, — na vsak način pa prihranjeni davkoplačevalcem.

Ni dvoma, da bo g. Pašić napel vse sile, da teh 700 milijonov reši; to so lepi denarci in na 12 in pol milijard proračuna prav čeden nameček. Skoro bi si upali po sedanjih izkušnjah tudi že v naprej reči, da se bo g. Pašiću posrečilo punt v radikalnem klubu zopet poravnati in spraviti pod streho celokupni proračun z vsemi naknadnimi krediti vred. Vlada se bo potem lahko veselila svoje zmagave. Toda sreče ji ta njen gorostasni proračun, ki je v sedanjem našem težkem gospodarskem položaju nekaj nezasišane in ki bo ta položaj v vsakem pogledu še poslabšal, ne bo

Tajen sporazum med Pašićem in Radičem za volitve.

VSE PIŠE IN GOVORI O NOVIH VOLITVAH. — VOLITVE NAJ BI ZADALE »MILOSTNI SUNEK« HRVATOM IN SLOVENCEM. — RADIČ SE SKUŠA REŠITI S TAJNIM SPO-RAZUMEVANJEM S PAŠIČEM.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Belgrajsko časopisje potrjuje naše vesti o namerah sedanje vlade, da si potom fašističnega volivnega zakona zasigura oblast v državi še za nekaj časa. Vlada se s tem obširno bavi. Vesti so povzročile precej razburjenja. O njih se v političnih krogih mnogo razpravlja. Splošno mnenje, da take tendence voditeljev sedanjega režima niso izključene, ker so s svojim dosedanjim delom dokazali, da so jim parlamentarizem in demokratizem le prazna fraza in firma, pod katerim izvajajo absolutizem najgrše vrste. Nekateri mislijo, da se ti načrti ne bodo posrečili, ker bi bil ta poskus nevaren za ugled naše države, ki so ga s svojim sedanjim delovanjem že itak spravili na nizko stopnjo. Če bi pa tak volivni zakon sprejeli, bi se znal maščevati tudi nad njimi.

Nekateri listi prinašajo razne kombinacije, predvsem o volitvah, ki naj bi se vršile takoj po sprejetju proračuna. Ti listi trdijo, da sta Pašić in Radič za ta slučaj med seboj sklenila tajen sporazum. V tem sporazumu je Radič pristal na to, da naj bi vodila volitve homogena radikalna vlada pod Pašićem. Radič je pristal na to radi tega, ker misli, da bi v opoziciji mogel pridobiti več pristavev in da bi lažje uspešno pobijal akcijo nasprotnih strank, predvsem HPS. V Radičevih krogih z velikim strahom gledajo na akcijo HPS.

Nekateri listi prinašajo poleg tega tudi kombinacije, da bi moglo priti še pred sprejetjem proračuna do krize, kar je pa zelo malo verjetno. Kar se tiče novega volivnega zakona in homogene vlade, je res, da sta obe kombinaciji naperjeni proti Slovincem in Hrvatom, ki bi v takem slučaju prišli popolnoma ob svoje narodno zastopstvo, ker bi radikalna stranka s svojim nasiljem in metodami gledala na to, da bi postala skupščina še bolj srbijanska, kakor je danes.

To tudi potrjuje agitacija radikalne stranke, ki jo je v zadnjem času razvila med ljudstvom v Srbiji. Radikalna stranka je v svoji agitaciji odločno zavzela nacionalistični velikosrbski ton in kliče vse Srbe v eno vrsto, da bi se nadaljeval hegemonističen režim nad Hrvati, posebno pa nad Slovenci. V tem oziru smo javili tipičen nastop Simonovičev, ki je izjavil, da je v skupščini 200 srbskih poslancev, ki morajo dati ton zakonodaji in javni upravi.

Zato je tembolj čudno, da Radič s svojimi poslanci še vedno ne samo podpira tak režim, marveč, da celo sklepa tajen sporazum s Pašićem, da bi hrvatsko ljudstvo še bolj spravil ob njegove pravice, kakor ga je s svojim izdajstvom.

Govor narodnega poslanca Smodeja.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Včeraj je narodna skupščina cel dan razpravljala o proračunu notranjega ministrstva. Na dopoldanski seji je govoril dav. dem. dr. Miović ter kritiziral politično upravo. Njemu je odgovarjal notranji minister Boža Maksimović. Nadalje so govorili Agatonović in Plesković. Na popoldanski seji je govoril Franc Smodej. Razen Smodeja so govorili še razni drugi poslanci. Seja se je končala ob osmih.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Na včerajšnji popoldanski seji je govoril poslanec Jugoslovanskega kluba Franc Smodej. Njegov govor je cela zbornica poslušala z velikim zanimanjem, zlasti del, ko je pojasnjeval svoje stališče k narodnemu edinstvu. To narodno edinstvo je vsestransko skritiziral in dokazal, da narodno edinstvo v praksi ne pomeni nič drugega kot velikosrbsko hegemonijo, režim za zatiranje Slovencev. Za ugled in moč države je potrebno državno edinstvo. Ako pa srbski imperialisti ne marajo odstopiti od svoje nasilne politike, potem bodo morali nositi posledice za svoje delovanje.

Poslanec je v svojem govoru izvajal naslednje:

»Ekspoze g. notranjega ministra nas nikakor ni mogel zadovoljiti. Čuli smo nekoliko lepih besed, ki pa niso v skladu z dejstvi. G. minister je rekel, da je prepričan demokrat in da zastopa integralni unitarizem. To je kontradiktorno. Demokracija izključuje integralni unitarizem. Integralni unitarizem ni v skladu z demokratizmom, pač pa se popolnoma sklada s centralizmom in ne nasprotuje niti absolutizmu in celo diktaturi ne. Moč vsake demokracije je v tem, da morejo vse enote živeti in pokazati svojo moč, a pri sedanjem režimu tega ni. Ta vlada neče o samoupravah nič slišati in noče izvesti niti tiste fiktivne samouprave, ki jo nudi vidovdanska ustava.

Slučaj Fakina v Trbovljah.

Kaj znači v bistvu politika, ki jo vodi g. minister policije? Ali je to politika vidovdanske ustave? To je politika svobode za ubijanje. (Klici: To ni res!) Vprašam vas, ali je bil pri nas že kak človek zaradi političnega uboja kaznovan? Naj nam na to odgovori g. notranji minister! (Notranji minister Maksimović: Kateri uboj?) Slišali ste predgovornike. (Notr. minister Maksimović: Povejte vi!) Povem vam. Kaj je bilo s Fakinom, ki je bil ubit sredi belega dne in v pričo velike množice? Toda ko je prišlo do preiskave, ni smel nihče povedati, kar je videl. Sodišče je vprašalo nas

prinesel. S to vlado in z njenimi pomagači, ki so za vso stisko, v kateri danes ljudstvo vzdihuje, imeli samo gluha ušesa, bo to ljudstvo o svojem času tudi pošteno obračunalo.

časnikarje, da povemo, kdo je ubil Fakina (Poslanec Vesjenjak: Nato je prišel Wilder in dal svoj blagoslov!) Podobne stvari so povedali že nekateri predgovorniki, a notranji minister na to ni odgovoril.

Teroristične organizacije v Vojvodini.

Neki predgovornik je povedal lepe stvari o razmerah v Vojvodini. Slučajno je bil to Nemeč. Večina se je hotela norčevati z njim. Toda vprašanje je, če je resnica, kar je govoril o preganjanju in batnanju. Če je resnica, je to proti vsaki morali in potem moramo to popolnoma obsoditi. Kajti tudi Nemci imajo pravico do življenja in državljskih pravic. Točno vem, kaj delajo Nemci s koroškimi Slovenci; zažigali so jim domove in pred meseci je umrl duhovnik Limpel kot žrtev nemškega napada. V Avstriji ni bilo nikogar, ki bi bil to javno obsodil. V Avstriji imajo Volkswehr, pri nas imamo Orjuno, Srnoa in četnike. Ako je cilj teh organizacij, da pretepajo drugi narod in vlada to dopušča, potem je jasno, da žive te organizacije pod zaščito vlade in posebej notranjega ministra. Poslanec Moser je imel prav, da je te stvari povedal. Mi imamo dovolj morale, da take stvari obsojamo. To naj slišijo tudi v Avstriji in vedo, da stojimo višje, nego Nemci.

Elsafluid narodnega edinstva.

Na vse priitožbe zaradi izvajanja takega sistema se nam vedno odgovarja samo eno: da je to potrebno zaradi »narodnega edinstva«. To nacionalno edinstvo je nekak Elsa-fluid za vse bolezni. Toda nikdo še ni jasno povedal, kaj je pravzaprav to narodno edinstvo. Nekateri pravijo, da je to duh, ki mora biti v celem narodu isti. Toda to je nemogoče. Kajti kolikor glav toliko misli. Drugi pravijo, da je narodno edinstvo v tem, da se mi Slovenci odrečemo svojemu jeziku in sprejmemo srbsko-hrvatski jezik. (Ugovori.) Toda gospodje, Slovenci smo se borili 800 let za svoj jezik in odbili germanski val; zato smo si stekli pravico do našega lastnega slovenskega jezika, ki ga smatramo za svetinjo. (Klici iz večine: Mi istotak!) Če je vam drag vaš srbsko-hrvatski jezik, dopustite, da je nam drag naš slovenski jezik in ne dotikajte se ga. (Klici: Kdo se ga dotika?) Tisti, ki je tako govoril o narodnem edinstvu. (Notranji minister Maksimović: Kdo je to rekel?) Poslanec samostojnih demokratov g. Grisogono. In mi mislimo, da se samostojni demokrati v tem pogledu popolnoma skladajo z vami radikali in radičevci, ker je g. Radič tu že večkrat rekel, da smo vsi eno.

To nacionalno edinstvo je postalo v tej skupščini nekak fetiš; ne ekonomska ne socialna ne finančna vprašanja, ki kriče po rešitvi, niso v skupščini na dnevnem redu, nego govori se samo eno: nacionalno edinstvo.

Nekaj drugega je državno edinstvo. Ako se zahteva ena država, je to popolnoma v redu in mora biti, pa naj zahtevajo to centralisti ali federalisti ali avtonomisti ali kdorkoli. Danes, mislim, da ni ne samo v tej skupščini, nego v celi državi nobene stranke, ki ne bi bila za državno edinstvo, ki ne bi hotela te ene države. (Burno ploskanje pri opoziciji.) Mi nikdar nismo bili proti državnemu edinstvu, čeprav nam je bilo mnogokrat težko, ker se ni poslušal naš glas, ker se ne sprejemajo naši predlogi, marveč se vsi iz principa odklanjajo.

Vendar imamo avtonomisti in centralisti eno skupno: da smo bili doslej oboji dosledni. V bodoče pa centralisti ne bodo mogli biti več taki, kajti bodočnost bo pokazala, da se ta država ne da tako urediti da bi bili vsi kolikor spleh mogoče zadovoljni, razen avtonomistično, to je s širokimi samoupravami.

Najnedoslednejši je bil v tej skupščini g. Radič, ki je od konfederacije preskočil na centralizem in narodno edinstvo.

V tej skupščini jih je, menim, mnogo, ki prilično enako mislijo kakor mi, toda glede narodnega edinstva nismo na čistem. Tudi govorniki vrlo spoštovanega g. Davidoviča so v tej skupščini skoraj vsi govorili o narodnem edinstvu in takisto celo muslimani. Ta težnja je nerazumljiva. Razumljivo je, če se pojavlja jaka težnja po državnem edinstvu, da ne bi centrifugalne sile razbile te naše države, dokler ni konsolidirana. Toda če v tej državi ni niti ene stranke, ki bi bila proti državnemu edinstvu in ki ne bi bila za eno državo, potem ne razumem, zakaj vedno govorite o narodnem edinstvu, ki ga ni.

Le avtonomistično se država da urediti.

Mi zastopamo avtonomistično mišljenje, t. j. avtonomistično ureditev države in zahtevamo, da se država uredi po avtonomističnih načelih ali po zgodovinskih pokrajinah ali po avtonomističnih načelih naših avtonomnih enot, ki naj se ustvarijo in ki bi odgovarjale socialnim, gospodarskim in kulturnim razmeram posameznih pokrajin in da se pri tem vpoštevajo tudi obstoječe tradicionalne vezi. Tradicije ne naglašam zato, ker bi bilo treba v državnopravnih in državoupravnih vprašanjih vpoštevati tradicijo zaradi tradicije, marveč zato, ker je tradicija ustvarila pogoje avtonomnih zajednic, milje, v katerem živimo, in urenila gospodarsko, kulturno in socialno življenje v zgodovinskih pokrajinah. Taka tradicija se nikdar ne more prekiniti brez škode, a to se tu ne upošteva.

Jasni pojmi.

Edinstvenega jugoslovanskega naroda, jugoslovanske nacije ni. So pa narodi, ki so jugoslovanski, a teh je več. Kajti Srbi so jugoslovanski narod in takisto Bolgari in mi in Hrvati. Za nas znači to jugoslovanstvo samo kolektivno ime, s katerim hočemo, da se označi, da morajo biti vsi ti narodi v eni državi, da žive v eni državi. Če čutimo, da nismo en narod, potem nismo en narod. Vsaj mi Slovenci moramo reči, da nismo z vami en narod (Klici: Zerjav pravi drugače), kajti kadar govorimo v tej skupščini slovensko, vi takoj le-tite ven, ker pravite, da ne razumete našega jezika. Srbi, Hrvati in Slovenci so en državni narod, a to je nekaj drugega, in ostali morajo en državni narod.

Razlika je v tem, ako smo en državni narod, nismo etnično en narod. To bi morebiti mogli postati, ako bi se prirodnim putem evolucionirali kot en narod tudi etnično. Sedaj pa še nismo. Tako razumejo tiste stranke, ki želijo, da bi postali tudi etniško en narod. Mi smo pa realna stranka. Ugotavljamo samo dejstvo, da mi nismo en narod in pravimo, da smo Slovenci narod zase. Smo pa bratski narod srbskega in hrvatskega naroda in smo jima mnogo bližje nego drugi slovenski narodi. Te države ni ustvarilo nič drugega kakor želja za državnim edinstvom in ljubezen do naših bratov.

Mi Slovenci imamo izmed vseh jugoslovanskih jezikov najbolj razvit jezik. Naš narod svoj jezik ljubi, ker se je za njega boril. Če bi se mi v bodočnosti naravnim putem tudi etnično evolucionirali tudi kot en narod, ne bi nihče proti temu česa imel. Toda to je težko. Mogoče bi bilo samo takrat, če bi književni jezik kakega naroda ne bil razvit. Če pa se jezik razvije, ga je težko stopiti z drugim jezikom v enega. Mi bi morali v tem slučaju enostavno zavreči naše svetinje in je tudi nepotrebnost.

Mi Slovenci vas Srbe mnogo boljše razumemo nego vi nas. Vedno smo naročevali vaše knjige, čeprav nam to v Avstriji ni bilo potrebno. To smo delali iz ljubezni. Pri vas pa te volje ni. Vi Srbi bi se mogli zelo mnogo

okoristiti od naše književnosti. Mi imamo razvito literaturo. Nisem pa videl nobene slovenske knjige v vaših izložbah, v Ljubljani pa najdemo mnogo vaših revij.

V glavnih mestih bi morali biti uradniki, ki razumejo slovensko in srbohrvatsko. Govornik naveda slučaj nekega uradnika v notranjem ministrstvu, ki ni razumel hrvatskega akta, ker ga ni hotel razumeti. Zakaj ne pokazujete vi Srbi volje, da bi razumeli hrvatski in slovenski jezik? Mislim, da zato, ker si zamišljate narodno edinstvo povsem drugače, kakor mi. Za vas pomeni narodno edinstvo imperializem in hegemonija enega naroda nad drugim. Mi pa hočemo narodno edinstvo brez imperializma. Ako hočete srbsko hegemonijo, je povsem naravno tako narodno edinstvo, kakršnega vi zahtevate. Če pa hočete imeti dobro urejeno državo, zadostuje samo državno edinstvo, kakor ga mi zastopamo, in kakršnega mi vedno sprejemamo.

Nato poslanec govori o batinanju v Glav-

njači in o ravnanju policije, in pravi: »Če kdo kaj zakrivi, predajte ga sodišču, ne pa policiji, da ga v ječi batinajo in držijo zaprtega po mesec dni, mesto da bi se preiskava takoj izvršila.« Nato govori o orožnikih in o njih službi. Njih položaj državne oblasti zlorablja.

Te dni smo videli v skupščini na galeriji sedeti dva velika župana iz Slovenije. Vprašali smo se, zakaj sta prišla sem. Zvedeli smo, da poleg drugih zadev tudi radi tega, da predložijo notranjemu ministru, katere uradnike je treba reducirati, ki pa ne smejo biti demokrati.

Poslanec govori nato o pridobivanju državljanstva ter obljublja, da bo o tej stvari govoril pozneje. Poslanec je za svoja izvajanja žel burno odobravanje. Njegov stvarni, temperamentni in globoko učinkujoč govor je napravil velik vtis tudi na nasprotnike. Bil je eden najuspešnejših govorov cele proračunske debate.

Občinske volitve v Ljubljani.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) V svojem dobro uspelem govoru, o katerem smo svoječasnoro poročali, se je posl. dr. Kulovec posebno energično zavezal za samoupravo slovenskih občin. Med drugim je navedel drastičen in kričeč slučaj z odlaganjem občinskih volitev v Ljubljani ter obsodil postopanje dr. Baltiča v tem oziru. Mi smo že takrat poročali, da je Kulovec govor napravil velik vtis in da ni imel notranji minister pravih podatkov o Baltičevem delovanju v Ljubljani. Kakor je danes notranji minister Maksimović izjavil, je ta dejstva upošteval in z ozirom na to bo razpisal volitve v Ljubljani v najkrajšem času. Dan volitev še ni določen, vendar pa sodeč po izjavi tega ministra, bi se imele volitve vršiti, čim bi se dokončale vse priprave za to, torej v najkrajšem času.

Srednjeevropska jamstvena pogodba.

DR. NINČIČ JE V RIMU IN PARIZU PRI PRAVLJAL TLA ZA SREDNJEVROPSKI LOCARNO. — KONFERENCA SREDNJEVROPSKIH DRŽAV.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Današnja »Politika« piše: »Ninčičev obisk v Rimu in Parizu ni bil čisto informativnega značaja. To lahko rečemo, da je imel minister misijo, pripraviti v Italiji in v Franciji tla za sklenitev novega pakta, ki bi v duhu locarnskega sporazuma zagotovil stanje, katero so ustvarile mirovne pogodbe v Srednji Evropi. Ta Ninčičeva misija se je v Rimu in Parizu posrečila. Briand in Mussolini sta sprejela v principu Ninčičeve ideje. Za časa sedanjega zasedanja Društva narodov se bodo državniiki še dogovorili, kdaj, gotovo po zasedanju, se bo sestala konferenca zainteresiranih držav Jugoslavije, Avstrije, Francije, Italije, Češkoslovaške in Rumunije, na kateri bi se ustvaril srednjeevropski jamstveni pakt. Ni izključeno, da bo na tej konferenci sodelovala tudi Nemčija.

KONFERENCA ŠEFOV OPOZICIJE.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Popoldne se je vršila konferenca voditeljev opozicije: Ljube Davidovića, dr. Korošca in dr. Spahe. Na sestanku so voditelji razpravljali o političnem položaju. Z ozirom na razne intrige je treba poudariti, da so odnosi med vsemi strankami zelo dobri, da se niso spremenili in da z ozirom na to niso bili potrebni nobeni tozadnji novi sklepi. Opozicija bo slejkoprej nadaljevala s svojo kritiko proračuna ter pokazala na vse slabe strani današnjega režima. Obsodila bo njegovo škodljivost za ljudstvo ter bo stavišala tozadnje predloge posebno z ozirom na sedanjí težki položaj.

AHMEDBEJ ANGORSKI POSLANIK V BELGRADU.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Dosedanji delegat angorske vlade v Belgradu Ahmedbej je včeraj izročil kralju akreditivna pisma. S tem je postal polnomočni minister na našem dvoru. Novi turški poslanik je star turški diplomat. Po končanih študijah na pariški Sorboni je služboval dalje časa v turškem zunanjem ministrstvu, pozneje v Londonu pri poslaništvu.

Briand je padel -- živel Briand!

Po dvomesečni neskončni mučni debati, tik pred sejo Društva narodov, je hotel francoski ministrski predsednik rešiti francosko državno blagajno strašne nesreče, v katero se pogrza od vojne sem. Briand je računal, da imajo desničarski nacionalisti vsaj to trohico domoljubja, da ne bodo dopustili, da se Francija predstavi zbranim zastopnikom v Zenevi kot gospodarsko in notranjepolitično skrahirana država. Toda zastoj je še zadnje noč pred glasovanjem ognjevitrotil zbornico, naj se v tem hipu spomni države in samo radi države glasuje za finančne predloge. Desnica in levica je glasovala proti, Briand je ostal za 53 glasov v manjšini, vstal in odšel k predsedniku republike, kateremu je podal ostavko v svojem in v imenu »svojih sodelavcev«, kakor značilno pravi uradni komunike.

In ko je vstal in odhajal se je dvignila vsa zbornica in ravnostni poslanci, ki so trenotek poprej glasovali »proti«, so klicali: »Živel Briand«. Vse stranke razen skrajnih desničarjev hite objavljati, da z negativnim glasovanjem niso hotele izraziti nezaupanja Briandu niti njegovi vladi, ampak da so glasovale izključno in samo proti novim davkom. Ves parlament je zahteval, da mora Briand kljub temu v Zenevo, čeprav je v demisiji. Strašna mora biti torej razdrapanost v zbornici in težka mora biti gospodarska kriza, da je zavoljo nje padel mož, ki ga še premagane vsi povečujejo in zahtevajo, da predstavlja in zastopa državo pred zborom vseh narodov.

Francija tiči v proračunskem deficitu, ki znaša 4 in pol milijarde frankov. Francija mora poleg tega plačati državni banki letos v maju tri milijarde frankov. Poleg teh vsot pa je smatral predsednik Daumergue za nujno potrebne še nadaljnje štiri milijarde za verjetne primanjkljaje. Zbornica o teh zneskih ni hotela nič slišati. Finančni minister je končno

znižal državni izdatek na pet in pol milijard frankov. Senat je odobril davke in naklade za kritje teh izdatkov, zbornica pa ni dovolila niti polovico zahtev.

Zato je Briand padel. Isti dan je padel frank za 30 odstotkov. Padle so nade na veliko delo te skupščine Društva narodov iz Francija sama je padla v novo temo, iz katere ne bo prišla brez izrednih pripomočkov.

Briand si želi miru.

Pred odhodom v Zenevo je Briand dal tole izjavo: »V Zenevi ne morem več zastopati Francije, ker nisem več na čelu vlade. Ostanem še francoski delegat. Ker pa sem poražen, ne morem ničesar sklepati in s tem kakorkoli vezati prihodnje vlade. Ne bom sodeloval niti pri sejah sveta niti v skupščini Društva narodov. Vendar potujem v Zenevo, da prisostvujem privatnim razgovorom med Chamberlainom, Luthrom, Stresemannom, Vandervelde, Skrzynski-jem in drugimi. Takoj potem se bom vrnil v Pariz. Da bi sprejel mandat za sestavo novega kabineta, o tem ne more biti govora. Jaz mislim, da imam sedaj pravico zahtevati miru.«

Briandov naslednik?

Odstop Briandove vlade je našel odmev v vsej Franciji. Vsa država se zaveda, da sedaj ne gre za navadno izmenjavo kabineta, ampak za težko krizo, iz katere bo težko najti izhod. Senat je naravnost ogorčen nad zbornico. Mnogi poslanci in senatorji so sprožili misel koncentracijske vlade, ki pa se zdi nemogoča. Vlada večina leveice je mogoča le, če se spravi socialisti in radikali. Kot možje, ki naj bi poskušali sestaviti novo vlado, se imenujejo Raoul Peters, Cailaux, Herriot, Painleve, največ pa Briand.

Pariz, 8. marca. (Izv.) Predsednik republike Doumergue se je vrnil iz Lyona in je že začel z razgovori za sestavo nove vlade.

Pariz, 8. marca. (Izv.) V političnih krogih se mnogo govori, da bo zopet sestavil vlado Briand. Kot kandidata za finančno ministrstvo imenujejo Cailauxa in Pereta.

Zborovanje Društva narodov.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Pri Društvu narodov 3 so se sešli v hotelu »Beaurivage« zastopniki držav, ki so podpisale locarnsko pogodbo. Na sestanku so govorili o vprašanju reorganizacije Društva narodov raid prošnje za pristop nekaterih držav in za razširjenje stalnih mest v svetu. Sklenili so, razen sprejema Nemčije, odkloniti vsako reorganizacijo in odložiti to vprašanje za septembarsko zasedanje. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš in poljski minister Skrzynski na ta sestanek nista bila povabljeni.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Ob navzočnosti zastopnikov 39 držav je ob 11 dopoldne otvoril predsednik Ischi (Japonska) sejo Društva narodov. Po ugotovitvi dnevnega reda so sklepali predvsem o administrativnih vprašanjih. V tajni seji so govorili o prošnji Nemčije za vstop v Društvo narodov.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Pri Društvu narodov so danes sklepali tudi o kraju, kjer naj bi vršila prihodnja razorožitvena konferenca. — V Zenevo so priskelili tudi številni zastopniki tiska; samo iz Nemčije je prišlo 100 časnikov.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Kakor se doznava, bodo na sedanjem zasedanju D. n. razpravljali tudi o sledečih vprašanjih: podaljšanje angl pogodbe s Irakom radi nadaljne angleške uprave, finančna sanacija Avstrije in Ogrske, zmanjšanje posadke v saarskem ozemlju, vprašanje francoskega protektorata v Siriji in vprašanje zgraditve skupščinskega poslopja.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Za predsednika zborovanja D. n. je bil s 48 proti 36 glasovom izvoljen portugalski delegat Alfonz Costa.

Zeneva, 8. marca. (Izv.) Za predsednika prvega odbora zborovanja D. n., kateri bo odločal o sprejemu Nemčije v Društvo, je izvoljen Chamberlain. Za predsednika budgetnega odbora je izvoljen Loucher. Ta odbor bo sklepal na seji o prispevku, katerega bo plačevala Nemčija in o proračunu za novo skupščinsko poslopje. Chamberlain in Loucher sta tudi podpredsednika zborovanja Društva narodov.

Zeneva, 7. marca. (Izv.) Italijanski diplomatski krogi zanikajo vesti, da bi se udeleževal dela pri Društvu narodov.

Izpremembe v češki koaliciji?

»Dne« glasilo Čsl. ljudske stranke piše: Narodni demokrati so sklenili, da ne morejo glasovati za priznanje Rusije in ne morejo vztrajati v vladni koaliciji, če bi se priznanje izvršilo kljub njihovim protestom. Zato so se pospešila pogajanja s slovaško ljudsko stranko, da ima koalicija takoj dobro nadomestilo pri rokah. S socialnimi demokrati se je dosegel kompromis, da se leti omeje na opozicijo v vprašanju 18 mesečne vojaške službe, kongruentne in carine za žito. Ker je zadnja točka za socialiste najvažnejša, jo bo vladna večina zaenkrat odslavila z dnevnega reda.

ŠAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU.

Semmering, 8. marca. (Izv.) Pri današnji šahovski tekmi je ostala partija med dr. Vidmarjem in Rubinsteinom neodločena.

Notranji minister nima pojma o samoupravnih ureditvi države.

NADALJEVANJE RAZPRAVE O PRORAČUNU NOTRANJEGA MINISTRSTVA. — RADIČEVCI POLNOSTEVILO GLASUJEJO ZA OROŽNIŠTVO. — MINISTROVI POJMI O LJUDSKI SAMOUPRAVI. — SUBOTIČ JEMLJE BESEDO. — VIHAR V SKUPŠČINI. — EKSODUS OPOZICIJE.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Narodna skupščina je danes sprejela proračun notranjega ministrstva, ki vsebuje ogromne kredite za orožništvo. Zanimivo je, da so bili pri glasovanju vsi radičevci polnostevilno zastopani in so glasovali s svojimi zavezniki radikali, dasiravno je bil Radić najbolj proti žandarmom in je izjavljal, da njegovi poslanci ne bodo glasovali za proračun orožnikov, ki je ogromen ravno vsled tega, ker notranji minister še vedno vzdržuje v prečanskih krajih celo vojsko orožnikov, kakor jo je bil postavil za časa volivne vlade. Debata je potekla sicer zelo mirno.

Na dopoldanski seji so govorili radikalni poslanec Milutin Tomić, za njim pa demokrat Nikolić in demokrat Šumenković. V svojih govorih so podajali slike svojih okrajev. Poslanec Aleksa Žujević je pohvalil delo sedanje vlade, grajal pa je, da je storila premalo za kmeta.

Na popoldanski seji sta govorila sam. demokrat Kečmanović in Branković. Nato je notranji minister odgovarjal vsem govornikom. Izjavil je, da se zelo čudi opoziciji, da ga je tako kritizirala. Poleg tega je nastop opozicije nekorekten in nelojalen. Trdil je še vedno, da je javna varnost v državi velika, za kar je navajal statistike iz Južne Srbije in

Črnogore. Polemiziral je z dr. Kulovcem. Dr. Kulovec se je v svojem govoru odločno zavezal za samoupravo. Zato je notranji minister Maksimović smatral za potrebno, da je z dr. Kulovcem polemiziral o samoupravi. Glavni ministrov argument je, da je tudi parlament samoupravno telo in da z ozirom na to ni potrebno govoriti o tem važnem predmetu. Poskušal se je opravičevati, vendar pa ni mogel najti pravih izgovorov. Izjavil je, da se bodo v najkrajšem času vršile v Ljubljani občinske volitve. Pri tej priliki se je pokazalo, da je bil v zadregi radi dokazov, ki jih je navedel dr. Kulovec v svojem govoru.

Za njim je govoril zemljoradnik Čeda Kokačević, kateremu je minister Maksimović očital boljše vize. Končno je govoril črnogorski poslanec Drljević, ki je v svojem odgovoru kritiziral radikalno stranko. Vsled tega mu je podpredsednik Subotić odvzel besedo. Vsled takega neparlamentarnega nastopa podpredsednika je celokupna opozicija zapustila dvorano. Pri tej priliki je prišlo do velikih kravalov. Predsednik je pobegnil s predsedniškega mesta. Po kratkem odmoru se je seja nadaljevala. Prihodnja seja bo jutri. V razpravo pride proračun ministrstva za narodno zdravje.

Sijajen shod HPS v Djakovu.

OGROMNA UDELEŽBA. — GLAVNI GOVORNIK SLOVENSKI POSLANEC DR. HOHNJEC. — VZAJEMNOST SLOVEN. IN HRVATSKE LJUDSKE STRANKE.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Poročila o napredovanju HPS na Hrvatskem so zelo ugodna. Ljudstvo vespovsod z velikim navdušenjem sprejema voditelje ljudske stranke. Včeraj se je vršil v Djakovu velik shod HPS. Od prevrata pa do danes Djakovo ni doživelo tako sijajnega shoda. Nad 3000 ljudi je prisostvovalo temu shodu in poslušalo govornike ter burno odobravalo njihova izvajanja.

Glavni govornik je bil poslanec dr. Josip Hohnjec. Nazorno je naslikal položaj v naši in v mednarodni politiki. Zavezal se je za mirno rešitev vseh sporov ter priporočal jamstveni pakt po vzoru locarnskega. Obsodil je vse široke bloke, ki pod videzom brambenosti imajo napadalen značaj. V takih blokih bi naša država igrala vlogo sredstva za doseg imperialističnega cilja kake velesile. S tem naj dr. Ninčič računa v vseh svojih razgovorih v Rimu, ali kjerkoli si bodi.

Poslanec Hohnjec se je zavezal zato, da mora država odločno podpirati akcijo za mednarodno razorožitev. Zahteval je znižanje vojaške službe na šest mesecev, kakor je naša stranka vedno zahtevala. Ostro je kritiziral državni proračun, ki je vse drugo, kakor seljački. Govoril je o neenakostih v proračunu, o neenakostih v nalaganju davkov in o hinavščini, ki jo počenja sedanjí velikosrbski krogi s tem, da obljublja v najkrajšem času izdati zakon o izenačenju davkov. Dokaz, da njihovo mišljenje o izenačenju davkov ni resnično, je to, da čakajo na trenutek, ko bodo prečanski kraji gospodarsko popolnoma propadli.

Dr. Hohnjec je nato tolmačil program ljudske stranke. Orisal je njeno delovanje v parlamentu. Z dejstvi je dokazal, da je ljud-

ska stranka delala ne samo za Slovence, ampak tudi za Hrvate. A tudi politika HPS je bila vedno hrvatsko-slovenska. Brez hrvatsko-slovenske vzajemnosti se preosnova naše države v smislu slovensko-hrvatskih zahtev sploh ne more izvršiti.

Ostro je kritiziral politiko Stjepana Radića in njegove stranke; njegovo verolomstvo je prineslo mnogo škode, ne samo Hrvatom, ampak tudi Slovincem. Rešitev je v tem, da se strnejo vrste slovenskega in hrvatskega katoliškega ljudstva ter da vzamejo zastopstvo obeh narodov v roko ljudje, ki so krščanskega mišljenja.

Zborovalci so z velikim ogorčenjem obsodili Radićevo politiko in odobravalí delo in program SLS. Navdušenje na shodu je bilo velikansko. Ta uspeh je tembolj pomemben, ker je bilo Djakovo dosedaj Radićeva trdnjava, vendar je Radić popolnoma izgubil ves svoj vpliv.

Za dr. Hohnjecem je govoril djakovački advokat Bjelić o komunalni politiki. V nedeljo se bodo namreč vršile v Djakovem občinske volitve, kjer upa HPS na veliko zmago.

Tudi Radićeva stranka je imela shod, na katerem je govoril dr. Krnjević, podtajnik v ministrstvu za socialno politiko. Na tem shodu je bilo 200 do 250 ljudi.

Zagreb, 8. marca. (Izv.) Hrvatska pučka stranka kaže v zadnjem času veliko delavnost. Zadnje dni je priredila zopet nad 10 lepo uspešnih političnih sestankov. V Ljubuških in v Rementnicah je imel shode dr. Barić in se je udeležilo zborovanj nad 600 ljudi, v Lipovljanih je govoril dr. Kuntarić, v Bučici pa dr. Šimrak in v Lipovcu pri Samoboru dr. Petar Grgec.

pismen referat o dosedanjih uspehih in pogajanjih Ninčičevih in je to poročilo izročil Pašiću.

PREGANJANJE UNIJATOV.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) V Belgradu je danes prispel križevački škof Njara dy. Ker se njegovim vernikom delajo velike krivice in jih preganjajo, je prišel v Belgrad, da se na pristojnem mestu pritoži nad postopanjem proti katolikom. V to svrhe bo ostal v Belgradu več dni.

NIKOLA PAŠIĆ V AVDIENCI.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Popoldne je bil v avdienci pri kralju ministrski predsednik Nikola Pašić. V tej avdienci je Nikola Pašić kralju poročal o dogodkih zunanjega ministra Ninčiča v inozemstvu ter o delovanju narodne skupščine in vlade.

NINČIČ POROČA PAŠIČU.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Včeraj je prišel v Belgrad svetnik poslaništva Antić, ki je spremljal Ninčiča na njegovem potovanju v Rim in Pariz. Antić je prinesel s seboj obširen

Ironija.

Trenutno se nahaja v Ljubljani ministerialna komisija, ki ima nalog, da preišče vzroke, ki so napotili TPD, da je reducirala delavstvo. Koliko bo imelo to uspeha, bodo pokazali prihodnji dnevi. Eno pa je, kar navdaja vse z velikim pesimizmom. Ko ta komisija še funkcionira in ni podala niti svojega mnenja, je TPD izdala na svoje delavstvo potom ravnateljstva v Trbovljah odlok nastopne vsebine:

Rudniško ravnateljstvo

Trbovlje.

Ker so delavski zaupniki odklonili stopiti v pogajanje v smislu obstoječe mezdne pogodbe, smo primorani sami naznaniti od 1. aprila 1926 veljavne mezdne pogoje.

1. Določajo se sledeče temeljne (minimalne) plače:

1. kategorija 40 Din,
2. kategorija 35 Din,
3. kategorija ženske 30 Din,
4. kategorija mladoletni 20 Din.

Tem temeljnim plačam se dodajo, kakor do sedaj, v gotovih slučajih primerni dodatki stalne plače.

2. Vse sedaj veljavne akordne postavke se znižajo za 20 odstotkov.

3. Vse doklade in sicer: osebna draginjska doklada, družinska doklada, nabavni prispevek se ukinejo. Ker so se izplačali nabavni prispevki v naprej, se s 1. aprilom ne izplačajo nobeni nabavni prispevki več.

Razstreljivo se bo s 1. aprilom naprej računalo v tričetrtinski vrednosti polne cene in se bo to upoštevalo v akordu.

To se naj delavstvu takoj razglasi. Srečno!

Trboveljska premogokopna družba.

Skubic m. p.

Heinrich m. p.

Tako torej, plače so znižane! Družba kljubuje delavstvu, vsej javnosti in to ob času, ko je vlada odredila preiskavo — ali ni to kruta ironija?

Treba je, dasi nekoliko natančneje ogledamo 3. točko. V postnem času smo, Velika noč se bliža, vsak človek si kaj pripravlja za praznike in že po Božiču računa svoje dohodke in izdatke. Tako tudi premogariji. Ti so za Veliko noč upoštevali tudi nabavni prispevek, ki bi jim moral biti izplačan 1. aprila. Sedaj pa TPD razglasi, da s tem ni nič. Mi slite si, koliko tisočem bednim bitjem bo s tem prirejena grenka urica v dneh, ko se bodo drugi veselili in počivali! Merodajne oblasti, zganite se! Parlamentarno zastopstvo mora tudi izreči krepko besedo. Ne pušite, da bo TPD država v državi, da ne bo imela privilegija, delati prav vse, kar hoče.

Za pravice slovenskega jezika.

Vprašanje narodnega poslanca dr. Jakoba Hodžarja in tovarišev na ministra za notranje zadeve g. Božo Maksimovića.

Ponovno se dogaja, da avtonomni slovenski župani dobivajo od raznih oblastev v državi dopise v cirilici in v srbo-hrvaščini.

Okrajni glavar v Šmarju pri Jelšah v središču mariborske oblasti n. pr. uraduje v srbo-hrvaščini. Tako je imenovani okrajni glavar pod mob. br. 58 od 29. 10. 1925 poslal županu občine Sv. Lovrenc pod Prožinom v celjskem okraju uradni dopis v srbo-hrvaščini, katerega je županstvo, naravno, ker ga ni razumelo, vrnilo s pripombo, da se naj pošlje v slovensčin in razumljivo.

Nato je okrajni glavar v Šmarju pri Jelšah uradni spis poslal okrajnemu glavarju v Celju z naslednjim uradnim pripisom pod mob. br. 58 od 9. 11. 1925, ki se doslovno glasi:

»Na znanje sa molbom, da se naredi županu občine Sv. Lovrenc pod Prožinom, da ovdašnjem unutrašnjem traženju od 29. 10. t. g. udovolji.

U jedno molim, da se dotični župan pouči, da je i »srbsko hrvatski jezik« slovenski jezik, koji jezik je dužan svaki državni službenik i nameštenik, da ga razumi.

To je od strani državne oblasti skrajno preziranje slovenskega jezika na slovenskih tleh, gaženje občinske avtonomije, nesmiselna in drzna zahteva, da se avtonomni slovenski župani v Sloveniji čez noč nauče in uradujejo v srbohrvaščini, težko kršenje čl. 3. ustave, ki striktno poleg srbsko-hrvaškega določa tudi slovenski jezik kot službeni jezik, nečuvstvo in drzno negiranje obstoja slovenskega jezika, češ, da je »srbsko-hrvatski jezik« i slovenski jezik. Omenjeni okrajni glavar očitno ne loči državnih nameščencev od avtonomnih županov, kakor ne loči raznih jezikov, ker meče nesmiselno vse v en koš.

Vprašamo gospoda ministra za notranje zadeve:

1. Ali mu je znan opisani slučaj uradnega preziranja slovenskega jezika;
2. kaj hoče ukreniti, da se taki in podobni slučaji ne ponovijo;
3. kaj hoče ukreniti, da se krivci kaznujejo;
4. ali hoče odrediti, da podrejeni mu sreski poglavarji spoštujejo in rabijo vsaj na slovenskih tleh slovenski jezik kot službeni jezik, kakor to določa član 3. ustave?

Prosimo za ustnen odgovor v Narodni skupščini.

Turška uprava.

Da dokazem veliko površnost in brezbriznost s katero je sestavljen proračun prov. ministrstva, sem omenil med drugim tudi to, da je za Slovenijo predvidenih 32 srednješolskih profesorjev manj nego v prejšnjem proračunu. To sem dokazal s številskimi izprava. V svojem odgovoru je g. prosvetni minister to zanikal, pa ni podal nobenega dokaza in tudi ne pojasnila. Da si bo slovenska javnost na čistem, sem primoran vso stvar pribiti še enkrat.

V proračunu za l. 1924-25 je bilo za obe oblasti v Sloveniji, ki sta bili takrat še združeni predvidenih 12 ravnateljev, 175 profesorjev in 13 suplentov. Sedanji proračun je razdeljen na ljubljansko in mariborsko oblast ima proračun 7 ravnateljev in 113 profesorjev, za mariborsko pa 5 ravnateljev in 50 profesorjev. Število ravnateljev torej odgovarja, profesorjev pa je letos predvidenih skupaj samo 163, torej 32 manj. Zraven pa je za ljubljansko oblast vnešen 27 suplentov in za mariborsko 7, suplentov brez izpita za mariborsko kar 16 za ljubljansko pa 0.

Zakaj je letos število profesorjev toliko manjše nesporno pa število suplentov tako veliko in tako nesorazmerno razdeljeno, o tem razmišljam nočem. Za me je važno samo to, kar moram ponovno naglasiti, da proračun ne odgovarja dejanskemu stanju, ker imamo n. pr. samo ljubljanska oblast letos 120 profesorjev, v proračunu pa jih najdemo le 113. Suplentov je v isti oblasti danes 12, proračun pa jih izkazuje 27.

To stoji. Zato moram pribiti še enkrat, da so bili moji navodi v govoru točni in da bi bila dolžnost prosvetnega ministra, d. pozna partije in politike svojega proračuna ter se briga za to, da postavke v proračunu odgovarjajo faktičnim razmeram.

Ravno tako vem tudi iz popolnoma zanesljivega vira, da šije ljublj. oblast letos okoli 4200 učiteljev (ie) za osnovne šole, proračun pa jih predvideva samo 3745.

Všček malomarnosti pa je učiteljske v

Kastvu, na katerega se je proračunu skoro popolnoma pozabilo. Predvideva se sicer ravnatelj, izpušeni pa so profesorji, oziroma učitelji. Izgovor g. ministra, da je Kastav enostavno pripadal pod Hrvatsko, je popolnoma jalov in nezadovoljiv. Kastav spada zaenkrat po zakonu v ljubljansko oblast, in do novega zakona tega tudi g. Radič ne more spreminiti. Če prosvetni minister pravočasno ne predloži, amandmana, bo imelo to učiteljske v Kastvu velikanske težave.

Kaj bo posledica takega proračuna? Vse polno neprimlik, zmed in težav. Ministrstvo si bo moralo pomagati z raznimi viri in pa naknadnimi krediti, kakor se je to zgodilo ravno te dni, ko prosvetno ministrstvo zahteva okoli 40 milijonov dinarjev naknadnega kredita, da more plačati učitelje za mesec marec, čeprav so bili v zadnjih dvanajstih dovoljeni krediti za to.

Toda tako se ne sme gospodariti, taka uprava je turška. Proračun mora biti dobro preštudirana točen in jasen, potem bodo tudi izostale vse neprimlike tekom budžetskega leta.

Anton Sušnik, narodni poslanec.

Akademija J.O.Z.

Naša najmočnejša in najlepša kulturna organizacija je naše orlovstvo. Tega menda danes ni treba še posebe dokazovati, dokazala je orlovska organizacija s svojim delom; ni čuda, če si je z njim pridobila toliko simpatij med ljudstvom. Vzajati telesno in duševno zdrav rod, usmerjen k Solncu, k Svetlobi — k Bogu, to je njen namen. In v tej usmerjenosti, v ljubezni do Boga in do bližnjega, je zapopadeno vse; v tem je tudi ključ do rešitve ocialnega vprašanja, v tem je tudi imperativ domovinske ljubezni. Biti najboljši sinovi svoje domovine, krepiti jo s tem, da se izpopolnjuje vsak sam v sebi, je ambicija naših Orlov. To je zavest, da Matjaževa vojska ne pride iz osrčja gor, ampak, da mora vstati iz naroda samega, da nam prinese lepših dni.

Telesna kultura — pa vzgoja srca in razuma, oboje je za orlovske organizacije bistveno. Zato imajo njene prireditve poleg namena, pokazati uspeha njenega dela za telesno kulturo, tudi namen in pomen manifestacij za orlovske ideje.

* * *

Ljubljana je danes zopet pod vtisom take prireditve: nedeljske akademije J. O. Z. v »Unionu«. Morda še nobeno leto ni videla Ljubljana tako krasno uspele akademije, kakor je bila letos.

Zanimanje za prireditev je bilo izredno. Precej pred osmo se je začela polniti dvorana in ob osmih, ko se je akademija z vzgledno točnostjo začela, je bila dvorana z galerijo in balkonom že natlačeno polna; ne na galerijo in ne spodaj, kjer so stali ljudje do odra gori, se nisi mogel ganiti. — Akademijo so počastili s svojo navzočnostjo med drugimi: veliki prijatelj Orlovstva — naš prevzvišeni vladika; komandant dravske divizijske oblasti general Kalafatović s svojim adjutantom kapetanom Koprivcem; rektor ljubljanske univerze dr. L. Pitamče; namestnik velikega župana, vladni svetnik Kremenšek; konzuli: češki, dr. Resl; francoski, Flache; italijanski, marki Gavotti (s hčerko). Opazili smo tudi načelnika zdravstvene oddelka dr. Katičiča in z njim mestnega fizika iz Teherana.

Občinstvo je spremljalo točko za točko z napejo pozornostjo in z velikim razumevanjem ter tudi na primer pri orodni telovadbi vsak posebno težak in lepo izveden gib sprejelo z živahnim ploskom že med vajo. Z zanimanjem je sledilo tudi govoru predsednika J. O. Z. br. dr. Natlačena, ki je izvajal:

Častita gospoda!

Dovolite, da Vas kar najsrčnejše pozdravim in da Vam izrečem iskreno zahvalo, ker

PRED NAKUPOM KUHINJSKE POSODE

si ogled bogato zalogo pri tvrdki

Stanko Fioriančič

Ljubljana, Sv. Petra c. 35

ste se našemu povabilu odzvali! Izkazali ste s tem čast naši J. O. Z. in dokazali svoje zanimanje za delo in za stremljenje našega orlovstva.

J. O. Z. si šteje v veliko zadoščenje, da ima priliko na svoji nocojšnji akademiji pozdraviti poleg našega od celega naroda in zlasti od mladine otroško ljubljene vladike tudi vrhovnega predstavnika naše vojaške oblasti ter poleg najvišjih predstavnikov naših civilnih oblasti in univerze tudi odlične zastopnike tujih držav.

Vsakoletna naša akademija je nekaka revija izvršenega dela, ki ima pokazati javnosti plodove sicer tihega notranjega organizatoričnega dela, da more javnost soditi, ali in v koliko naše delo napreduje. O tem soditi — na temelju tega, kar Vam nocojšnja akademija nudi — je Vaša stvar.

Dovoljeno pa naj mi bo, da povdarim s tega mesta glede na dogodke v preteklem letu tole:

So ljudje, ki menda od tega žive, da druge sumničijo in obrekujejo, ki ne privoščijo drugim solnce, da morejo sami tem obilnejše in izdatnejše uživati dobrine in ugodnosti njegovih žarkov.

Tem ljudem gre malo častna zasluga, da so se v preteklem letu stavile našemu delu mnogokotne težke ovire. Na vsa njihova natolcevanja bodi povedano s tega mesta na ves glas:

Radi tega, ker so nam načela, izražena v dekalogu in evangeliju, vodilna, nismo državi protivni niti škodljivi. Baš nasprotno: iz teh načel samih črpamo zavest svojih dolžnosti do države in na tem močnem in skozi dolga stoletja preizkušenem temelju hočemo vzgojiti državni rod, ki bo telesno zdrav in jak, duševno čvrst in ki bo — pošten, zavedajoč se povsod in v vsem svojem — tudi javnem delovanju svojega odnosa do Boga.

A mi se dobro zavedamo tudi, da je ta naša država naša narodna država. Zato pa to državo kot svojo dragoceno nacionalno last ljubimo — pripravljeni za njen napredek ter procvit in za njeno rast k vsaki žrtvi.

To je naša slovesna, a prav tako iskrena deklaracija!

Onim, ki jim je dana v roke moč in oblast, naj pa zato velja naš klic: Ne pozabite, da preganjanje ljubezni ne utrjuje! Ne ovirajte nas v našem delu in razvoju! Zaradi države, ki ji vsi hočemo dobro in ki ji hočemo tudi mi zvesto in uspešno služiti, nas v našem delu in razvoju podpirajte!

Bog živi!

Naravnost z globokim navdušenjem je bila sprejeta tudi zborna deklamacija Pregljave nove himne: »Jakobovi vitezi angelu — borcu Gospodovemu.« (Besedilo glej v nedeljskem »Slovenecu«.)

Občinstvu je prišel zaključek (ob desetih) vse prezgodaj; kaj takega bi bilo hotelo še gledati. Bilo je navdušeno; kdor je prišel hladen in rezerviran, ga je akademija ogrela. — Marsikomu se je ta dan zahotelo, vstopiti v orlovske vrste.

Bil je lep večer; Orli so ga lahko veselili in ponosni nanj.

O posameznih telovadnih, rajalnih in simboličnih točkah prinesemo podrobno strokovno oceno.

Po najnižjih cenah dobite izgotovljene obleke, dežne plašče etc. — za gospode in deco — le pri tvrdki

Ložar & Biziak

LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 21.

Kraška pomlad.

Ko se je vozil nemški dramatik Grillparzer z Dunaja v Trst, je v poštni kočiji gugalnici zadremal. Prebudil se je sredi nabrežinskih gmajn, pogledal skozi okno in je ob pogledu na puste kamenite poljane vzkliknil: »To deželo je ustvaril Bog, ko je svet proklet!«

Ej, kisli mož, željan snežnih gora in valovitih obdonavskih holmov, tudi ta kraški svet ima svojo lepoto. Trpko lepoto. Ko teran, ki je iz temnordeče zemlje privrel, pa ima trpko slast in pomladansko vonjavo. Tudi ljudje te zemlje imajo posebno obličje, trdo rezano in vendar živahno, vedro. Vasi so »krog Trsta kot piščeta krog koklje. In ta koklja je bolna, do kosti nakažena in nje bolezen se nalezljivo širi. Odporna sila kraškega rodu je velika. Toda silni naval mestnega vzdušja pritiska na vas, sili v družtva, vdira v hiše, ruši družine, tira ljudi proč od cerkve v rikreatorije, v zastojnska zabavišča in v kino.

Pa zdaj prihaja na Kras pomlad. Po brežinah že cveto marelice, mandeljni odpirajo bele čaše, zamolkli lovori oživeje in se sveži. Borovi gozdički so ko zeleni šopi na sivih poljanah. Vinogradi so okopani, trta je obrezana in že udarjajo iz nje prvi sočni poganjki. Da bi obrodilo, da bi srečno bilo — o teran, kri naše zemlje! Nova upanja, nova pomlad!

Pa vendar se sredi solnčnega dne zatemni možu, ki stopa ob meni, vse obraz, ko mi kaže vas pod cesto: Glejte, to je kraško-tržaška vas. To ni več pravi Kras, domovina kremenjakov,

rodišče Mahničev kladivarjev. Ne, to je bilo, bilo. Zdaj vlada tu brezverstvo. Slovenska vas, pa je po 5 do 10 odraslih moških pri nedeljski maši. Vse vpije o enotni narodni fronti, vsi bero »Edinost«, toda glavni njihovi pristaši pošiljajo otroke v fašistovski rikreatorij. Tako je po vsem tržaškem Krasu. Magnat vlada, edinajš, »svobodomislec«. Mali kmetje gredo za njim, se po njem ravnavajo. Morajo, taka je vaska postava. Delavci pa so šli v komunizem, zakaj ni jim ostalo drugega. Magnat vlada in podpira Wilfanovo stranko. Javno spoštljivo govori o »častiti duhovščini«, o »steburnarod«, Toda ko je župnik v Zagorju hotel ustanoviti Marijin vrtec za dečke — pa so Wilfanove »Novice« udarile po njem, da uganja klerikalizem. Vsak poskus združiti, kar je zdravega, kar katoliško in narodno misli in dela, ubijejo magnati v kali s pomočjo »Edinosti« in »Novice«. Nastopijo proti cerkvenemu petju, proti Marijinim družbam, proti Mohorjevi družbi, proti vsemu, kar nosi žig krščanstva. »Po virhu dišile« to je bojni krik takozvanih narodnjakov. Boj z njimi pa je grozno težak, ker »Edinost« sipa katoliško zavednemu življu peska v oči s pastirskimi pismi in hvalisarjem duhovščine... Liberalizem ruši naše vasi. Magnati so edinajši, obenem pa voditelji kraškega fašizma. Igrajo dvojno igrjo. V hišah bero »Edinost« in italijanske ilustrovane liste. Obrambni zid krog Trsta se ruši. Trst je kot kloaka, ki bruhna na deželo in to se razliva po vaseh, ki gubijo pristni kraški značaj in postajajo predmestja tržaškega Babilona. »Edinost« ta proces

pospešuje, ker vsa nje moč sloni na magnatstvu, na narodno nezanesljivost, vedno vladne ljudi. In ta narodna stranka očita krščanskim elementom, da so narodno mlačni...

Kaj pa pravijo mali ljudje? Kaj dejo mali kmetje, krščansko zavedni ljudje?

Ta bajtarski Kras se budi. Nam starejšim se zdi, da res prihaja pomlad. Kraško revno ljudstvo je našlo svojega besednika. Bojeviti, živi in odkritosrčni »Mali list: ljudski tednik iz Trsta, se je silno razširil po Krasu. Govori malim ljudem iz srca. To je prvi list, ki širi med naše mase ideje socialnega in narodnega preroda v duhu idej Slomška, Mahniča, Kreka. Brez strahu in dosledno odkriva notranjo goilobo efijaltskega magnatstva. Tržaška ni bila deležna junaške dobe slovenskega naroda. Krekovo gibanje je ni doseglo ne zajelo. Zdaj se iz ljudstva samega dviga klic po novih idejah, po novem življenju. Moč edinajstva se ruši. Toda temelji ljudske duše so razjedeni: verska misel je skoraj mrtva. Ali bo naša dežela imela še toliko življenjske sile v sebi, da se narod prerodi in na novo zaživi?

Prišla sva na višino: Solnčne brežine padajo v terasah k morju: očijni nasadi, snežne kepe mandeljinov in vmes zemlja ožgana, rdeča in pri trtah močje s širokimi klobuki — in nad vsem solnce, naše solnce in odsev morja brezbrežnega. Razširi roke in dahni opojen lepote:

Pomlad! Ti vesela in trpka kraška pomlad!

Se vestfalsko pismo.

IV.

Navedel sem Vam več pojavov iz navadnega življenja, v katerih, se mi zdi, smo mi na boljšem, kakor so tukajšnji Nemci. Kako pa z verskim življenjem? Saj ravno za to se vpraša, sem li resnico pisal o njem, ali ne. Pogledjmo!

Kakor je v navadnem življenju — glede zidave hiš, stanovanja, hrane, prometa, občevanja itd. — veliko razlike med Slovenijo in Vestfalijo, tako je tudi na cerkvenem polju v nebištevih točkah mnogo razlik med tukaj in tam. Prav je rekel g. Tensundern: Vsak narod se po svoje razvija in ima svoje prednosti. Nekatere navade in uredbe mi tukaj bolj ugaajo, nekatere tam. Na primer: tukaj so cerkve pozimi večinoma kurjene, dasi ni bolj mraz kakor pri nas, — nasprotno, bolj gorko je. Zelo mi ugaja tukaj cerkveni »švajcar« t. j. reditelj v častiljivi rdeči halji, z rdečo kapo na glavi in mogočnim žezlom v roki, s katerim hodi po cerkvi. Jaz bi ga privoščil našim fantom tam doli pod korom in še bolj onim pod zvonikom in tistim pod lipo med mašo, — samo ne vem, kako bi se mu godilo med rjimi, ali bi jih obvladal s svojim žezlom ali ne. Tukaj že samo njegova prikazen vzbuja respekt in klič k redu, ne da bi se prav veliko vtilkali v ljudi. — Vseh razlik pa tukaj v političnem listu ne bom podrobno našteval; če bi lega zanimalo, jih lahko naštejemo na primerem

Dnevne novice

★ **Hudovernik Vinko šestdesetletnik.** Znan radovljiški lesni trgovec g. Vinko Hudovernik je včeraj praznoval šestdesetletnico. Hudovernik je lastnik ene največjih in najsolidnejših firm v Sloveniji. Njegovo ime je znano ne samo v našem trgovskem svetu in v sosednjih državah, ampak tudi izven Evrope. Firme v Bombay u. pr. zahtevajo blago Hudovernikovega tipa. G. Hudovernik je dvignil svoje podjetje s svojo izredno delavnostjo, poštenostjo in solidnostjo v poslovanju do ugleda, kakršnega uživa le redkokakka firma v Sloveniji. Znana je njegova dobrotelost, katere so deležne radovljiške in mnoge naše centralne dobrotelne in prosvetne organizacije. Odličnemu možu, vrlému somišljeniku in prijatelju, iskreno čestitamo!

★ **Izvršba v Srbiji in Bosni.** Ker se zadnji čas ponavljajo slučajji, da sodišča v Bosni odklanjajo izvršbo na podlagi sodb, meničnih plačilnih nalogov itd., je poslanec dr. Hodžar interveniral v ministru za pravosodje. Za odklanjanje izvršb ni zakonite podlage, vsled česar se je poslancu zagotovilo, da se bo takoj napravil red. V Srbiji poslednji čas ne odklanjajo izvršb, če so vloge naslovljene na v posameznih slučajih kompetentno oblast. Vprašanje pristojne oblasti v Srbiji za izvršbe je zamotano. Zato je bil zadnji čas, da je pravosodno ministru izdalo navodilo, kako je postopati v prečanskih krajih, da se izvršbe potome oblasti v Srbiji po nepotrebnem ne zavlečejo. Kričeč je pa še vedno slučaj v Kruševcu, kjer slovenska stranka na podlagi slovenske sode že tri leta ne more priti do svoje pravice. Poslancu dr. Hodžarju se je zagotovilo, da se bo ta slučaj energično zasledoval. Kdor ve še za kak podoben slučaj, naj ga javi poslancu.

★ **Župnik uradom.** »Slovenec« št. 46 z dne 25. februarja 1926 je prinesel na 3. strani važna navodila glede spiska vojaških novincev in glede dolžnosti nadarbinarjev pri popraviljanju občinskih cest in potov. V lavantinski škofiji je mnogo župnikov, ki trpijo veliko zaradi preobilice nepotrebnih pisarij, ki bi jih morali opravljati drugi uradi. Z vsa strogostjo zahtevajo tukajšnja okrajna glavarstva spisek mladeničev in triploc. Da se bo mogli v prihodnje braniti (a vsi skupno!), prosimo pisca omenjenega članka, naj nam naznanj besedilo in datum tozadnega odloka vojnega ministarstva, po katerem zadostuje enkratni spis. Celjsko okrajno glavarstvo velja drugače po vsej pravici kot kulantno in uslužno. Ima vodjo, ki je mož na svojem mestu, in mu gre vsa čast. Mogoče celo zaradi preobilice dela ne ve, da se z njegovim podpisom greši proti župnim uradom. Zato ga tem potom opozarjamo na krivične in pretirane zahteve. Župnik uradom se pošilja navadno ob pol 12. uri proseči in obenem grozeči pozivi, naj nemudoma vpošljejo razne sezname, n. pr. za cepljenje koz itd. itd. za razne posamezne občine doda pa se samo po ena tiskovina, za druge se naprošajo župni uradi, naj si jih napravijo sami. Kaj naj počne župnik, ki ima 5 do 10 občin včlanjenih? Naj šestili noč in dan in piše in riše, da ima črno za nohti, samo, da napravi seznam še pravočasno? Zaradi pomanjkanja plače naj piše celo v nezakurjeni pisarni? Čemu pa imate na glavarstvih in drugod razne hektografe, opalografе in mnogovrstne drage raznoževalne aparate, ki si jih župnijski uradi zaradi previsokih cen ne morejo privoščiti? Vrhutega je po raznih uradih toliko pomožnega osebja, da se človek komaj prineše skozi nje do pravega uradnika. Nikakor tudi še ni jasno, zakaj bi

moral župnijski urad dati brezplačno državni dragi papir. Zakaj pa ni za župne urade pisarniškega pavšala? Saj požre 99 odstotkov vsega papirja in kuvertov pri nas državni Birokraciji! Grdo dovolj, da morajo revne cerkvene blagajne poleg drugih neznanskih davkov metati še tudi ta ne mali davek v nenasitno žrelo erarjal! Zato pa kličemo prizadevanje: Quousque tandem abutere patientia nostra? — V tem in mnogih drugih slučajih je treba javne kritike in skupnega nastopa vseh župnih uradov. Bati se je, da jih bo zopet kak polovica stala v ozadju in čakala v senci, da jim drugi izvojuje pravice, ker so sami prebojazljivi. Zato pa prosim v imenu mnogih tovarišev župnikov pisca že omenjenega članka in druge brihtne glave, da se javijo s svojimi pridobitvami vedno v »Slovenec«. Predlagam dotičnim člankom stalni naziv in bolj prvo mesto med dnevnimi novicami. Vigilantibus iura!

★ **Znamenita planinska knjiga.** — Papežovo odlikovanje. Dr. V. G. S. nam sporoča: Kot dodatek k lepi oceni dr. Kugyjeve knjige »Erlebnisse eines Bergsteigers« v »Slovenec« z dne 18. februarja pri Vaše čitatele ugnitelo zanimati še sledeče: Tedanji knjižničar Ambrosijane v Milani, dr. Achille Ratti, današnji papež Pij XI. je bil — po svoji slavni turi iz Maeugnage na vrh Monte Rose — v letih 1889 do 1890 v planinskem dopisovanju z dr. Kugyem, ki je bil napravil leta 1886. skoraj isto pot. Ko je izšla omenjena knjiga, je dal izročiti dr. Kugy en izvod po papeževem major-domu papežu. Dobil je nadvse milostljiv odgovor, da je sveti oče uvrstil knjigo v svojo zasebno knjižnico ter da mu pošilja od srca svoj apostolski blagoslov in svojo knjigo »Planinski spisi duhovnika dr. Achille Rattija«, ki jo je kmalu nato dr. Kugy prejel v numerirani luksuzni izdaji, s sliko in lastnoročnim papeževim podpisom.

★ **Čez tri tedne boš prav vesel.** ko boš slišal o dobrem izidu loterije za Stadion. Glej, da te ne bo tedaj sram, da si premalo žrtvoval za Stadion, ki je danes najvažnejša zadeva našega mladinskega gibanja. Kupi vsak vsaj še eno srečko.

★ **Smrt.** Dne 5. sušca smo v Motniku položili k večnemu počitku najstarejšega moža v občini, v pokojnega rudarja in bivšega posestnika v Motniku, Regulja Franca. Star je bil 81 let, pač redka starost v sedanjem času. Pokojni je bil vse življenje rudar pri rudniku v Zagorju ob Savi, odkoder je redno vsako nedeljo prišel tri ure daleč k svoji družini v Motnik. Bil je miroljuben in z vsakim priazen. Pri volitvah je bil vedno odločen in trden pristaš SLS. Zatorej zasluži, da se ga v javnosti spominjamo.

★ **Na Brezjah ima v sredo dne 10. marca ob 11. sodaliteta M. sestanek.** Razprava o misijonih.

★ **Vlom.** V Mošnjah je v noči od 5. na 6. marca poskušal nekdo vlomiti v župnišče skozi okno v pritličju ob deželni cesti tik pokopališča. Pa mu je bil oreh pretrd in je započeto delo kmalu opustil. Tudi bi se mu trud slabo izplačal. Dobil bi pač lepe oljčne veje in jabolka za cvetno nedeljo, drugega ne veliko. Poskusil je srečo že v več hišah po vasi.

★ **Zopet orjunaši.** Zagrebško javnost zopet razburja pretepi, katere vpriparjajo nekateri orjunaši. V nedeljo je znani Andjelinovič napadel pesnika Avgusta Cesarica in mu prizadejal več poškodb.

★ **Bivša grška kraljeva dvojica v Beogradu.** V Beograd sta prišla bivši grški kralj Jurij in soproga Jelena, sestra naše kraljice. Na

kolodvoru sta jih sprejela princ Pavle s knežinjo Olgo, general Hadžić in minister dvora Damjanović. Grška dvojica ostane nekaj dni v posetih na našem dvoru. Obisk je samo rodbinskega značaja.

★ **Ponarejanje potnih listov.** Včeraj so na ameriškem konzulatu v Zagrebu odkrili več ponarejenih potnih listov za Ameriko. Storilec so na sledu in so nekaj oseb že zaprli.

★ **V starokatoliški cerkvi se zadnji čas pojavljajo precejšnja nesoglasja,** ki bodo gotovo privedla do razkola. Na sestanku, ki se je vršil prošli teden je več uplivnih oseb izreklo, da bodo izstopile iz starokatoliške cerkve.

★ **Velik vihar na Jadranu.** Zadnje dni je divjala na Jadranskem morju in v Dalmaciji silna burja, ki je napravila veliko škodo. Na progi Split—Sinj je vihar preobrnil s tračnic lokomotivo in pet voz. Burja je razsajala tudi v gorskem kotarju. Tudi na progi Gračac—Split je bil zelo oviran promet in povzročena precejšnja škoda na mnogih krajih. Na poti iz Splita v Šibenik je vihar močno poškodoval ladjo »Palatino«, last tržaškega Lloydja, ki je bila namenjena v Kairo. Burja je polomila ladji dva jambora in odnesla vse rešilne čolne.

★ **Prerokujejo, da bo letošnja pomlad brezkrbna za one družine, ki jih bo osrečila loterija »Kat. prosvetnega društva«** v Sv. Petru pod Sv. Gorami. Hčerka bo sedela za novim šivalnim strojem »Singer« in šivala perilo za vso družino; dobila bo v tej loteriji šivalni stroj in balo finega platna. Oče pa, ki ga bo utrudilo spomladansko delo, bo namignil ženkli, naj vrže kaj masnega na kozice; čemu bi si ne privoščil, ko pa je v loteriji zadel pitanega prešiča. Pa za masno pečenko si bo privoščil kozarec bizeljca, saj ga je zadel 200 litrov. En pečenj visok bel kruh bo teknil srečni družini, saj so zadelo vrečo fine bele moke. In dobrih mamic bo skuhala fine kave, povabila na njo botre in sosede (tudi jaz se ne bi branil, ko bi bil blizu) ter jih imenitno pogostila s črno tekočino. Saj kave bo pri hiši dovolj, če bo pa zadela 20 kg kave. Otroke bo šentpeterska loterija osrečila z oblekami in perilom. Dekleta, ki so seveda — ne vem, kako bi rekel — malo bolj lepe kot je potrebno, te se bodo zadovoljno postavljale ob nedeljah z lepimi svilenimi rutami in jumperji. In ženi ter nevesti! Celokupno pohištvo iz črešnjevega lesa, fino politirano bodo odpeljali iz te loterije v svoj novi, srečni dom. Vsi dobitki so krasni in jih je 250 po številu v vrednosti 50.000 Din. Raca na vodi, to ni malenkost! Srečka stane samo 5 Din. Pač pa je treba srečke takoj naročiti, kajti 19. marca bo zbiranje in z razpečavo srečk se bo čez nekoliko dni končalo. Za naročilo zadostuje dopisnica, naslovljena na »Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. Gorami«. Posebnost pri tej loteriji je, da dobi vsakdo, kdor naroči 10 srečk, kar tri srečke brezplačno. Ne odlašajte, ko vas opozarjamo ob 12. uri!

★ **Uniformiranje pošnega avtomobilskega in delovnega osebja po čl. 12 »Pravilnika o avtomobilskem prometu«.** Po zadnji izpremembi »Pravilnika za službeno obleko« dobi avtomobilsko vozno osebje vsako leto po eno službeno in po eno delovno obleko, vsako tretje leto pa po eno usnjeno čepico, po eno kratko usnjeno suknjo, po ene usnjene hlače in po ene usnjene rokavice. — Osebje po delavnih dobi vsako leto po dve delovni obleki. Vsa obleka je državna last. Vozno in delovno osebje mora prejeti obleko vrniti, kadar zapusti to službo. Vrniti mora staro obleko tudi tedaj, kadar dobi novo.

★ **Avstrijska deca na našem jugu.** Kakor poročajo belgrijski listi, sta se obrnili zgornjeavstrijska in štajerska deželna vlada na našo vladu s prošnjo, da dovoli za veliko

ekspedicijo bolnih otrok v naše primorje običajne olajšave. Pričakovati je, da bo naša vlada tej prošnji ugodila.

★ **Nov geografski zavod.** Prosvetni minister Radić je podpisal odlok, glasom katerega se na ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu ustanovi geografski zavod. Istotako je že podpisal pravilnik o ustroju zavoda.

★ **Krajevni odbor društva Rdeči križ kraljevine SHS v Guštanju** je na podlagi zbiranja darov za nabavo rešilnega avtomobila za Mežiško dolino, ki je jako oddaljena od bolnice in ima neugodne prevozne zveze, sprejel do danes sledeče prispevke: jeklarna grofa Jurija Thurnskega na Ravnah Din 1500; gozdna uprava grofa Vinko Thurna na Ravnah Din 2000; bratovska skladišnica na Lešah-Prevaljah Din 1000; rudarska zadruga v Celju Din 1200; Husar Maks v Guštanju Din 100; Medvešek Albin, rudar na Holmcu pri Prevaljah Din 255; bratovska skladišnica v Trbovljah Din 200. Skupaj Din 6255.

★ **Ravnateljstvo državnih železnic nam pošilja sledeče pojasnilo:** Ravnateljstvo je po poročavljenju južne železnice, uvidevajoč potrebo, izjemno dovolilo, da se smejo za posame ne tvrdke, ki dobavljajo živila, oblačila in obutev njegovim uslužbencem pod izredno ugodnimi pogoji, odlegovati pogoje obroki od njihovih prejemkov; to pa izvršujejo posamezni uradniki neoficijelno. To je storilo ravnateljstvo, da bi omogočilo nabavo življenjskih potrebščin onim svojim uslužbencem, ki so navezani na kredit; ni pa mogoče tega dovoliti vsem tvrdkam, ker bi se s tem napravilo preveč dela in bi bilo ravnateljstvo prisiljeno ukiniti tudi te udobnosti, če bi se zadeva tirala do skrajnosti.

★ **Spor zaradi načrta za deško semenišče v Zagrebu.** Kakor smo že poročali, zgradita zagrebška in djakovska škofija v Zagrebu skupno deško semenišče in gimnazij. Z delom se ima v kratkem začeti. Ker so se pa načrti oddali brez razpisa, je društvo inženjerjev in arhitektov sklenilo protest in vložilo pritožbo na merodajnih oblasteh. Društvo zahteva, da se mora za tako pomembno in ogromno stavbo razpisati javen natečaj in omogočiti, da tekmujejo pri izdelavi načrtov najbolje kvalificirane sile.

★ **Srbsko-pravoslavni škof za Ameriko.** Patrijarh Dimitrije je naznanil zunanjemu ministru, da je za škofa v Ameriki potrjen škof Mardarij.

★ **Za vpokojeno učiteljstvo.** Prosvetno ministarstvo je izpopolnilo čl. 209 novega finančnega zakona v tem smislu, da pripada vsem vpokojenim učiteljem in učiteljicam pa 32 letih službe za 15 odstotk zvišana plača.

★ **Smrtna kosa med ameriškim Slovenci.** V Chisholmu, Minn., je umrl Louis Marn; zapustil je ženo in pet otrok.

★ **Drzen vlom v tehnično fakulteto v Zagrebu.** Sluga tehnične fakultete Franc Šetinc je prišel, kakor po navadi preteklo soboto zjutraj v malo dvorano zagrebške tehnične fakultete. Ta dvorana se nahaja med ravnateljstvo pisarno ter blagajniško sobo. Ko je sluga vstopil v ravnateljevo sobo, je opazil, da so vrata blagajniške sobe priprta. Ker so bila ta vrata po navadi skrbno zaprta in zaklenjena, je postal takoj pozoren ter je šel v blagajniško sobo. Ko je stopil v to sobo je zagledal poleg blagajne skrajnj nered. Uvidel je takoj, da je bilo semkaj vlomljeno. Vlomilec so prevrtili blagajno ter pobrali iz nje obveznice vojne odškodnine, ki so reprezentirale vrednost 370 tisoč dinarjev. S temi obveznicami so sobo kar posejali. Razventega so zmetali iz blagajne se, več drugih vrednostnih papirjev. Zdi se, kakor da bi roparji ne bili poznali visoke vrednosti teh papirjev. — Sluga je hitro obvestil o vsem, kar je videl, blagajnika Peroviča in pisarniškega ravnatelja tehnične fakultete Tomičiča. Na kraj vzloma so takoj prispeli detektivji, ki so natančno ugotovili dejanski položaj. Dognali so, da so vlomilec prišli v blagajniško sobo tehnične fakultete na ta način, da so preskočili zid, ki loči fakulteto od obrtne šole. Skozi majhna dvorišna vrata so prišli z lahkoto v malo dvorano ter so z odpirali odprli vrata blagajniške sobe. Postopali so zelo previdno. Preden so vdrli v tehnično poslopje, so porezali vse telefonske žice hišnega telefona. Ko so se odredili druge varnostne korake, so navrtali veliki tresor, kjer so izvlekli skozi špranjo vse vrednostne papirje ter 25.000 Din. V mnenju, da so dobili ves plen, so poskakli kar skozi okno na ulico. Ker so vlomilec očividno delali zelo hitro, so prezrli v blagajni mali tresor, v katerem se nahajalo v gotovini še 230.000 dinarjev, ki so tako srečno rešeni pred grabežljivimi roparskimi prsti. Roparji so pustili v sobi poleg blagajne samo kos vlomilskega orodja.

★ **Zveza vojakov bivše svetovne vojne** naznanja, da se lélos zopet odkrije cela vrsta spominskih plošč v svetovni vojni padlih žrtvah na različnih krajih Slovenije. Stvar je zamišljena tako, da bo slavnost odkritja obenem pokrajinsko zborovanje Zveze v tisti daljni in bližnji okolici, ki obkroža kraj odkritja. Po Veliki noči ZVSV prične in sicer odkrije spominske plošče in zboruje: 11. aprila Krka na Dolenjskem; 18. aprila Preserje (Zalostna gora (Notranjsko); 25. aprila Dobrunje (Sv. Urh, ljubljanska okolica pod Golovcem); 8. junija Smartno pri Litiji; 4. julija Trbovlje; 18. julija D. M. v Polju; 25. julija Rečica ob Paki (Savinska dolina); 12. septembra St. Peter v Ljubljani. Vrhutega bodo letos tudi za

mestu, v strokovnem listu. Splošno pa lahko označim razliko med tukaj in tam takole: Pri Slovencih je več poezije. Nemci pa so še bolj praktični. Naše zvočenje pred velikimi prazniki, ali pa nemško — to je pač razlika! Naše petje, ali pa nemško — tudi. Nemci več pojejo kakor mi, a ne znajo tako. Saj pravim: tisti, ki ne zna, poje; tisti, ki zna, pa — noče!... V čem še pogrešam poezije v cerkvi pri Nemcih? Pomislite: tukaj nimajo nobenih zornic — ena najbolj poezije polnih pobožnost! Pač pa imajo v vsaki cerkvi velike jaslice. Nimajo pa tudi ne božične polnočne maše (razen po kakih samostanih). Tudi poezija — ki je pa pri Vas dostikrat oskrnjena s pijanostjo in razuzdanostjo. Namesto opolnoči je tukaj slovesna sv. maša ob 5 zjutraj, pri kateri so vse cerkve polne — a samo treznih ljudi, vlada pa isto svečano razpoloženje kakor opolnoči in ogromno ljudi pristopi k obhajilni mizi. — Tukaj tudi nimajo našega božjega groba in našega veliko-nočnega vstajenja. Slovenci tega tukaj zelo pogrešamo. Naši prazniki so bolj veseli. Pred velikimi prazniki na Slovenskem veelo praznujete — ieiunium gaudiosum! — o Veliki noči pirhe in kolač blagoslovljate, tukaj pa duhovniki tisto popoldne spovedujejo na vse pretege... Pred prazniki in na praznike same. Na sveti dan popoldne je bilo v naši cerkvi vse črno moštva pri spovednikih, ker so imeli drugi dan skupno sv. obhajilo. Gospod Tensundern sam mi je pripovedoval, da je na isti sveti dan neki kaplan spovedoval od 3 zjutraj do pol 1 popoldne. Drugod sem slišal, da je bilo na sveti dan v eni cerkvi 5000 obhajancev, zopet drugod, da je bila v nekem malem mestu s tremi župnijami (Coes-

feld) ena cerkev polna samih mož, ki so bili pri sv. obhajilu.

Da rečem na kratko in odkrito: Vse je resnica, kar sem pisal o verskem in katoliškem življenju v Nemčiji. Quod scripsi, scripsi; nimam kaj preklicati. Le da sem opisoval natančneje dobre strani, slabe sem pa samo na kratko omenil, češ, kaj pa to koristil! Da slabih strani ne manjka, to je gotovo in to je tudi jasno. Multiplicirajte Vaše Trbovlje kakše dvestokrat, pa boste imeli sliko tukajšnjega industrijskega ozemlja in prebivalstva! Da je na takih kupih ljudstva ogromno nesnage, si lahko mislite. Toda da je v teh razmerah vendar toliko močnega verskega življenja, to je prikazen, ki jo občudujem danes še vedno, kakor sem jo občudoval, ko sem prvič prišel na Nemško.

Nemški katolicizem se ima boriti s številnimi in agilnimi nasprotniki. Tudi slovenski liberalizem je hud in trdovraten nasprotnik; a nemški katoličani se imajo braniti še na več strani. Tu imate najprej protestantizem, ki ima za katolištvo tudi dobre posledice: konkurenca, — a ima tudi silno slabe: slab zgled, ker protestante skoraj nič v cerkev ne hodi, in pa mešani zakoni, ki so za katol. Cerkev vsega hudega najhujše. Da tukaj, posebno v industriji, niso sami vzorni katoličani, ampak tudi mnogi mlačni in brezbrizni, to je gotovo, in pa da je ljubezen — bolezen, da je ta pri mladih ljudeh slepa, to je tako res na Nemškem kakor na Slovenskem. Zato toliko mešanih zakonov. — Dalje se ima boriti nemški katolicizem s socializmom, komunizmom, nemškim nacionalizmom, s svobodomiselnostjo in s kakimi 200 sektami, ki strašijo po Nemškem in razvijajo velikansko propagando.

Skratka: Nemški katolicizem ima težko

pozicijo, — a to pozicijo brani z vso energijo in z najboljšimi metodami. Tu se dela intenzivno na vseh poljih: od gojitve najglobljeja notranjega življenja do vseh panog apostolskega in karitativnega dela in do pobiranja vsakovrstnih nasprotnikov. Marsikaka podrobnost o tem bi bila zanimiva in poučljiva, — toda bojim se biti nadležen, s to hvalo nemškega dela. Da omenim le eno: Pred dobrim tednom sem poslušal kapucina p. Kolumbana, ki je imel cel teden vsak večer pred dva do tri tisoč poslušavci vseh barv po tri ure apologetične govore in dispute s protestanti, socialisti, komunisti, freidenkerji in različnimi sektanti, ter jih tako zdelaval, da so kar cunjete letele...

Da se tudi na Slovenskem veliko in vsestransko dela, to vsi vemo. Da ima slovensko ljudstvo mnogo lepih lastnosti in navad — tudi takih, ki jih nemški morda nima — tudi to je gotovo. Na primer: da so ljudje tako zgodaj na nogah in na potu, da z vseh visokih hribov in skritih dolin hitijo ljudje na vse zgodaj proti cerkvi in so vse cerkve pozimi kakor poleti ob šestih zjutraj že polne — kolikokrat jaz to tukaj našim ljudem omenim! — to je prikazen, ki je tukaj ne vidim. Nemci, kakor Italijani, pozno hodijo spat in pozno vstajajo. Ali pa naše cerkvice po gorah, glasne priče verskega idealizma naših prednikov, to je prizor, ki ga ne dobite nikjer drugod na svetu...

Zaključek: Na Slovenskem je v verskem oziru marsikaj lepega. Ko bi se pa Slovenci oplodili še s tem, kar je v Nemčiji lepega, bi bilo — še lepše.

To je, kar sem želel povedati. Lepo pozdravljenil J. K.

odkritja, pa čas še ni določen, v Sostrem (zvon padlih), Bohinjska Bela, Leskovec, Maribor, Srednja vas v Bohinju, Škofja Loka, Spodnji Logatec in še drugod. Podružnica v Kranjski gori se bavi z mislijo zbrati vse kosti vojnih trpinov, zlasti Rusov, ki leže raztresene v njenem okolišu, jih prenesti na domače pokopališče in ondaj postaviti primeren mavzolej, kakor tudi urediti prelepo rusko kapelico iz časa vojne, znano vsem turistom, ki posejajo prelepi naš Vršič. Tako tudi Bohinjec na Ukancih, planina Kraj in drugod. Pri tej priliki nadvse prijazno opominjamo in prosimo merodajne faktorje, naj ne zabijejo na obljubljeno ureditev ljubljanskega vojnega pokopališča. Tovariši! Če pa je v vašem domačem kraju le prevelika gospodarska kriza (kakor letos v Trbovljah), odložite odkritje na poznejši čas. — Občni zbor in skupno zborovanje pa se določi po temeljitem predvarku in posvetovanju z raznimi podružnicami koj po Veliki noči. Predobro zavedajoč se, da osušiti eno samo človeško solzo je bolj častno in viteško nego prelivati reke krvi, prosí Zveza bivših vojakov, da pomagajo pohabljenim bratom, sirotam in vdovam. Mrtvim dostojen spomin, živim vojnim žrtvam dostojen kos kruha, to bodi geslo Zveze bivših vojakov. Tajnike podružnic, kakor tudi tovariše zaupnike prosí Zveza naj ji čimprej pošljejo sezname izvoljenih odborov in koliko mož šteje njihov kraj. Opozarjajo se vse podružnice, da so prišli iz Zagreba po želji mnogih naročeni krasni znaki Zveze. Dobe se po pismeni naročitvi v Zvezi svetovnih vojakov, Miklošičeva cesta 7 a v Ljubljani. Stanejo z legitimacijami vred po Din 6.

★ Velesejem na Dunaju od 7. do 13. t. m. 25 odstotkov popusta na jugoslovanskih in avstrijskih železnicah, brezplačen vizum. — Predprodaja vozniških listov, sejmskih legitimacij, prednaročila prenočišč in vse tozadevne podrobne informacije pri »Putnik« - Tourist-Office, Ljubljana.

Lovce nedeljski je smu ustrelil. Pravi pa, da to baš Nace je bil. Lice radosti se mu že žari. Ko v kotlu se »Buddha« - čaj mu vari.

Posebna specialiteta

vinske kleti »LJUBIJSKEGA DVORA«: Od danes naprej vsak dan od 5. do 8. ure zvečer apelični predvečerni zakuski po zmer. cenah.

Ljubljana

○ Krščansko žensko društvo vlnudno vabi članice Elizabetnih konferenc k seji v torek, 9. marca ob 4 popoldne v Jugoslovanski tiskarni. Pogovorimo se radi prodaje oljk.

○ Umrl je v nedeljo dne 7. marca v 73. letu starosti naš zvesti mnogoletni naročnik in pridni poročevalec g. Ferdinand Anžiček, bivši odvetniški koncipient v Krškem, sedaj zasebnik v Ljubljani. Pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu.

○ Za pirhe kupite svojim prijateljem par srečk loterije za Studan.

○ G. Srečko Kumor, dirigent zbora Glasbene Matice in učitelj klavirja na istem zavodu, je imenovan z min. odlokom z dne 25. februarja za učitelja glasbe na kr. muzički akademiji v Zagrebu. Odbor zagrebškega »Kola« ga je imenoval za svojega dirigenta.

○ Upravni odbor Delavske zbornice. Na seji »pravnega odbora Delavske zbornice dne 8. t. m., ki imajo v njem absolutno večino (7) delegati Stokovne komisije, je bilo izvoljeno z glasovi te večine sledeče predsedstvo: Melhior Čobal (soc. dem.), predsednik, Sedej (kom.), podpredsednik in Češelnik (soc. dem.) blagajnik. Za g. Čobala sta glasovala razen večine tudi oba člana Narodnega kluba, za podpredsednika in blagajnika pa samo delegati Stokovne komisije. Člani Upravnega odbora krščanski socialisti pa so se pri vseh treh mestih glasovanja vzdržali. Po izvolitvi predsedstva so pretresali proračun.

○ V znamenju lizola. Kino Matica bo postal sčasoma eldorado podjetnih samomorilcev in samomorilk. Komaj smo poročali o prvem slučaju samomora v tem kinu, se je pripetil v nedeljo popoldne ob petih že drugi slučaj polizkušnega samomora z lizolom. V stranski čakalnici je opazil nek deček mlado deklico baš v trenutku ko je izpla neko tekočino iz male stekleničke. Ker je deklica takoj zelo pobledela, se sesedla na stol ter se v bolečinah zvijala, je dečko hitro obvestil stražnika, ki se je ta čas nahajal v kinu. Po čakalnici je močno dišalo po lizolu, ko je vstopil stražnik ter urno odvzel mlademu dekletu steklenico iz rok, ki je bila še do polovice napolnjena z lizolom. Deklica je bila še pri zavesti, ko jo je stražnik vprašal po vzroku polizkušnega samomora ter po njenem priimku, mu je odvrnila, da ga to nič ne briga. Stražnik je telefonično poklical rešilni voz ki je deklico odpeljal v bolnico, kjer so ji izprali želodec in ji tako rešili življenje. V bolnici so ugotovili, da je mladenka identična s 17 letno uradnico Božič O., uslužbeno pri nekem ljubljanskem arhitektu.

○ Gostilna »pri Majarščku« zraven Leonišča toči novodošla izborna ljutomerska, biželijska in dolenjska vina.

○ Državna posredovalnica za delo. V času od 21. do 27. februarja 1926 je bilo razpisanih 148 prostih mest. 152 oseb je iskalo dela, v 47 slučajih je urad posredoval z uspehom in 42 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 27. februarja 1926 je bilo skupaj razpisanih 752

prostih mest, 1095 oseb je iskalo dela, v 472 slučajih je urad posredoval z uspehom in 178 oseb je odpotovalo.

Meflika

Vinske kapljice je v našem okraju še dosti. Zadnji vinski sejem ni imel posebnih uspehov za našega kmeta. Stokovnjaška preizkušnja pa je pokazala, da je dobili tudi letos pri nas prav dobrega vina. Kupci dobrodošli.

Prelep. Pri nas ji hniemo vajeni. Kadar smo namreč preveč »veseli«, še najrajši pokažemo svojo mehko in ljubezljivo belokranjsko dušo — a poljubi in objemi Nedavno sta se pa vendar spoprijela na Svržakih neki gospodr in sosedov sin, ki trpi sedaj na precejšnjih poškodbah v bolnici.

Topli dnevi so povzročili, da imajo nekateri že vsa pomladna dela v vinogradih gotova. Nekateri otroci pa prihajajo že kar bosonogi v šolo, kar bo menda vendar malo prezgodaj.

Pevske koncerte smo imeli lani večkrat. Letos ni nobenega. Zdi se nam, da je preveč pevcev, a zato nikjer nič pokazati!

Maribor

□ Dijaške verske konference. V dnevih 13, 14. in 15. t. m. bo imel g. vseuč. profesor dr. Lambert Ehrlich v Mariboru s tukajšnjimi dijakmi verske konference, na katerih bo obravnaval najvažnejše verske probleme z glavnim vprašanjem: Katoliški dijak v življenju. Zanimanje med našim dijaštvom za te dneve je naravnost presenetljivo.

□ Občni zbor angleškega krožka se vrši 15. marca. Opozarjamo tem potom vse člane in članice, da poravnajo članarino najkasneje do prihodnjega petka v klubovih prostorih »Vesnet«. O klubu smo že opetovano spregovorili svojo besedo, vendar si spriči lepega razvoja tega kluba pridržimo širša izvajanja.

□ Osebna vest. Kakor čujemo iz profsorskih krogov, je imenovan profesor na mariborski gimnaziji g. dr. Franc Rostohar za ravnatelja celjske gimnazije. Pretekle dni je vzel od svojih dijakov slovo. G. dr. Rostohar je znan teoretik narodno-socialistične stranke. Kot profesor je bil zelo objektivni, priljubljen med dijaštvom in dober tovariš med kolegi. Znan je bil v Mariboru med profsorskimi krogi njegov odkrit značaj.

□ Sobotni koncert Glasbene Matice. Dvorana je bila tudi to pot — razven prvih štirih vrst sedežev — razprodana. Vendar je bilo opažati, da se je tudi v proizvajanju čutilo — golo ponavljanje in to vkljub uvodni besedi, da ta in oni pevec ni dopisiran.

□ Posvetil je 6. t. m. lavantinski škof v mariborski zvonarni ing. I. in H. Bühl tri bronnaste zvonove za župnijske cerkve v Stariloki pri Škofji Loki, Smartnu pri Kranju in Turnišču v Prekmurju.

□ Rezervnim oficirjem. Članom pododora Društva rezervnih oficirjev v vojski: V četrtek 11. t. m. se vrši članski sestanek v kmetski sobi Narodnega doma. Začetek ob 20. uri. Na dnevnem redu je razgovor o samopomoči in drugo. Odbor prosi polnoštevilne udeležbe.

□ Turki so dobili od mestnega sveta začasno dovoljenje, da smejo prodajati v Mariboru turški med in po leti sladoled.

Seja celjskega obč. sveta.

Večina občinskega sveta z županom nezadovoljna.

Prvič v zgodovini naših občinskih sej ni bilo treba čakati na občinske odbornike, tako da je zamogel g. župan takoj po peti uri otvoriti sejo. Navzoči so bili vsi odborniki razven dr. Ogrizka (SLS), dr. Rusa (SDS) in Koschierja (G. str.), ki so bili zadržani. Prva dva sta bila pri poroti. Po otvoritvi seje in predčitjanju zapisnika je odgovarjal g. župan na interpelacije g. Korena in sicer glede prodaje električnega materiala, ki se je prodajal pod roko brez licitacije, nato zaradi odpovedi električnega toka Kirbischu in na interpelacijo g. Rebuschega glede naprave vodnjaka v mestni klavnici. Razun odgovora na prvo interpelacijo so bili interpellanti z drugima dvema odgovoroma zadovoljni.

Nato je sledil najzanimivejši del seje. Zastopnik rad kalov dr. Gorican, je stavil predlog, da se naj namreč odglasuje predlog, ki ga je stavil na zadnji občinski seji, to je, da občinski svet izreče radi znanega postopanja g. župana v zadevi sklicanja občinske seje pred shodom Pribečičeva nezadovoljstvo. Samostojni demokrati so se temu predlogu upirali, a g. župan sam je sprevidel, da ima predlagatelj utemeljeno svoje stališče v poslovniku in je radi tega dal predlog na glasovanje. Za predlog je glasovalo 15 občinskih odbornikov, proti pa 12 (SDS). Obč. svetnik Koren se glasovanja ni udeležil, ker je stavil predhodni drugi ostrejši predlog, da se izreče županu nezaupnica.

Po izvršenem izglasovanju je nastala v dvorani tišina, med katero so odborniki (SDS) molče gledali pred se in pozabili na ono korajžo, ki jih je navdajala pri zadnji seji. Zanimivo je bilo opazovati gibanje na galeriji, ki je bila še precej zasedena po večini somišljenikov SDS. Najbrže so mislili, da bodo njihovi občinski odborniki zopet v večini, a so se zmotili. Po glasovanju so eden za drugim zapustili galerijo in odšli še precej pobiti. Od SDS se ni javil k govoru v debati nikak govornik tudi g. Prekoršek ne.

Nato je sledilo poročanje predsednika finč. gospodarskega odseka in se sprejeli vsi odsekovi predlogi. V glavnem so naslednji: Tlakarine ne bo občina pobirala od onega vagonskega in polvagonskega blaga, ki ne pride na mestne ceste. Tako odpade kakih 40.000 Din letno, kar je pa končno utemeljeno, ker se pri tem ne rabijo mestne ceste. Tudi je dosledno, ker oni, ki imajo industrijski tir, te tlakarine ne plačujejo — krajni šolski svet za okoliško šolo namerava zidati na Dolgem polju šolsko poslopje. Sklene se, da napravi mestna občina ceste do tega stavbišča na svoje stroške, a šele tedaj, ko se bo izkazala dejanska potreba. — Užiten na žganje naj ostane še nadalje pavša, lirana z zneskom Din 40.000.

Mestna občina je pripravljena kupiti od okrajnega šolskega sveta hišo pri kapucinskem mostu in ponudi zato Din 80.000. Več pod nikakim pogojem ne. — Nato se odobri nameravana prodaja prostora na Lanovžu pravoslavni občini in omogoči na ta način, da zamenja erar prostor na Ljubljanski cesti s prostorom na Lanovžu. Na zadnjem prostoru bo vojaška oblast pripravila potrebno vezbališče, na prostoru pred Skobernetom bo pa pravoslavna občina napravila mali park, pozneje pa tudi malo cerkvico. S to transakcijo upa mestna občina omejit tudi vojno oblast, ki je zainteresirana pri zidanju kapele za vojaške pravoslavne vere, da pristane na odkup vojašnice.

Ker je seja trajala čez tri ure in so izgledali odborniki utrujeni, je bila seja sporazumno zaključena in obenem sklenjeno, da se vrši nadaljevanje te seje drugi teden.

Ptuj

⊕ Vlom v blagajno okrajne sodnije. V noči od 6. na 7. marca je zapazil pol. stražnik, da so vrata, ki vodijo iz okrajnega sodišča na dvorišče, odprta. To se mu je zdelo sumljivo in je je šel takoj poklicati tovariša na stražnico na magistratu. Šla sta nato v poslopje okrajne sodnije pri minoritski cerkvi, kjer sta še prej poklicala sodnijskega uslužbenca Bedrača, ki stanuje v hiši na dvorišču. Takoj so ugotovili, da se je izvršil vlom. Vlomilec je vlomil v blagajno depozitnega urada, ki je bila zvečer, kakor je predpisano, zaklenjena. Odnesel je okoli 20.000 Din, drobiž, ki je bil shrnjen v vreči, je pustil. Vlomilec ali vlomilca — bila sta najbrž dva — sta vlomila tudi žele na vrat v dvakiriji, ki je nastanjena v prvem nadstropju in sta navrla tudi že blagajno. A morala sta zapaziti nevarnost in sta skočila medtem, ko je bila policija v prvem nadstropju, skozi okno v prtiličju. Da sta bila vlomilca od policije pregnana, dokazuje dejstvo, da sta pustila vse vlomilsko orodje, katerega sta nosila v elegantnem rjavem kovčegu, železni drog tudi v posebni prevleki, v sobi. Orodje je čisto novo in sta ga vlomilca prvič rabila. Izdelano je solidno in fino. Med orodjem je Godelijev prsni vrtnali stroj novega sistema, s katerim je vlomilec navrtal blagajno, 13 finih svedrov, dve »svinjski nogi«, s katerimi nadaljujo delo, k oje blagajna navrtana, dva železna droga, rane pile, ena žaga za pločevino, pločnate klešče in en zavijač. Poskušala sta svoje delo tudi v blagajni, kjer ima sodnja shranjene oporoke, a dela tudi nista izvršila. Ta blagajna je zavarovana proti vlamu. Na dvakiriji so takoj jutraj prešteli denar in ugotovili, da ničesar ne manjka. Električna obločnica pred sodnijo kaže to noč ni gorela. Policija in sodnja je pridno na delu, da bi prišla vlomilec na sled. Gotovo je vlomilec ali vlomilca družba dobro poznala krajevne razmere, da je vedela, kje je denar shranjen. Zalostno pa je, da policija za take nujne telefonske pogovore nima dovoljenja, ker ni »budžetne mogućnosti«. Zdi se, da sta vlomilca morala priti v Ptuj v soboto popoldne z vlakom, ki prihaja iz Maribora.

Trbovlje

Konferenca vseh političnih in strokovnih organizacij.

Od nas večkrat javnim ali osebnim potom izražena želja da sklicujejo in vodijo važne del. zadeve II. skupina delavskih zaupnikov skupno, se je izka ala za pravilno. Konferenca se je vršila v nedeljo dop. v Fortijevi dvorani. Povabljeni so bile brez razlike vse politične in strokovne organizacije kakor tudi g. gerent Gustav Vodusek.

Konferenca se je sklicala, da cela javnost zavzame enotno fronto proti neupravičeni redukciji rudarjev, proti znižanju plač in mnogostevilnim krivicam, ki se gode delavstvu pri TPD.

Konferenci je večše predsedoval zaupnik II. skupine g. Tone Zupančič. Oglašali so se po vrsti zastopniki vseh organizacij, vsak je prinesel na dan kakšno novo misel in vse so se stvarno razmotrivale. Odločno so odklonili izseljevanje v tuje države in enotno zahtevali, da mora imeti domačin kruh v svoji domači državi. Zigosalo se je da se še segaj ob redukciji, ko ena tretjina rudarjev praznuje celi teden, dve tretjini pa delajo, rudarji zaposlujejo ob nedeljah in se delajo nadure. Ostro se je nastopilo proti madžarskemu podjetju na dnevnem kopu Dukliču, kjer se zahteva od delavca 12—14 urno delo, to delo se plačuje od ure, tako da odpade čezurno plačilo, draginjske doklade, in se na celi črti krši zakon o zaščiti delavcev. Pobijal se je nov sistem prodaje premoga; radi tega bo trpele

ne samo delavstvo nego tudi celokupna industrija. Apeliralo se je na občinsko zastopstvo, da podpre reduciranje z zidanjem stanovanjskih hiš.

G. gerent Vodusek je pozdravil sestanek. Kot duševni delavec, kot večletni župan in ker je že 41 let v občini, dobro pozna težnje trboveljskega rudarja in je te težnje zmiraj podpiral. Je tudi on proti vsakemu izseljevanju v tuje države, več radi tega, ko ima škodo le občina, ko se pridobitne moči izrabljajo drugod, na stara leta pa le vsak rad pride v svoji domači kraj. Razložil je nadalje, kaj je v zadnjem času občina vse storila za reduciranje, mesečno podpira starovpokoje, pošiljala je na vse pristopne inštanace spomenice itd. Šel je tudi k velikemu županu in predložil ustmeno prošnjo, da se delavstvo ne odpušta. Povdarjal je tudi, ako bo potrebno, bo občina primorana najeti večje posojilo, da se rudarjem na ta ali oni način pomaga, sploh je obljubil, da se bode vse naredilo, kar je mogoče.

Cela konferenca je potekla jako harmonično. Sestavi se odbor za skupne nastope. Odbor je napravil med odmorom deklaracijo, v kateri se povdarja, da so zbrane organizacije sklenile pozvati celokupni slovenski narod, da se potegne za slovenske rudarje in vzame na znanje izjavo funkcionarjev TPD, da sprejme boj rudarjev.

Tudi na tej konferenci je hotel g. Marcel Zorja delati zmešnjavo, privlekel je dolgo resolucijo, katera pa ni prišla na glasovanje, sploh je hotel prepričati skupen nastop vseh organizacij. Žel je blamažo, delavstvo je glasno glavovalo za deklaracijo, ki je bila sestavljena od navzočih.

☆ Občinske volitve. Volivni boj je tu. Otvorili so ga nekdanji komunisti ali sedanji neodvisneži. Sklicali so v nedeljo popoldne shod. Govornike so povabili iz Ljubljane. Premlevali so stare fraze. G. Marcel Zorja se posebno odličuje v sestavljanju dolgih resolucij, katere nosi v različni sestavi že tiskane v žepu. Navdušenja na shodu pač ni noben govornik žel, ker od bombastičnih besed strdajoči rudarji nič nimajo. Ljudstvu se mora pa tudi povedati, da je bil na dopoldanskem sestanku vseh strank in društev proti temu, da bi se strnili skupaj ob zadnji uri, ko se gre delavcu rudarju za kruh. Rudar je obsodil ta njegov nastop s tem, da je enoglasno glasoval za resolucijo vseh združenih organizacij. — Rudarjem pa polagamo na srce, da voli samo SLS, ki nesebično zastopa njegove koristi, in naj odda svojo kroglico v prvo skrinjico.

☆ Za sadjerejstvo. Kmetijska podružnica je nabavila v svrhu povzdige sadjereje 300 dreves, ki jih bodo oddajala svojim članom za polovično ceno 25 kron. Nabavila je nadalje nekaj arborina za pokončavanje sadnih škodljivcev in se dobi pri tajniku podružnice g. Jesihu, učitelju v Trbovljah.

Šoštani

Mesto štirih »Domov«. Nekaj znamenitega pa le imamo v našem mestu, ki šteje blizu poldrugi tisoč različno mislečih ljudi, namreč kar štiri »Domove«. Pred vojsko so imeli samo Nemci svoj »Nemško hišo«, sedanji hotel »Union« (saj je imel Šoštanj tudi nemško šolo in celo nemškega župana). Po vojski pa so v teku dveh let zrasi kar trije »Domovi«. Lani so otvorili demokrati svoj »Sokolski dom«, ki ima ogromno dvorano, sicer pa skoraj samo privatne prostore. Letos bo dokončan socialnodemokratski »Delavski dom«, ki bo imel namodno dvorano in poleg konzuma, ki že posluje, še več drugih prostorov. Največji in najlepši pa bo brezdvomno naš »Slovenski dom«, ki bo vzel pod svoje okrilje vsa društva, ki stojijo na verski podlagi in ki bo imel tudi najlepšo dvorano z galerijo in novim modernim gledališkim odrom. Že lega našega »Doma« je najugodnejša. Stoji na prijaznem in solnčnem smihelskem gričku, kakih 10 minut iz mesta, a spada še v mestno občino, dočim poleg stoječa župna cerkev ne več. Kdaj bo dokončan in slovesno otvoren — to je stalno vprašanje vseh, ki ga dan za dnevom hodijo občudovat. Predsednik stavbnega odbora in duša vsega dela za »Dom«, neumorni g. kaplan Gril stoji na edino pravem stališču, da se ne sme preneglati in da se dela v presledkih, kakor so pač na razpolago gmojna sredstva. Zato zavisi samo od navdušenja podpornih članov prosvetnega društva, katerih je že nad 1000, da bo naša srčna želja čim prej izpolnjena.

Prememba posesti. Znano rudečkasto hišo blizu meščanske šole, bivšo last upokojevega g. župnika Kuneja, je kupil po zelo ugodni ceni ugledni trgovec g. Šumer. Ker bo tam mimo šla po mestnem gradbenem načrtu nova ulica tik železniške proge, bo imela ta hiša pozneje še ugodnejšo lego.

Stanovanjske hiše. Mestna občina se je odločila, da bo začela graditi po zgledu drugih mest, enodružinske, pa tudi večdružinske stanovanjske hiše. Stanovalci bodo z rednim mesečnim odplačevanjem postali na lahek način lastniki nove hiše. Ta res človekoljubni sklep občinskega odbora iskreno pozdravljamo in upamo, da se bo na ta način vsaj nekoliko odpomoglo stanovanjski bedi ter brezposelnosti, ki se zadnji čas vedno bolj širi tudi pri nas vsled stalnega odpušcanja delavcev v Woschnigovo tovarni. Natančneje bomo še poročali.

Prva seja Delavske zbornice.

V nedeljo, 7. marca dopoldne in popoldne se je v starodavni magistratni dvorani vršila prva plenarna seja pred dobrim mesecem izvoljene Delavske zbornice. Že pred deveto uro dopoldne so pričeli prihajati delegati, polniti se je začela tudi galerija. Kršč. socialistični delegati so zasedli skrajno vrsto klopi na desni. Poleg njih so zasedli klopi člani Narodnega kluba, v katerem so združeni narodni socialisti in samostojni demokrati. Nadaljne klopi proti levi so zasedli socialni demokrati in komunisti, ki so bili izvoljeni na skupni kandidatni listi, sedaj pa tvorijo vsak zase svoj klub. Delegata Bernotove socialistične skupine Leskovšek in Pevec sta se vsedla med socialne demokrate, nestranski delegat bančni uradnik Niko Gogala se je pa vsedel na stol med socialne demokrate in samostojne demokrate, vendar tako, da je bil bližji prvim.

Otvoritev skupščine.

Ob 9. uri 15 minut je dosedanji predsednik provizorične Delavske zbornice Čobal s kratkim pozdravnim govorom otvoril prvo sejo Delavske zbornice. Brzojavne pozdrave sta poslala Delavska zbornica v Beogradu in glavno tajništvo Delavskih zbornic v Beogradu. Za overovatelje zapisnika imenuje predsednik Alojzija Sedeja, Albina Tomca in Ivana Gajška. Nato sporoči, da je treba izvoliti peščinski verifikacijski odbor, ki naj pregleda legitimacije članov in pa pritožbe proti volitvam v Delavsko zbornico. Na predlog F. Terseglava so bili v verifikacijski odbor soglasno izvoljeni: dr. Milavec, Giličvert, dr. Bohinjec, Svetek in Ošlak. Nato je predsednik prekinil sejo za pol ure, da se je med tem časom sestel verifikacijski odbor.

Poročilo verifikacijskega odbora.

Ko je verifikacijski odbor končal svoje delo, je po poslovniku zopet otvoril in dalje vodil sejo predsednik verifikacijskega odbora Svetek. Poročevalec verif. odbora dr. Bohinjec je sporočil, da je bilo oddanih 60 članskih legitimacij in 51 legitimacij od namestnikov, ki so bile vse v popolnem redu. Verifikacijski odbor je z večino glasov ugotovil, da so pritožbe proti volitvam deloma neutemeljene, deloma utemeljene, vendar ne tako, da bi mogle vplivati na končni izid volitev. Zato stavi sledeči predlog: Skupščina v smislu člena 6 poslovnika odobri vse člane in njih namestnike za Delavsko Zbornico. Predsednik Svetek je s tem predlogom otvoril debato, ker se pa ni nihče javil k besedi, je dal predlog dr. Bohinjca na glasovanje. Za predlog je glasovalo 43 članov, proti pa 17 (klub krščanskih socialistov).

Volitev začasnega predsednika.

Dr. Milavec predlaga: v začasno predsedstvo Delavske zbornice se izvolijo: predsednik Čobal Melhior, I. podpredsednik Orehek Franc, II. podpredsednik Juvan Rudolf, tajnik Valentin Urbančič. Predlog je bil soglasno sprejet.

Čobal prevzame predsedstvo in se zahvali za zaupanje in prosi, naj se določi dnevni red za nadaljnji del seje.

Določitev dnevnega reda.

Član zbornice Svetek predlaga naslednji dnevni red: 1. Volitev upravnega odbora zbornice in finančne kontrole. 2. Izvolitev komisije za izpremembo in dopolnila v pravilih in poslovniku. 3. Ugotovitev odškodnine v smislu člena 18. pravil. 4. Odobritev računskega zaključka za l. 1925. 5. Odobritev proračuna o vporabi budžetnih preostankov iz leta 1925. 6. Odobritev spremembe v proračunu za leto 1926. 7. Volitev tajnika zbornice. 10. Samostojni predlogi. — Predlagani dnevni red je bil soglasno sprejet.

Nato so podali v imenu svojih klubov po vrsti svoje izjave Svetek, Juvan, Tersegla, Leskovšek in Milnar. Predsed. kluba krščanskih socialistov Tersegla je podal sledečo izjavo:

V imenu kluba krščanskih socialistov imam izjaviti, da z zadoščenjem — če bi hotel biti sentimentalni, bi celo rekel, da z radostjo — pozdravljamo Delavsko zbornico, ki se je danes prvič zbrala v Ljubljani. To zadoščenje je sicer omejeno po spominu na izvršene volitve, ki so deloma zaradi pomanjkljivosti volilnega reda deloma zaradi načina, po katerem so se od merodajne strani vedle, niso vršile tako, kakor bi odgovarjalo demokratičnemu smislu in čutu, po katerem bi se ravno delavstvo moralo odlikovati pred vsemi drugimi. Ker nečemo motiti stvarnemu delu ugodnega razpoloženja, ki se kaže v tej zbornici se nečemo spuščati v podrobnosti, tembolj ker smo svojemu stališču z ozirom na omenjeno dejstvo dali izraza že s tem, da smo glasovali proti verifikaciji.

Po tem uvodu mi je samo kratko naglasiti pogled našega kluba na naloge Delavske zbornice. Zbornica se mora že po zakonu omejit na strokovno delo. To je pa tudi dejansko z ozirom na vladajoče okoliščine nujno potrebno, ker takega dela bedno ljudstvo v svoji borbi za kruh, ko so delovni stanovi od vseh strani stiskani od velekapitalizma, upravičeno pričakuje. Naše delo bo moralo tedaj biti tako, da bo donesalo pozitivne koristi vsemu delavstvu, kaj bo v tej zbornici zastopano po mark-

sičnih ali po krščanskih ali po nacionalno usmerjenih socialistih.

Izvajajoč tako stvarno in vsvarjajoče delo, pa Zbornica ob dobri volji in visokem pojmovanju nas vseh ne bo zgolj kakšen drž. sanatorij za vsakovrstne socialne bolezni ali zamaševalka zevajočih špranj današnje na velekapitalizmu zgrzjene družbene stavbe, marveč bo, okrepljajoč delavski stan gmotno, predvsem pa moralno, mogla postati tudi močno orodje za doseg ideala pravičnega krščanskega občestva, ki bodo v njem imeli odločilen vpliv in vodilno moč tisti ki s poštenim, nikogar izkoriščujočim, vsemu občestvu koristnim ročnim in duševnim delom ustvarjajo bogastvo države. Ne mrtva stvar, Denar, njemu usuznjena sebičnost, bodi gospodar državi, ampak živ človek osebe, duša, vodena od najvišjih moralnih norm, vsi delovni stanovi delovno ljudstvo!

Končam z željo, da ta zbornica po pridnem, vzajemnem in stvarnem delu pomaga okrepiti eno strokovno fronto delavstva, da postane člen v verigi na stanovski podlagi zgrajene družbe, da si pribori po demokratičnem razvoju samostojen zakonodaven značaj in moč v organizaciji zvezi z drugimi zastopstvi socialno koristnih stanov v državi, da ne bo samo posvetovalni organ, ampak pravi sotravec ljudske volje, pravi parlament, graditelj pravične družbe bodočnosti.

Govorniku so vsi pritjevali.

Volitev upravnega odbora.

Po govorih zastopnikov posameznih klubov je predsednik Čobal predlagal, da se izvoli upravni odbor in sicer po D'Hontovem proporcijem sistemu. Na ta način bi namreč dobili soc. demokrati v upravnem odboru enega člana več. K besedi se je oglasil dr. Bohinjec in ugotovil, da člen 65. jasno govori, da se morajo volitve vršiti po čistem proporciju. Poslovnik je pa za to tu, da se po njem ravnamo. Predlaga, da se vrše volitve po čistem proporciju.

Član zbornice Čelešnik trdi, da je v poslovniku mišljen D'Hontov sistem in predlaga, naj se vrše volitve po tem sistemu.

Dr. Milavec se strinja z izjavo dr. Bohinjca in izvaja: »Člen 53 pravil Delavske zbornice, ki govori o ugotovitvi volilnih rezultatov pri volitvah članov v Delavsko zbornico, pravi: »Skupno število vsake liste se deli z eno do šestdeset in vsak tako zadobljeni zaporedni količnik se zapiše eden pod drugega za vsako listo. Mandati članov in namestnikov se dodeljujejo po vrsti oni listi, ki ima največji zaporedni količnik.« Člen 65 pa pravi: »Izvolitev upravnega odbora in finančne kontrole se vrši po predloženih kandidatnih listah. Listo predložijo najmanj trije člani. Vsaki listi se dodeli število članov sorazmerno s glasovi, ki so odpadli na njo.« Člen 65 torej govori čisto drugače kot člen 54 in je popolnoma jasno, da hoče čl. 65 čisti proporc. Zbornica šteje 60 članov, v upravni odbor se jih voli 12, torej na vsakih pet članov en član. S tega stališča predlagam, da se voli po čistem proporciju v smislu člena 65 pravil Delavske zbornice.

Predsednik Čobal nato odredi glasovanje o predlogih Čelešnika ter dr. Milavca ozir. dr. Bohinjca. Na predlog dr. Milavca se vrši poimensko glasovanje, čigar izid je bil naslednji: Za predlog Čelešnika, da se voli po D'Hontovem sistemu je glasovalo 32 članov, za volitve po čistem proporciju pa 28 članov, torej je bil sprejet Čelešnikov predlog. Pri teh volitvah se je z napetostjo pričakovalo, kako bosta glasovala člana Brnotove skupine Leskovšek in Pevec ter nestranski član Niko Gogala. Ko sta prišla na vrsto prva dva, sta glasovala s svojimi socialdemokratskimi tovariši. Ko je bil klican Gogala, je tudi on na presenečenje »Narodnega kluba« glasoval s socialnimi demokrati proti čistem proporciju in pomaknil zdaj svoj stol čisto k socialdemokratskim klopem.

Izid volitev v upravni odbor.

Predsednik Čobal je nato imenoval za skrutinatorje Svetka, dr. Bohinjca in dr. Milavca. Za volitve v upravni odbor so bile vlozene tri kandidatne liste s sledečimi nositelji liste: dr. Milavec Anton, Juvan Rudolf in Čelešnik Rado. Prva lista je dobila 17 glasov in 3 člane, druga lista je dobila 11 glasov in 2 člane, tretja pa 32 glasov in 7 članov. V upravni odbor so izvoljeni: dr. Anton Milavec, Ivan Silvester in Gajšek od kluba kršč. socialistov, Rudolf Juvan in Valentin Urbančič od Narodnega kluba, Rado Čelešnik, Melhior Čobal, Alojzij Sedej, Fr. Svetek, Jože Golmajer, Makuc in Pliberšek od socialdemokratskega in komunističnega kluba. — Namestniki so: Jože Rutar, Frančiška Uršič in Ivan Mejša (kršč. soc.), Albin Tome in Ivan Šetina (Nar. klub), Jakomin, Arh, Bradeško, Prezelj, Kuder, Trškan in Podbršček (soc. dem. in kom.).

Volitve finančne kontrole.

Razmerje glasov pri volitvah v finančno kontrolo je bilo isto kakor pri volitvah v upravni odbor. Izvoljeni so: Orehek Franc (klub kršč. soc.), J. Ošlak (soc. dem.), Alojzij Leskovšek (Bernotovec). — Namestniki: Zumer Srečko (klub kršč. soc.), Edo Hiriš (soc. dem.), Miroslav Pevec (Bernotovec).

Komisija za izpremembo pravilnika in poslovnika.

Na dnevni red pride volitev komisije za izpremembo pravilnika in poslovnika. Član zbornice Juvan predlaga, naj se voli pet članov po istem ključu kot v verifikacijski odboru. Član Svetek predlaga 6 članov po ključu 3:2:1. Sprejet je bil Svetkov predlog. Izvolijo se v komisijo: dr. Milavec, Gajšek, dr. Bohinjec, Sedej, Čelešnik, Pevec.

Določitev odškodnine za zbornične člane.

Član zbornice Čelešnik predlaga kot odškodnino za zbornične člane: sejnina 60 Din, dnevnice 60 Din (samo za zunanje člane), prenočišča 40 Din, odškodnina za faktično zgrubo za službo in II. razred na železnici. Član Tersegla se strinja s predlogom s to izpremembo, da naj se plača mesto II. razreda III. razred železniške vožnje. Predsednik Čobal izloči iz Čelešnikovega predloga odškodnino za II. razred in ga da na glasovanje. Predlog je bil soglasno sprejet. Nato se je glasovalo o spreminjevalnem predlogu kršč. socialistov, da se določi železniška vozšina III. razreda. Ta predlog je bil z večino glasov sprejet, ker so glasovali zanj razen kluba kršč. socialistov in Narodnega kluba tudi oba Bernotovca in še par soc. demokratov in komunistov.

Nato je predsednik ob pol 1. prekinil zborovanje do pol 3.

POPOLDANSKA SEJA.

Ob trideset na tri je predsednik Čobal zopet otvoril sejo. Na dnevnem redu je bila odobritev računskega zaključka za 1925. Zaključek izkazuje upravnih stroškov 1.045.242,92 dinarjev, za študijske komisije in študijsko knjižnico ter za druge poslovne pripomočke se je izdalo 92.156,42 Din, za podpore delavskim kulturnim društvom, delavskim knjižnicam, izobraževalnim tečajem 106.000 Din, podpore za brezposelne 70.000 Din. Dohodki so bili sledeči: poslovni prebitek iz leta 1924 610.773,39, doklade 2.834.150,29, obresti 2416,60, podpora ministrstva za socialno politiko 33.333,31, skupaj 3.480.673,59 Din. Poslovni prebitek znaša Din 2.165.629,94.

Član zbornice Čelešnik predlaga: Upravni odbor se pooblašča, da računski zaključek odobri ter ga predloži ministrstvu za socialno politiko. Pevec se upira temu in predlaga, naj upravni odbor računski zaključek pregleda in potem predloži skupščini v odobritev. Član Franc Orehek (klub kršč. soc.) izvaja: Nemogoče je zaključek kar na en mah odobriti. Takega modusa ni nikjer. Strinjam se s predlogom Čelešnika, da se odkaže upravnemu odboru, da ga proučuje in odobri. Tudi točki 5 in 6 dnevnega reda naj se izročijo upravnemu odboru. Predlagam: Upravni odbor se pooblašča, da v točkah 4, 5 in 6 dnevnega reda sklepa in na skupščini poroča.

Dr. Bohinjec stavi še dodatni predlog, da naj sklepe upravnega odbora odobri kontrolni odbor. Soglasno je bil sprejet predlog: Upravni odbor se pooblasti, da o točkah 4, 5 in 6 dnevnega reda sklepa, da kontrolni odbor te sklepe odobri in poroča skupščini.

Volitev tajnika.

Na predlog dr. Bohinjca je bil za nadaljnjih pet let soglasno izvoljen za zborničnega tajnika dosedanji tajnik Filip Ura tnik (soc. dem.).

Zbornica za trboveljske rudarje.

Razvila se je daljša debata o redukciji rudarjev od strani TPD. Govorilo je k temu vprašanju več govornikov vseh klubov. Končno je zbornica soglasno zavzela sledeče stališče:

Skupščina izraža svoje globoke simpatije do rudarjev in zasebnih nameščencev TPD, ki so jih vrgle brezobzirno izvedene redukcije v bedo, pomanjkanje, glad in obup.

Skupščina ne more zamolčati, da so na pravice na njo vesti, da misli zapustiti ministerialna komisija za preiskovanje krize v trboveljskih revirjih, Slovenijo, ne da bi si ogledala na licu mesta položaj, v katerem žive reducirani rudarji in nameščenci, skrajno mučen vtis.

Skupščina ne more biti prepričana, da je mogla dobiti komisija v tako kratkem času objektivno sliko o gospodarski in socialni krizi v Trbovljah.

Zlasti smatra skupščina, da bi morala zastaviti komisija ves svoj vpliv, da pride v najvažnejšem vprašanju izseljevanja rudarjev in dotacije za tako izseljevanje in za druge najnujnejše podpore potrebnih fondov do konkretnih sklepov.

Skupščina dalje ponovno poudarja, da je treba takojšnje uzakonitve od Glavne bratovske skladnice za Slovenijo predlaganih sprememb k pravilniku bratovske skladnice. Če to ni takoj mogoče, naj se razveljavijo s takojšnjim ministerialnim odlokom, izdanim na podlagi tozadavnega pooblastila narodne skupščine, oni členi pravilnika bratovskih skladnic, glasom katerih pomenja prekinitev dela izgubo članskih pravic.

Razni predlogi.

Na predlog članice Ajdiškove (soc. dem.) je zbornica soglasno sklenila podpirati po svojih močeh snovanje otroških domov po delavskih krajih. Sprejet je bil tudi predlog Makuca (kom.), izpopolnjen s predlogom dr. Bohinjca, da se dovoli kredit 100.000 dinarjev za delegacijo, ki naj bi šla v Rusijo in tam pregledala delo sovjelov ter delavske,

socialne in gospodarske razmere. Delavska zbornica naj stopi v zvezo z ostalimi delavskimi zbornicami v državi in vrhovnim tajništvom v Beogradu, da se odposlje skupna delegacija.

Član zbornice Tersegla je nato ob burnem pritrdjevanju cele zbornice grajal odsotnost vladnega zastopnika pri prvi plenarni seji te nove socialnopolitične ustanove, na kateri so se izrazile po izvoljenih zastopnikih težnje in potrebe delavstva cele Slovenije, za katere bi se morala vlada zanimati vsaj enako kakor za druge stanove in njihova zastopstva.

Član dr. Bohinjec se popolnoma strinja z izjavami tov. Terseglava in stavi kot logično posledico teh izjav predlog, da naj se zahteva od vlade izenačenje Delavske zbornice z drugimi stanovskimi zbornicami in da obzhalujemo, da vlada ni smatrala za potrebno, da bi poslala na prvo sejo svojega zastopnika. Predlog je bil soglasno sprejet.

Delovni program kluba krščanskih socialistov.

Član Gajšek je nato izjavil: Vsi vemo, kakšen je položaj delavstva v državi. Kapitalistični režim bo delo v Delavski zbornici otežkočil. Vendar pa moramo na nujno delo. Če bo Delavska zbornica predstavljala enotno fronto delovnega ljudstva, bo mogoče vse rešiti. Klub krščanskih socialistov je skupno z vodstvom Jugoslovanske strokovne zveze sprejel naslednji program:

Klub krščanskih socialistov Del. zbornice hoče delovati predvsem za izvajanje sledečih nalog Delavske zbornice, da se zakonito rešijo še odprta socialna vprašanja za delavstvo ter izpopolni, oziroma izboljša socialna delavska zakonodaja:

Delavska zbornica naj:

1. Zahteva najširšo avtonomijo, to je decentralizacijo vseh socialnih delavskih institucij.

2. Pazi naj, da se vsa socialna zakonodaja do podrobnosti izvaja in spopolni po potrebah posameznih strok.

3. Opozori državno oblast, da takoj izvede zakon o zavarovanju delavcev za slučaj starosti in onemoglosti, ki bi se bil moral izvesti že 1. julija 1925.

4. Deluje na to, da se izvede zakonito zavarovanje delavcev za slučaj brezposelnosti. Zato naj izdela in predloži parlamentu načrt zakona.

5. Pazi naj, ali se v celoti in povsod izvršuje zakon o zaščiti delavcev. V kolikor še k posameznim določilom tega zakona niso bili izdani predvideni pravilniki, da se isti nujno urgirajo.

6. Sedanji davčni sistem naj DZ odkloni in zahteva, da se davek na ročno delo odmerja progresivno šele onim, ki so dosegli eksistenčni minimum letno 20.000 Din; zato naj se testira sorazmerno popravilo.

7. Stalno naj opozarja državne oblasti na določila zakona o zidanju stanovanj in otroških domov v industrijskih krajih. Državna oblast naj v smislu zakona prizadeta podjetja k temu prisili. Za odpravo stanovanjske bede naj daje država zgled, ki naj daje tudi delavcem brezobrestna posojila za zidanje hiš, in sicer za drugim.

8. Deluje naj na to, da se ustanove zakoniti državni poravnalni uradi za slučaj sporov med delavci in delodajalci glede plač, odpustov itd. ter da se po obratih ustanove obratni sveti. Delavska zbornica naj izdela tozadavni predlog zakona.

9. Pazi naj, da se kolektivne pogodbe točno izvršujejo, v obratih pa, kjer ne obstajajo, da se sklenejo.

10. Zahteva naj, da se z denarjem, ki ga plačuje delavstvo za Borze dela v brezposelne namene, podpira brezposelni in skrbi za možnost naseljevanja v druge kraje, kjer se najdejo ugodne delovne prilike.

11. Skrbi za izobrazbo delavstva, zato naj daje Delavska zbornica izdatne podpore samo centralnim izrazitim delavskim društvom in strokovnim organizacijam, ki se pečajo tudi z vzgojo delavstva. Podpira naj delavske knjižnice in izobraževalne tečaje strokovnih organizacij.

Med delavstvom naj DZ vzbuja zmisel za združništvo, zato naj podpira tozadavne tečaje, ki jih prirede delavske strokovne ali gospodarske organizacije.

13. Da se vzgoje in izobrazijo delavski zastupniki tako, da bodo znali tolmačiti in izbrati vse pravice, ki jih dajejo delavstvu socialni zakoni, da bodo znali delavci sodelovati pri vodstvu podjetij (v obratnih svetih), naj Delavska zbornica podpira strokovne tečaje za delavske zaupnike, ki jih prirejajo strokovne organizacije.

14. Delavska zbornica naj pazi, da se nudi delavcem za slučaj bolezni in nezgode pravično pomoč od strani zavarovalnih institucij in zdravnikov.

15. Deluje naj na to, da se pravilnik Bratovskih skladnic v zmislu predlogov delavstva spremeni in popravi tudi tako, da si člani ohranijo svoje pravice tudi za slučaj brezposelnosti. Za volitve v razne zastope bratovskih skladnic naj se uvede proporcijni sistem.

16. Naj posreduje pri državni oblasti, da se ono delavstvo v državnih podjetjih, ki ima za to pogoje, stalno nastavi z mesečno plačo in pokojnino, na podlagi posebnih predpisov, ki naj nudijo možnost tudi nekvalificiranim pridobitev strokovne izobrazbe.

17. Deluje na to, da se akordno delo povsod odloži odpravi.

18. Delavska zbornica naj zahteva, da inspekcije dela izvajajo inspekcije v podjetjih tudi zapno z delavci.

19. Pazi naj, da bodo vsi delavci pravilno prijavljeni socialnemu zavarovanju.

20. Skrbí naj, da se od strani tozadevnih oblasti strogo izvaja kontrola o zaščiti in postopanju z vajenci.

21. Deluje na to, da se vse mednarodne konvencije, ki jih je predložil naši državi mednarodni urad dela, v parlamentu ratificirajo.

22. Skrbí naj, da se v vseh večjih krajih osnujejo delavska prenočišča.

23. Deluje naj za konsolidacijo delavskega strokovnega pokreta med organizacijami.

24. Pri vseh ustanovah Delavske zbornice in razdeljevanju podpor naj Delavska zbornica upošteva po proporciju vse strokovne organizacije.

25. Deluje na to, da se delavsko socialno zavarovanje zakonito zasigura za slučaj vojske.

26. Delavsko socialno zavarovanje naj se uredi mednarodno. Zato naj Delavska zbornica izdela in pošlje tozadevni predlog mednarodnemu uradu dela v Ženevi.

27. Zasleduje naj sklepanje mednarodnih trgovskih pogodb in opozarja državno oblast na eventualne slabe posledice takih pogodb za delavstvo.

28. Našem delavstvu v tujini naj posveča Delavska zbornica veliko skrb. Vodi naj tozadevno statistiko.

29. Delavska zbornica naj deluje za uklenjenje vseh izjemnih zakonov, kakor n. pr. zakona o zaščiti države itd.

30. Delavska zbornica naj deluje strogo v mejah gospodarskih in socialnih vprašanj, kolikor se nje same kot take ne tičejo politična vprašanja. Prizadeva naj si predstavljati enotno strokovno fronto vsega delavstva proti kapitalizmu.

31. Delavska zbornica naj sestavi poseben odbor, ki naj izdela predlog za nov volivni red Delavske zbornice, ki bo temeljil na principih demokracije in jamčil za svobodo mišljenja in tajnost volitve volivcem. Na podlagi takega volivnega reda naj se izvedejo čimprej nove volitve v Delavsko zbornico.

Istotako naj se izpremenita pravilnik in poslovnik Delavske zbornice v smislu demokratičnih načel, da bo omogočeno uspešno delo Delavske zbornice in intenzivno sodelovanje plenuma z upravnim odborom ter ostalimi ustanovami.

Govorilo je še par članov, nakar je predsednik zaključil sejo. Mirni potek seje, ki je pokazala razumevanje delavskih zastopnikov za svoje skupne stanovske interese, je napravil najugodnejši vtis in utrdil upanje, da bo Delavska zbornica v bitnih vprašanjih delavstva postopala soglasno.

skega narodnega odbora je pisal, da dobrodelna akcija za Ruse v soglasju z navodili sv. očeta izključuje vsako propagando; razume pa se, da skupno s pobožnimi Rusi želi pospeševati cerkveno zedinjenje, toda z brez-pogojnim spoštovanjem vesti.

V tem duhu po vsem katoliškem svetu napreduje zanimanje za krščanski Vzhod. Francoski strokovni časopisi za vzhodno cerkveno vprašanje nepričakovano napreduje; dvomesečnik »Union des Eglises« je dosegel nepričakovano visoko število naročnikov. Čuti se, da veje duh božji. V okviru francoskega katoliškega društva za kulturne zveze z inozemstvom se je osnoval krožek za proučevanje krščanskega Vzhoda, in sicer v zvezi z Apostolstvom sv. Cirila in Metoda. Sveti oče je ob tej priliki izrazil posebno veselje, da se bo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda širilo tudi med Francozi.

Tudi nemški katoličani so obrnili pozornost na slovanski Vzhod. Na bogoslovni fakulteti v Paderbornu se je uvedel pouk ruskega in staroslovenskega jezika. Katoliške revije prinašajo mnoge dobre članke o slovanskem Vzhodu. Z veliko gorečnostjo se proučuje mistika in ruski mislec Vladimir Solovjev. O tem so izšle že važne nemške knjige in resni zborniki. Pripravlja se velik nemški znanstveni vzhodni kongres po vzoru ljubljanskega kongresa.

Pri malih narodih je velika nevarnost, da prezro velike ideje in da zamude velike zgodovinske trenutke. Sedaj nimamo več niti Sloveč, niti Kreka, niti Mahniča. Zalostno bi bilo, ako bi zgodovina morala ugotoviti, da smo prezrli važne točke v programu teh velikih mož in da smo se v odločilni dobi izneverili idejam, ki so sedaj neprimerno aktualnejše in očitnejše kakor pa v dobi Sloveč, Kreka in Mahniča.

Matija Munda:

Pokret „Narodne Hrišćanske Zajednice“ v Srbiji.

Kakor druge pravoslavne cerkve, tako preživlja tudi srbska pravoslavna cerkev danes težko krizo. Skoro edino, kar jo drži še pokonci, je nacionalizem. Zato je razumljivo, da religiozno življenje vernikov stalno pada. Med narodom se vedno bolj širi ateizem, verski indiferentizem in desorientacija. Razne krivoverse se te, posebno nazareni, adventisti in melodisti, imajo zato ugodna tla. Umevno je, da so se v srbski javnosti začeli pojavljati glasovi po ozdravljenju te krize. Eden najresnejših poskusov, kako rešiti to krizo in osvoboditi pravoslavje protestantovskih primesi, je pokret »Narodne Hrišćanske Zajednice«, ali pokret »Bogomoljceve«, ki je nastal kot reakcija na propad verskega življenja med srbskim narodom.

Religiozni pokret Bogomoljceve je izšel iz naroda samega, pa je kljub temu precej kompliciran. P. dr. Rogošić razločuje v pokretu samem 4 struje: 1. Ena struja se je razvila iz spiritizma, ki je bil v Šumadiji in Vojvodini že pred vojno precej razširjen. 2. Drugo strujo naziva dr. Rogošić »erkvaric«. Ti odkopavajo stare cerkve in samostane, romajo k tem razvalinam, tam molijo, prižigajo sveče in kadilo. 3. Tretjo skupino tvorijo posebni označevalci evangelija, ki trdijo, da vidijo kaj človek misli, kako je bilo njegovo življenje v preteklosti. 4. Četrto skupino pa tvorijo oni, ki s svojim zglednim življenjem stalno pridigujejo povzdigo religioznega življenja med narodom.

Pokret sam na sebi nima kakšne protiverške tendence. Bogomoljci se vsak praznik in vsako nedeljo zbirajo v najbližjih cerkvah, amkaj molijo, prejemajo sv. zakramente, sv. spoved in sv. obhajilo. Alkohol ne pijejo, ne kadijo, se strogo postijo vsako sredo in petek in na ostale postne dneve, posvečujejo nedeljo in praznike in se ogibajo kolikor mogoče vsakega greha. Mnogo jih stoji v samostan. Njih obleka je spokorniška: dolga srajca, brada, križ okoli vratu, s križem v roki in na križ gledaje pridigujejo, evangelije nosijo vedno pri sebi, ali jih pa znajo celo na pamet.

Kakor pa se pri tako ekstremnih reakcijskih pokretnih često zgodi, so se tudi pri pokretu srbskih Bogomoljceve pojavile razne zablude. Tako pridigujejo nekateri, da današnje pravoslavje ni več prava Kristusova vera, da evangelij, ki ga imamo danes ni Kristusov, temveč Marijin, da Kristusa ni rodila Marija, temveč neka »mučenica Jenja«, da se je treba križati s 4 prsti, na čelu (V imenu Očeta, na trebuhu (in Sina), na desni (in sv. Duha) in na levi strani prs (in presv. Bogorodice), da bo Odrješnik šele prišel itd. Prorokujejo tudi, da bo nastala pri nas še hujša lakota, kakor je bila pred par leti v Rusiji in potres, kakor na Japonskem.

Stalno organizacijo so si ustanovili Bogomoljci ob priliki IV. svoje skupščine v samostanu Jošanici 1. 1924. z naslovom »Narodne Hrišćanske Zajednice«, katere smoter je, da zbere in organizira vse dobre in pobožne ljudi v eno celoto in da tem potem izvrši religiozno-moralno-prosvetni preporod celokupnega naroda na podlagi sv. Pisma, kakor ga razlaga Pravoslavna cerkev. Sedež organizacije je v Kragujevcu, vodja pa ohridski škof dr. Nikolaj. Član organizacije lahko postane vsak, kdor se hoče pokoriti za svoje grehe in zboljati smer svojega življenja. V okviru organizacije obeloja še poseben misijonski red, katerega naloga je: pridigati Kristusov nauk in

ohraniti pravoslavje v narodu. Člani misijonskega oddelka so lahko osebe obeh spolov. Tak misijonar je nekaj več, kakor navadni bogomoljac. On vrši obrede, čita evangelij, poučuje, vidi v duši vsakega človeka vse grehe, ki jih je človek naredil. Misijonar je poslanec božji. Ljudstvo mu poljublja roko. Seveda se pri takem skupnem misijonarjenju moških in ženskih misijonarjev godijo često tudi razne nerednosti.

Pri drugi pravoslavni duhovščini uživa pokret bogomoljceve deloma simpatije, deloma pa tudi ne. Sv. Sinod je 1. 1923 določil, da naj duhovščina »prema ovome pokretu zauzme u najmanju ruku držanje blagonaklone neutralnosti a još bolje izvesnog protektorata.« Vrhovni pokrovitelj pokreta je patriarh sam. V listu »Hrišćanski Život« pravi nekdo, da je pokret bogomoljceve protest pravoslavnega narodnega srca proti antipravoslavnu delu srbske inteligence, da je ta pokret zora pravoslavne renesanse pri Srbih. Izdajajo tudi svoj list »Hrišćanska Zajednica«. Razumljivo je, da ima pokret tudi precej nasprotnikov.

Pokret »Bogomoljceve« je za enkrat gotovo najvažnejši verski problem srbske pravoslavne cerkve. Zato mu pa posveča srbska duhovščina tudi precej pozornosti.

V »Vestniku Srbske Crkve«, ki je organ »Svešteničkog Udruženja«, je bila pred nedavnim razpisana posebna anketa o bogomoljskem pokretu. Na skupščini »Svešteničkog Udruženja« je imel državni ekonom, eden prvih ustanoviteljev bogomoljskega pokreta »Narodne Hrišćanske Zajednice« g. Milan Bozoljac o pokretu samem poseben referat, v katerem odgovarja na »klevete in neupravičene napade v svešteničkem glasilu« »Vestnik« proti bogomoljem. Navajam tukaj iz njegovega referata, ki ga je prinesla tudi 9. številka »Hrišćanskog Života«, pravoslavnega mesečnika za krščansko kulturo in versko življenje, nekaj misli, ki nam še jasneje pojasnjujejo značaj novega verskega gibanja bogomoljceve:

»Bogomoljci »Narodne Hrišćanske Zajednice« niso posebna verska sekta, kakor nekateri mislijo, niso ne Nazareni ne adventisti, ker se trdno oklepajo naše Sv. Pravoslavne Cerkve. Njihovo delo in njihov pokret je blagoslovil celo sam patriarh, z njimi simpatizira celo več voditeljev srbske pravoslavne cerkve. Pokret bogomoljceve je popolnoma narodno religiozno značaja. Pokret se je pojavil v narodu samem pred svetovno vono, po vojni pa, ko je morala v narodu vsled slabih posledic vojne padla, se je še ojačil. Bogomoljci niso nikak politični faktor, niti ne želijo to postati. Otenili so se Boga, njega molijo in mu služijo. Ali delajo s tem kaj proti naši sv. Pravoslavni Cerkvi? Ne, pokret naših bogomoljceve je delo božje, ki se z božjo milostjo manifestira v našem prostem a iskreno dobrem narodu.

Se li more zakriti mesto, ako stoji na gori? More li kdo preprečiti soncu, da ne obseja teme? Tako tudi naših bogomoljceve ne more in ne sme nihče ovirati pri njihovem pokretu, ker je to delo božje. Naš Gospod Jezus Kristus je sam rekel svojim učencem: »Po tem Vas bodo spoznali, da ste moji učenci, ako se ljubite med seboj.« Tudi naši bogomoljci so vzeli to zapoved kot podlago svojemu delu. Je li to greh? — Naši bogomoljci so razširjevalci prave vere, morale, ljubezni in drugih vrlin, so sejalci pravice, so prostovoljni pomočniki pravoslavne Cerkve.

Vsak kristjan je vojščak Kristusov, duhovnik pa so voditelji teh vojščakov. Ako pa v borbi z materializmom, in drugimi strastmi kak voditelj izgubi dušo, t. j. ako pade na bojnem polju, tedaj je dolžnost prostega vojščaka, da dvigne padlo zastavo zopet visoko v zrak in jo nese naprej. Čemu torej braniti prostemu vojaku, da dvigne padlo zastavo in jo ponese naprej?

Ako pa kak naš brat bogomoljac v svoji prostosti kaj zagreši, opomnite ga, pomagajte mu, odpustite mu, ker je to krščansko, ker je to zapoved našega Gospoda Jezusa Kristusa. Bogomoljci želijo biti dobri, oni hočejo živeti po zapovedih Gospodovih, oni iščejo resnico.

Nato apelira govornik Milan Bozoljac na zbrano svešteniško skupščino, naj ne prezirajo tovarišev bogomoljceve, naj proučijo pravila »Narodne Hrišćanske zajednice«, naj se za pokret zanimajo.

Organizacija »Narodne Hrišćanske Zajednice« šteje danes že okoli 300—400 tisoč pristavev. Ako pomislimo, da je to večinoma prosti srbski narod, to že nekaj pomeni. Kak bo konec verske krize srbskega pravoslavja, kak bo končni uspeh bogomoljskega pokreta, to je danes zapisano še v oblakih.

To je gotovo: srca vernega srbskega naroda so danes kakor odprta cvetlična brazda, ki čaka klenega semena, so kakor razorana njiva, ki čaka delavca, da jo poseje s semenom cilometedijske ideje. V to so v prvi vrsti poklicani katoliški Slovenci in Hrvati.

Pristna švicarska vezena perila
se dobi v izdelovalnici najrazličnejšega
M. Alešovec, Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 1.
Noviteta v vezeni in perilu.

Vera in kultura.

F. G.:

Vzhod se zbuja.

Splošno je znano, da Vzhod, poganstva Azija, mohamedanski (islamski) svet in krščanski Vzhod skriva še veliko neizrabljenih duševnih in telesnih moči. Ko se vse te moči zbude in usposobijo za novo versko, kulturno in socialno delovanje, bodo odločilno vplivale na smer svetovne zgodovine. In ta Vzhod se že zbuja in išče novih smeri za razvoj svojih duševnih sil. Od zbujačnega se Vzhoda je odvisna bodočnost Evrope. Skrivnostni Vzhod je nadev in nevarnost za Evropo. Zato se naprednejši evropski možje z zanimanjem opirajo na Vzhod, ga proučujejo, skušajo priti v stik in vplivati na smer novega vzhodnega razvoja.

KRŠČANSKI VZHOD.

Nas najbolj zanima krščanski Vzhod, ker živimo tik ob njegovi meji. Na vsem krščanskem Vzhodu so se izvršile velikanske premembe, ki posegajo globoko v vzhodno versko vprašanje, še globlje nego nekdanji turški jarem. Vzhodne verske in cerkvene tradicije so se do dna pretresle.

Grški carigradski patriarhat se samo še umetno vzdržuje v življenju. Izvršilo se je velikansko preseljevanje Grkov iz Turčije v evropske grške pokrajine. Politični prevrati vplivajo tudi na versko vprašanje.

Romunija je pred enim letom ustanovila samostojni patriarhat. Na eni strani se skuša utrditi pravoslavje, z druge strani se čuti potreba po ureditvi razmerja do romunskih katoličanov in do katoliške cerkve sploh. Romunski patriarh čuti, da se brez stika s katoličani pravoslavje ne more razvijati v pravem krščanskem duhu. Pripravlja se načrt, da bi se večje število pravoslavnih romunskih bogoslovcev poslalo na katoliška vseučilišča in v katoliška semenišča.

Največja izprememba je v Bolgariji, ki je bila že od nekdanj najmanj sovražna in najbolj indiferentna nasproti katoliški cerkvi. Bolgarski pravoslavni škofje proučujejo katoliško bogoslovno in nabožno književnost in se od katoličanov uče, kako je treba v naši dobi skrbeti za versko življenje. Nekoliko pravoslavnih bolgarskih bogoslovcev se že nahaja na katoliških bogoslovnih fakultetah.

Srbske verske razmere je treba opazovati z veliko treznostjo. Srbska cerkev ima toliko težkih notranjih vprašanj in skrbi, da se ne smemo preveč razburiti, ako kak srbski cerkveni list skuša svoje skrbi olajšati z napadi na katoliško cerkev. Napadi, s katerimi se razni srbski krogi napadajo med seboj, so neprimerno hujši in vztrajnejši. Zato smemo popolnoma resno vzeti na znanje, da glasilo združene srbske duhovščine »Vesnik« je v več številkah zapored v uvodnih člankih opozarja, naj se srbska duhovščina zveže s katoliško duhovščino v obrambo skupnih verskih idej, naj se dela za zблиžanje s katoliško cerkvijo in naj se pravoslavni uče od katoličanov.

SREDIŠČE PRAVOSLAVJA PA JE ŠE VEDNO RUSIJA.

Zapadni in ruski strokovnjaki priznavajo, da je rusko pravoslavje pokazalo nepričakovano veliko življenjske moči. »Sveta« Rusija ni prazna fraza. V ruskem narodu so res globoke korenine krščanstva, rusko pravoslavje ni goli formalizem, marveč v njem je veliko notranjega življenja. Ruski cerkveni organizem, ruska hierarhija pač ni mogla ohraniti notranjega edinstva nasproti boljševškemu notranjemu nasilju in zahrbtni zvižanosti. Med hierarhijo je mnogo nesoglasja in Tihonov naslednik metropolit Peter Krutickij je žrtev cerkvenih intrig, ki jih znajo boljševiki spretno uporabljati v svoje namene. A ljudstvo je

pokazalo veliko verske vztrajnosti. V splošnosti se sme trditi, da je versko življenje napredovalo. Cerkve so zlasti v mestih polne, bogoslužje se vrši dostojno in pobožno, prejetje zakramentov napreduje, širi se pogosto sveto obhajilo. Ako računamo s tem, da je nekdanji državni pritisk pospeševal obisk bogoslužja in da zdaj ves državni aparat fanatično nasprotuje veri, potem je gotovo, da je versko življenje jako napredovalo in da se razvija v pravem krščanskem duhu. Inteligenca, ki je bila nekdanj v veliki večini protiverska, se sedaj iz prepričanja in iz notranje potrebe vrača k verskemu življenju. Na delu med kmeti ni tolikega verskega napredka. Razumljivo je, da se vsa pozornost obrača na obrambo pravoslavnih tradicij in da se v strahu za pravoslavje ne more očitno razvijati teženje po zedinjenju s katoliško cerkvijo. Pa tudi zunanje boljševiško nasilje brani tak razvoj in zapira vsak stik s katoliškim Zapadom. Boljševiki namreč vidijo v katoličanstvu edinega resnega nasprotnika svojih protiverskih načrtov; zato bi se očitno gibanje za cerkveno edinstvo smatralo za protidržavni zločin. Ako gledamo v bodočnost brez omejene ozko-srčnosti, potem smemo tudi v sedanjih razmerah pričakovati ugodnih posledic. Čim idealnejše bo rusko pravoslavje, tem bliže bo katoličanstvu. Čim bliže Kristusu, tem bliže cerkvenemu edinstvu. To je teoretično trdno in praktično preizkušeno.

RUSKA EMIGRACIJA.

Med ruskimi begunci so hoteli nekateri zastopniki nezdravih slojev ruske inteligence hujskati proti katoličanstvu in proti tradicijam največjega ruskega misleca Vladimirja Solovjeva. Na jako nedostojen način so napadali katoliško cerkev. Pa ti napadi že ponehujejo in mnogi fanatiki so se morali osramočeni umakniti. Vodilni ruski časopisi se po večini ogibljujejo napadov proti katoličanstvu. Pariški ruski dnevnik »Vozroždenie« je lansko leto prinesel nekoliko napadov na katoliško dobrodelno akcijo za ruske begunce. A primesti je moral tudi poprave katoliških krogov in raznih ruskih skupin. Pariško časopisje je dalo ruskemu dnevniku tako krepke lekcije, da so napadi prenehali. Ruski bogoslovski časopis »Putj« pa je dal toliko prostora častilec Solovjeva in plemenitim zastopnikom ruske inteligence, da smemo konstatirati preobrat v duhu resnocojlnosti in spravljivosti.

S pravo rusko ognjevitostjo pa so zmaga la plemenita svojstva ruskega značaja ob smrti kardinala Merciera. Vodilni ruski časopisi so prinašali tople članke polne hvalečnosti in spoštovanja do pokojnega kardinala in do katoliške cerkve, katere zastopnik ej bil pokojni kardinal kot najidealnejši učenec papežve ljubezni do krščanskega Vzhoda. V glavnih ruskih cerkvah na Zapadu so se pele slovesne zadušnice za velikega pokojnika. Metropolit Antonij, sicer nespravljivi nasprotnik Rima, je poslal globoko občuteno sožalje svetemu očetu in belgijskim katoličanom. Metropolit Evlogij v Parizu pa je izjavil, da vsi Rusi izrekajo globoko priznanje svetemu očetu in katoliški cerkvi za krščansko pomoč v težki stiski, a da zaradi tega vendar ne morejo žrtvovati svoje vesti, ki jim narekuje obrambo ogroženega pravoslavja.

KATOLISKA VELIKODUSNOST.

Kardinal Mercier je bil največji zastopnik velikodušnega in velikopoteznega delovanja za krščanski Vzhod. Ruski bogoslovni časopis »Putj« prinaša izjave, iz katerih je razvidno, kako je kardinal Mercier pazil, da bi se spoštovala svoboda vesti in da bi se preprečilo vsako kupovanje in vsako prodajanje verskega prepričanja. Predsedniku ru-

Kulturni pregled

Knjige in revije

Zbornik za umetnostno zgodovino zaključuje svoj 5. letnik (1925) s pravkar izdanim 4. zvezkom. Obsežna publikacija je posvečena v glavnem portretnemu slikarstvu na Slovenskem. Prva razprava, »Portretno slikarstvo na Slovenskem od 16. stol. do danes« (dr. F. Mesesnel), nas vodi zgodovinsko in razvojno po oni dobi portretnega slikarstva, katero je lanska razstava Narodne Galerije odkrila naši javnosti. Posebno vrednost daje razpravi 16 lepih reprodukcij najvažnejših del iz opisane panoge. Dr. F. Stelš se v drugem, obširnem članku peča s spomeniki starejšega portretnega slikarstva na Slovenskem; zasleduje prve pojave portreta v knjižni iluminaciji, v cerkvenih freskah in nagrobnih podobah, vse do osamosvojitve portreta. Tudi ta članek je ilustriran. »Srednjeveški rokopiši« dr. M. Kosa obsega Bistrsko skupino z avdom dr. F. Stelša in izbranim reprodukcijam materialom krasno iluminiranih rokopisov. V »Epigrafičnih drobtinah« (1 slika) se bavi dr. F. Stelš s fresko Andreja iz Ostroga v stari cerkvi slovenjegraški, katero je uporabil M. Stiernen za svoj lepi plakat portretne razstave. Konservatorsko poročilo o »Varstvu spomenikov« opisuje odkritje najstarejših do sedaj znanih fresk na Slovenskem, v podružnici na Vrzdencu pri Horjulu. Zelo zanimivo je poročilo o delovanju Narodne Galerije in njenih načrtih. Sledi bibliografija in poročilo o razstavah. Zvezek ima v prilogi 1 polo Stelšove ilustrirane topografije Kamniškega okraja. V celoti je 4. zv. »Zbornica« s svojimi 32 slikami izredna publikacija s posebnim pomenom za vse one, ki se zanimajo za naše portretno slikarstvo. Narobe na »Zbornici« sprejema uprava v Ljubljani (univerza).

Slovenski Pravniki 1926 št. 1 in 2. Razprava univ. prof. dr. Lapajeta: »Za odpravo pojma zakonski zadržek« prinaša mnogo več, kakor naznaja naslov. Pisatelj ne predlaga samo odpravo pojma »zadržek«, temveč razmotriva kritično tudi te učinke zakonskih zadržkov v meddržavnem razmerju. Dr. Rudolf Andrejka nam prikazuje razvoj upravnega prava v razpravi »Nove smeri v našem upravnem postopanju«. V Korosec pa prizadevanja sodobne romanistične pravne šole v članku »Nove smeri v romanistični« Snopič prinaša še književna poročila in kazenske odločbe. Opozarja se na poziv za udeležbo na kongresu pravnikov, ki se bo vršil letos meseca septembra v Ljubljani.

Glasba

Ševčikov kvartet, ki koncertira v torek, dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani je tekom svojega 23 letnega obstoja priredil brez števila koncertov v najrazličnejših kulturnih centrih zele Evrope. Največji časopisi vseh evropskih narodov hvalijo v najlaskavejših besedah umetniško dovršeno prednašanje Ševčikovega kvarteta ter ga stavijo v isto vrsto, kakor je češki kvartet. Kritiki hvalijo umetniško skupno igro kvartetovo, ki se predstavlja na koncertnih deskah kakor eno samo umetniško telo, ki z isto fineso in ljubeznijo goji klasični kakor tudi svetovni moderni repertoar. Od našega nacionalnega osvobođenja dalje je torkov koncert prvi koncert Ševčikovega kvarteta v Ljubljani. Občinstvo opozarjamo na to prvotno umetniško prireditve, ter obveščamo, da so vstopnice po navadnih koncertnih cenah v predprodaji v Matični knjižarni.

Sporod vijolinskega koncerta g. I. Karla Sancina, ki se vrši v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani obsega sledeče točke: 1. K. Szymanowski: Sonata op. 9 v d-molu za klavir in gosli. 2. C. Debussy: Preludij, Sarabande, Toccata. Za klavir; igra prof. Hugo Kroe-mer. 3. N. Roslavcev: a) Valse. Lento e sempre fantastico. b) Nocturno. Moderato assai. Za gosli in klavir. 4. C. Debussy: La fille aux cheveux de lin, Feuse d'artifice. Za klavir; igra prof. Hugo Kroe-mer. 5. O. Respighi: Gregorijanski koncert za gosli in klavir. Sedeži po 30, 25, 20, 15, 12, 10, stojišča 7 in 5 Din v Matični knjižarni na Kongresnem trgu.

Naše prireditve

Ljutomer. (Vpizoritev Pasijona.) Velik uspeh, ki ga je doseglo naše Prosvetno društvo z vpizoritvijo »Miklova Zale« dne 24. in 31. januarja, ko je bila velika dvorana »Kotliškega doma« napolna in občinstvo veselo zadovoljno, je opogumil naše igralce, da so se odločili za predstavo največje in najprestižnejše drame, ki se

Sport

NOGOMET.

V nedeljo so se vršile v Ljubljani prve letošnje prvenstvene tekme, ki so pa vse prinesle slab sport. Neprijetno mrzlo vreme in popoldanski snežni mež sta popolnoma pokvarila igrišče in odbila publiko. Vse tekme so se igrale na igrišču Primorja.

Iznenadenje znači zmaga Slovana nad Jadranom s 6:2, s čemur je Slovan svojo ugodno pozicijo v prvenstveni tabeli še bolj utrdil. Jadran je igral sicer le z 10 igralci, vmes s 5 rezervami, toda Slovanovega uspeha to ne zmanjša. Slovan je postavil v boj čelnejše moštvo; njegova robna igra z dolgi kombinacijskimi potezi je bila za bati teren prikladnega od igre kratkega davanja, ki jo vporablja Jadran. — Primorje je doseglo proti Slaviji pričačkovano visoko zmago; rezultat se glasi 12:0. Igra je bila precej enostranska. Slavija se je do odmore dobro branila (polčas 3:0), v drugem polčasu je omagala. — Hermes proti Iliriji ni nastopil radi slabega terena. Ker je bil sodnik mučen, da je igrišče za gro sposobno, zgubi Hermes v razmerju 0:3. — Tekma rezervnih moštev Slovana in Jadrana je končala s 6:3 za Slovana. Rezervi Ilirije in Hermesa zjutraj nista nastopili.

V Zagrebu so se istotako vršile prve letošnje prvenstvene tekme. HASK je porazil Železničarje s 9:0, Gradjanski Concordijo z 9:2.

Dunajski Slovan je gostoval v Pragi, kjer je podlegel Sparti z 0:4. Praška Slavija je zmagala nad DFC s 5:3.

L. N. P.

Ponovna izredna glavna skupščina Ljubljanske nogometne podzveze ni odstranila velikega nesoglasja, ki ovira sedaj že pol leta redno delovanje podzveze. Skupina, ki se je sbrala okoli ASK Primorja, je z 10 proti 9 glasovom, torej z enim glasom večine pri volitvah novega upravnega odbora prodrla. Odločilni so bili pri volitvah trije glasovi predsednika, podpredsednika in tajnika odstopajočega odbora ki imajo po statutih glasovalno pravico in ki so vsi člani Primorja. Dejanska večina klubov — članov podzveze je torej glasovala proti novemu odboru. Ker se delegati 10 klu-

je kdaj odigrala na svetovnem pozorišču: trpljenje in smrt Jezusa Kristusa. Ze v srednjem veku so zelo radi predstavljali Pasijon. Kar je nevidno, božje, duhovno, to je ljudstvo gledalo v dramatičnih predstavah, v čutih podobah; kreplost in greh, plačilo in kazen se je kazala v živih vzgledih. Tudi v današnjih dneh imajo pasijonske igre veliko vzgojno moč za krščansko ljudstvo. Kdo se tu ne bi spomnil na Oberammergau, lepo bavarsko mestec, kjer že stotletja vprižarjajo vsako deseto leto Pasijon, in vendar romajo še vedno gost, celo iz Angleškega in Amerike, gledat le pretresljivo dramo, kjer igra glavno vlogo sam Sin božji. In tisti, ki so se udeležili zadnjega katoliškega shoda v Ljubljani, se še gotovo spominjajo velikega navala pri predstavah Ljudskega odra. Veliko poguma je treba, če se upa režiser spraviti na oder tako veliko dramo — saj nastopi čez 60 oseb — in jo uprizoriti v višini vsebini primerno, toda g. režiser našega društva je že večkrat pokazal, da je kos svoji nalogi in da obvlada tudi tako velik aparat, zato so pa tudi igralci šli pogumno na delo.

Igral se bo pasijon trikrat na leto, in sicer dne 21., 25 in 28. marca, vsakokrat ob pol 4. uri pop. v »Katoliškem domu«. S tem je dana vsakemu možnost, da predstavo poseti. Predprodaja vstopnic bo v »Gospodarski zadrugi«. Svetujemo cenjenemu občinstvu, da si vstopnice kupi že v predprodaji, da ne bi moral kdo oditi brez vstopnice, kakor se je to zgodilo pri »Miklovi Zali«, ko so bile vstopnice že v petek večer razprodane. Tudi bi občinstvo storilo veliko uslugo sebi in društvu, če bi se tako razdelilo, da bi prvi dan posetil predstavo Ljutomer, drugi dan Ljutomerska okolica in tretji dan gosti iz drugih župnij. Da gledalci iz drugih krajev ne bi zastoj prišli na predstavo, si lahko vstopnice naročijo tudi po dopisnici na »Gospodarsko zadrugo« oziroma Prosvetno društvo. Vstopnice se bodo rezervirale in se morajo na dan predstave dvigniti vsaj do 3. ure pri blagajni. Kdor jih do te ure ne bo dvignil, jih pozneje ne bo mogel dobiti, ker se bodo prodale naprej. Vstopnice: sedeži I. 10.—, II. 8.—, III. 7.—, IV. 6.— Din; stojišča Din 3.—.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 9. marca: Zaprt.

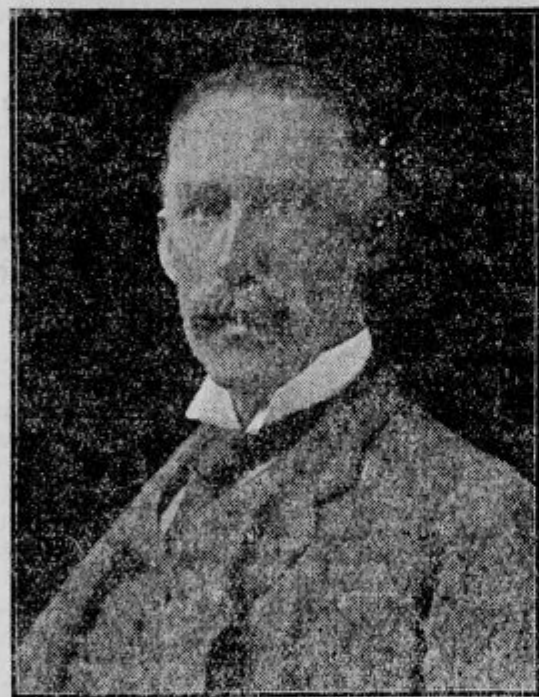
Sreda, 10. marca: »Obrt gospe Warrenove«. R. D.

Opera.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 9. marca: »Zongler Naše ljube Gospe. A.

Sreda, 10. marca: »Večni mornar«. Red C.

40 milijonov dolarjev za umetnost.

Pred kratkim je v Newyorku umrl založnik F. A. Monsey, ki je zapustil 40 milijonov dolarjev metropolitanskemu umetnostnemu muzeju v Newyorku.

Klubov iz 16, ki so bili pravomočno zastopani, razen tega izrazilo tehtne dvome v pravilnost skrutinje in takoj izjavili, da volitev ne priznajo za pravilne, češ da so glasovali za drugo listo, ki bi torej morala dobiti večino, je na vidiku ali začnani razpust podzveze po savezu, ali politični oblasti, ali pa zopet nova zahteva prizadejih klubov po ponovni izredni glavni skupščini; tudi v tem drugem slučaju je pričakovali razpusta podzveze. Debat se je gibala izven dveh ali treh govorov na zelo nizkem nivoju: kdor bi presojal naš nogometni sport po tej skupščini, bi resno zdvil nad njegovo prihodnostjo.

Turistika

BELOKRANJSKI NARODNI ODBOR.

V dvorani etnografskega muzeja so se vršile v nedeljo, dne 14. in 18. februarja posvetovanja v Ljubljani bivačih Belokranjcev, kako bi bilo finančno mogoče podpreti belokranjsko podružnico S. P. D. pri gradbi koč na Mirni gori. Sestavil se je glavni odbor pod vodstvom gosp. Suklje, bivšega deželnega glavarja. Glavni odbor sestoji iz štirih odskov in sicer: finančnega, veseličnega, reklamnega in upravnega. V tem odboru so zastopane vse stranke, zato je nadstranjski. Iz belokranjskega vprašanja se je z ozirom na napad uencev na učitelje na Planini pri Črnomlju ustvarilo splošno slovensko vprašanje. Poleg Ljubljane so zastopana tudi druga mesta in Belokranjci. Odbor bo obstajal tudi po dobitvi planinskega doma ter bo imel nalogo širiti zanimanje za Belokranjce, da se dvigne v tujskoprometnem oziru na višino drugih slovenskih pokrajin. Odbor je sklenil napraviti na Belo nedeljo v Ljubljani večjo prireditev v korist planinskega doma. Spored bi bil sledeči: 1. V soboto, 10. aprila. Belokranjski ples v Narodnem domu. 2. V nedeljo, 11. aprila: Cvetlični dan ali dan črešnjavega ali breskvinovega cveta. 3. Matineja v operi: Nastopi metliška šolska mladina v belokranjskih narodnih nošah z belokranjskimi narodnimi pesmimi in pa kratko igrico. — V belokranjski narodni odbor so se dosedaj prijavili: Gg. dr. Juro Adlešič, dr. Fr. Derganc, Engelbert Gangl, Pavel Golia, dr. Leitgeb, sodni svetnik na Vrhnici,

dr. Fr. Ogrin, okrajni glavar v Kamniku, dr. Niko Zupančič, dv. svetnik Fr. pl. Suklje, inž. Milan Suklje, dr. Fr. Tomišek, Peter Sterk, Oton Zupančič, Fr. Zamida, dr. Riko Fux, Anton Novak, prof. Kambič, dr. Janko Lokar, dr. M. Opeka, Ivan Vavpotič, Milko Kramer; ge. dr. Franja Tavčarjeva, Cilka Krekova, Magdičeva, prof. Santilova, dr. Zupančičeva, dr. Leitgeb, Medičeva in Kovačeva. — Odbor je poslal ameriškim Slovincem oklic, kakor je bil že objavljen v naših listih.

Naše dijaštvo

Počitniške zveze seja bo v četrtek 11. t. m. ob 6. uri zvečer v akad. domu. Obenem bo tudi revizija. Tajnik. — Občni zbor Počitniške zveze bo v soboto 13. t. m. ob 4. uri popoldne v akademskem domu. Spored: 1. Po otvoritvi in branju zapisnika zadnjega občnega zbora so poročila delegatov, odbora in revizorjev. 2. Volitve, predlogi in slučajnosti. Na občni zbor pošlje vsako počitniško društvo ali podružnica S. D. Z. enega delegata, ki poroča o stanju svojega društva. Vabljeni je pa na zbor vse katoliško dijaštvo z ozirom na organizacijo in delo v njej v letošnjih počitnicah, posebno pa oni iz krajev, kjer še ni društva. Pridite. Tajnik

Naznanila

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Radi obolenosti g. pevovodje ne bo v tem tednu pevskih vaj. Nadaljne vaje bodo naznanjene v listih. — Odbor.

Organizacija absolventov elektrotehnične delovodske šole vabi vse člane in absolvente el. del. šol na svoj 1. redni občni zbor, kateri se vrši dne

Narava in ljudje

KAKO LOVIJO TIGRE?

Tiger ni samo najkrvooločnejša, amak tudi najbolj zvita in zahrbtna zver, radi česar je lov na tigre med vsemi lovi najopasnejši. Med domačini v Indiji, kjer je prava domovina tigra in kjer trpe letno največ škoda pred njim, prevladuje tak strah, da štejejo tigra nekateri celo med božanstvo, kateremu se ne sme ničesar storiti. Radi tega je med domačini jako malo lovcev na tigre in še celo za gonjače jih je težko pridobiti, a v tem slučaju samo za velike vsote. Razumljivo je torej, da so se temu lovu v prvi vrsti posvetili Angleži, ki kar iščejo, kje bi dobil za svoje razvedrilo kako novo vrsto sporta. Med najpogostejšimi lovci na tigre je angleški kolonjski častnik Rice, ki je ubil tekom svojega življenja že 68 tigrov, 3 leoparda in 25 medvedov. Kadar je šel na lov, je vzel več najboljših dvocev s seboj, mnogo dobro plačanih gonjačev in celo tolpo napol divjih in zelo pogumnih psov. Navadno pa ga je na lovu spremljalo tudi še mnogo njegovih prijateljev-sorojakov. Prvi spredaj gre navadno glavni gonjač, ki ga v Indiji imenujejo »šikari«. Ta skrbno opazuje sledove tigra in vodi vso družbo do tigrovega skrivališča. Ob njem korakajo na levi in desni Angleži z nabitimi dvocevkami in takoj za njimi zanesljivi nosači s puškami za rezervo. Nato sledi godba, ki obstoja iz samih trobent, rogov ter cimbal in ki neprestano gode. Za njimi stopajo potem ljudje, ki tudi venomer streljajo s samokresi v zrak. Godbo spremljajo ob strani možje, ki so oboroženi s sabljami in dolgimi sulicami. Čisto zadaj pa stopajo oni, ki mečejo kamnje v velikem loku naprej v džunglo, da tembolj preplašijo tigra. Od časa do časa spleza posameznik na drevo, da si ogleda, kje se v dotičnem momentu tiger nahaja. Vedno pa skrbno pazijo na to, da se od družbe nikdo tudi za par korakov ne oddalji. Večje skupine ljudi, ki se mu bliža v velikim truštem in vpitjem, se ne upa nikdar napasti, pač pa se je že neredkokrat pripetilo, da je iz zasede nenadoma in brezslušno planil na posamezne gonjače, ki so se samo nekaj metrov oddaljili od ostale družbe. Angleški lovci imajo namreč vedno križe in težave z gonjači-domačini, ki se le neradi drže discipline in ki jih godba tako opogumi, da bi se najraje razkropili na vse strani, da bi vsak sam šel nad tigra. Pri lovu tudi skrbno preiščejo vsa drevesa korinte, ki se nahajajo ob vodah, kjer se tigr med gostim vejevjem najraje senčijo. Tiger pred tako skupino navadno vedno zbeži, kadar je par ranjen, tedaj se ves besen zažene med ljudi, ki ga morajo hitro sprejeti s sabljami in dolgimi sulicami. Spretni lovci pa ga navadno že par korakov prej ubijejo, predno jih doseže, s tem, da ga ustrelje naravnost v glavo. Skrbno namreč pazijo na to, da ni koža čisto nič prestreljena, ker bi sicer mnogo izgubila na svoji vrednosti. V prejšnjih časih so za ta lov tudi slone uporabljali, ker jim ne more do živega, začeli so jih pa opuščati, ker so se izkazali preveč neokretni.

Najvišji polet v zračne višave, ki so ga dosedaj dosegli, je segal 29.040 metrov visoko. Razume se, da je bil ta balon, ki so ga spustili, popolnoma brez vsake posadke. Ta poizkus z balonom je namreč napravil belgijski meteorološki zavod v Mecleju. Po navodilih znanega nemškega meteorologa Hergsella je obstojal ta registrirni balon iz dveh, enega manjšega in enega večjega balona, ki sta bila med seboj trdno zvezana. Manjši balon je bil bolj malo napolnjen s plini ter opremljen z različni instrumenti in registrirajočimi aparati, večji, ki je bil zelo napolnjen s plini, pa je služil samo za to, da povleče manjši balon do čim večje višine. Ko prideta balona do takih višin, kjer večji balon

19. marca ob 9. uri popoldne na Tehniški srednji šoli v Ljubljani. — Odbor.

Prestol kralja Dagoberta iz 7. stoletja.

Prestol je razstavljen na razstavi v pariški narodni knjižnici.

poči, tedaj začne manjši balon s svojimi registrirajočimi aparati polagoma padati. Pri omejenem poletu, kjer sta dosegla balona višino 29040 metrov, je v tej višini registriral termograf — 63.4 stopinj Celzija, med tem ko je bila najnižja temperatura (— 67 stopinj) dosežena že v višini 12900 metrov.

Odpornost nekaterih živali proti strupom. Znano je, da nekaterim živalim, zlasti ježu, škorklji in kokošim, živalski strupi prav nič ne škodujejo. Jež se celo hrani samo s takimi živalmi, katerim služi strup kot edino obrambno sredstvo. Dolgo čas niso vedeli, ali so te živali proti vsem strupom odporne ali samo proti živalskim. Radi tega so delali mnogoštevne eksperimente na ježu v inštitutu prof. Harnacka v Halle. Polagoma so doznali, da je odporen samo proti onim strupom, ki ga vsebujejo one živali, ki mu služijo v hrano. Eden najstrašnejših strupov so cianove spojine, ki ga imajo tudi strupene kače v svojih žlezah. Ko so dali mački samo eno stotinko grama ciankalija, je v 4 minutah poginila, do čim je ježa petkratna doza tega strupa spravila šele toliko iz ravnotežja, da so se začeli pojavljati znaki zastrupljenja. Ko so pa dali ježu strup strihnin, tedaj je zadostovala enaka doza in enak čas, da je poginil, kakor pri vseh drugih živalih. Iz tega je torej razvidno, da se je jež na živalske strupe tekom razvojne dobe tako privadil, kakor se na primer privadi človek polagoma na čebelnje pike. Strup ostane namreč na pičenem mestu nerazkrojen in ne tvori nikakih novih spojin, ki bi uničile organizem.

Toplomer iz kremenjaka. Za merjenje zelo visokih temperatur je navadni stekleni toplomer popolnoma neraben, ker se steklo raztali. V to svrhu je konstruiral A. Dufour poseben toplomer iz raztaljenega kremenjaka, ki se je potem polagoma strdil. V kremenjakovo cev je še prej potom vsesavanja spravil tekoč cin, ki naj bi bil mesto živega srebra. Ta toplomer se more uporabljati samo od temperature 240 stopinj Celzija do 580 stopinj. Pod temperaturo 240 stopinj je neraben, ker se pri nižji temperaturi že cin strdi. Ker se pa kremenjak šele pri 1000 do 1200 stopinjah Celzija omeha, zato bi bilo mogoče s toplomerom iz kremenjaka meriti temperaturo do 1000 stopinj visoko, ako bi se za merjenje nad 580 stopinj nadomestil cin s kako drugo kovino.

Mesojede rastline. Nekoliko čudno se sliši, da nahajamo tudi med rastlinstvom take zastopnike, ki se hranijo kakor živali izključno le z mesom. Semkaj spadajo Drosera muscipola, Pinguicula, zlasti pa Nepenthes, ki šteje do 40 različnih vrst. List slednje je podoben vrču, ki doseže do 15 centimetrov višine, pri nekaterih vrstah na otoku Borneo pa celo do 40 cm. Ta list v podobi vrča se blesti v najlepših barvah in izceja na zgornjem robu sladke, dišeče med, da čim bolj privablja razne žuželke. Na dnu vrča se nahaja brezbarvna tekočina, ki je popolnoma brez okusa in ki kislno reagira. Ko prileti žuželka, privabljena od dišečega medu in lepih barv lista na rob tega vrča, ji na silno gladki ploskvi takoj spodrsne in pade noter v tekočino. Ki žuželko takoj omamu. Za vsak slučaj pa še štrlijo na dolgem koncu roba majhne kocičice, ki onemogočijo vsak polet žuželk iz vrča. Tekočina potem žuželko razkroji, jo prebavi in odda sokove v rastlino, o ostankih pa ni nikakega sledu več. Tudi najmanjšega smrdu ni opaziti potem v tej tekočini. Vsak tak vrč more v teku štirinajstih dni prebaviti do 32 kubičnih centimetrov beljakovine. Zato je razumljivo, da povsod tam, kjer se te vrste rastlin pojavijo, začena množina žuželk rapidno padati, dokler iz tistega okoliša popolnoma ne izginejo.

Gospodarsvo

Gospodarsko prodiranje Italije na Balkan.

Grški zunanji minister Rufos je že pretekli teden zapustil Rim; v Rimu pa je ostal prometni minister Tavularis. Politični sporazum med diktatorji navadno ni težak; toliko lažje pa je Rufos uspel, ker je imel s seboj Tavularisa, ki je prišel v Rim, da odpre italijanskemu kapitalu pot v Grčijo.

Pogajanja med Tavularisem in predstavniki italijanske industrije so v glavnem že končana. Grčija namerava naročiti v Italiji veliko vojnega materiala, predvsem letala. Tavularis je obiskal največje italijanske tovarne, kakor Assalio, Fiat in Breda, da se na licu mesta pogodi za dobavo materiala. Letala bo plačala Grčija takoj, za ostale dobave pa bi rada dobila kredit. Po dosedanjih informacijah ne gre tu morda za posojilo, ampak za odlog plačila. Dobave bi krila skupina italijanskih bank, ki ji načelujejo Credito Italiano in Banca Nazionale Di Credito. Zadnje ovire do sporazuma so bile premagane ravno na pritisk teh dveh bank. Minister Tavularis je imel tudi razgovor s prometnim ministrom Ciano; ministra sta razgovorjala o zboljšanju pomorskih zvez med obema državama. — Krf je že pozabljen.

Zdi se, da bi grška ministra rada izposlovala tudi pravo posojilo Grčiji. Amerika je odklonila vse grške prošnje za denarno pomoč, ker se nahaja Grčija v žalostnem gospodarskem položaju. Diktatura g. Pangalosa je ubila grško valuto. V grških finančnih letih je bil kaos; državni proračun znaša 10 milijonov sterlingov, poleg tega pa mora vlada potrositi izven proračuna 14 milijonov šterlingov za kolonizacijo, t. j. za grške begunce, ki se vračajo v domovino. Zadnja statistika o trgovinski bilanci je bila sestavljena za leto 1923—1924. Takrat je uvoz prekašal izvoz za 5 milijard drahem.

Iz tega je umevno, da so tudi v Italiji malo naklonjeni za posojilo Grčiji. Minister Rufos se bo obrnil tudi na Društvo narodov za denarno pomoč.

Narodna banka v letu 1925.

V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršil v Belgradu občni zbor Narodne banke. Bilanca bi bila sledeča: Čisti dobiček znaša 23,724.084.37 Din, ki se razdeli med delničarje. Na podlagi čl. 39. zakona o Narodni banki znaša dobiček države same 35,619.126.55 Din. Nagrade upravnemu odboru, nadzorstvenemu odboru ter nagrade in tantijeme uradništvu znašajo 3,789.268.78 Din. Tako znaša celokupni dobiček 63,154.479.70 Din.

Dohodki so znašali v celoti 100,959.505.54 Din in so se delili sledeče:

Eskont	Din 62,764.192.72
lombardna posojila	" 10,722.916.15
drž. pos. izrednega kredita	" 9,233.088.32
razni posli	" 18,254.308.35

Skupaj Din 100,959.505.54

Izdatki so bili sledeči:

Plače z dod. na draginjo	Din 17,259.645.80
Kurjava, luč, vzdrž. i. t. d.	" 14,307.054.40
Amort. zgradbe n. pohlštva	" 5,073.925.04
odpisi	" 1,161.400.—

Izdatki skupaj Din 37,802.025.84

Nepremičnine Narodne banke so se povečale v l. 1925. za 26,479.432.75 Din ter znašajo koncem l. 1925. skupaj 74,018.054.84 Din.

V preteklem letu je stala gradba centrale:

zgradba v Belgradu	Din 21,742.389.89
zgradba v Nišu	" 4,485.520.86
poprave v Skoplju	" 91.480.—
zemljišče na Cetinju	" 160.042.—

Državni dolg Narodni banki:

a) za odkup kronskih novčanov	Din 1,152,923.315.49
b) stalna zamenjava v banč. novč.	" 236,614.968.40
c) začasna zamenjava v banč. novč.	" 110,691.563.90
d) redni krediti v banč. novč.	" 966,355.034.—
e) izr. krediti v banč. novč.	" 2,000,000.000.—

Skupaj Din 4,466,584.881.79

Skladi narodne banke so sledeči:

a. rezervni	Din 7,282.024.52
b) za kup. zlata	" 75,406.014.—
c) za spopolnitev div.	" 15,958.310.54
d) za amort. nepremičnin	" 13,414.016.14
e) za amort. opreme	" 2,107.783.16
f) za zidavo skladišča	" 1,835.636.98
g) za podporo poljedelstva	" 333.988.30
h) za podp. kmečke liter.	" 779.979.66

Skupaj Din 116,517.732.30

Poleg tega ima banka še svoj penzijski fond za nameščence, ki znaša:

Novčanice, ki so bile koncem 1925 v prometu	" 4,164,203.140.—
a) stalne dinarske	" 1,783,363.690.—
c) dinarsko-kronske	" 115,117.700.—

Skupaj Din 6,062,683.930.—

Metalna podlaga znaša:

v zlatu	Din 75,941.499.83
v srebru	" 17,486.280.70

Podlaga v tujih valutah pa znaša:

v blagajni	Din 1,070.536.76
v tujih depotih	" 365,633.503.65
v met. in niklju	" 320.654.55

Skupaj Din 367,024.694.96

Skupaj Din 450,452.475.49

• • •

Novo posojilo državne hipotekarne banke v Švici. Državna hipotekarna banka je najela pri švicarski »Banque Suisse« posojilo v znesku 5 milijonov šv. frankov.

Velesej v Pragi. Letošnji pomladni velesej v Pragi se vrši med 21. in 28. marcem. Razstavne prostore bodo zavzele prvostvorne češkoslovaške in tuje tvrdke. Prvikrat bo odprt poseben ameriški paviljon. Udeleženci praškega veleseja iz Jugoslavije ne potrebujejo češkoslovaškega viza na potnem listu ter imajo pravico na 50 odstotni popust na železnica v Jugoslaviji in Češkoslovaški ter 25 odstotni popust na železnica v Avstriji in na Ogrskem. Informacije dajejo češkoslovaški konzulati.

Novi banki. V Pirotu se ustanavlja »Privredna banka« z delniško glavnico 1,000.000 dinarjev v Vrhu pa »Trgovačka banka« z delniško glavnico Din 2,000.000.—.

Trošarinski dohodki v januarju so znašali: skupno 67,769.229.39 dinarjev. (V januarju leta 1925 Din 67,818.664.41.) Od tega odpade na sladkor Din 40,282.715.61, kavo 2,899.825.85 dinarjev, kavinne surogate Din 201.988.02, itd.

Obtok bankovcev na Ogrskem se je na podlagi izkaza mažarske Narodne banke z dne 15. februarja, zmanjšal za 10.8 milj. pengőjev in znaša danes 354 milijonov pengőjev.

Pučka dalmatinska banka v Splitu bo izplačala letos 13 odstotno dividendo. Kakor smo že poročali, je prešla letos večina delniškega kapitala v italijanske roke.

Borza

Dne 8. marca.

Curih, Belgrad 9.17 (9.165), Pešta 72.80 (72.80), Berlin 123.70 (123.70), Italija 20.83 (20.83), London 25.24 (25.24), Newyork 519.50 (519.50), Pariz 18.52 (18.80), Praga 15.3950 (15.395), Dunaj 73.25 (73.22), Atene 7.40 (7.40), Bukarešt 2.195 (2.275), Sofija 3.75 (3.75), Madrid 73.25 (73.25), Varšava 68.50 (70), Amsterdam 208.25 (208.25), Bruxelles 23.60 (23.60), Stockholm 139.30 (139.40), Oslo 111 (110.90), Kopenhagen 134.70 (134.35).

Zagreb, Pešta 7.98—8.02, Berlin 13.53 do 13.57 (13.53), Italija 22.22—22.82 (22.15 do 22.83), London 275.79—276.79 (276.10), Newyork 56.627—56.927 (56.75), Pariz 202.78 do 204.78 (212), Praga 168.10—16.910 (168.55), Dunaj 8—8.04 (8.02), Curih 10.9316—10.9716 (10.94).

Dunaj, Devize: Belgrad 12.4725, Kodanj 184.20, London 34.40, Milan 28.40, Newyork 708.15, Pariz 27.42, Varšava 91.80. — Valute: dolarji 707.25, angleški funt 34.26, francoski frank 25.74, lira 28.44, dinar 12.42, češkoslovaška krona 20.945.

Praga, Devize: Lira 135.80, Zagreb 59.67, Pariz 120.80, London 163.56, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana, 7 odstotno invest. posoj. 78 (bl.), vojna odškodnina 281.50 (bl.), zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kreditna 200—220, Merkantilna 100—104, Slavenska 49, Kred. zavod 175—185, Strojne 115 (bl.), Vevče 110 (d), Stavbna 80—90, Šešir 115—120.

Zagreb, 7 odstotno invest. posoj. 77—77.50, vojna odškodnina 279.50—281, per april 283—285.5, Hr. esk. 119—120, Kred. 114—116, Hipobanka 66.50—67, Jugobanka 103—04, Prastadiona 965—970, Srpska 144—146, Eksploatacija 22—25, Sečerana 400—425, Nihag 34 (bl.), Gutmann 300 (bl.), Slavex 150 (bl.), Slavonija 43.50—44, Trbovlje 355—360, Vevče 160 (d), Danica 63—64.

Dunaj, Don.-savska-jadr. 721.000, Zivno 771.000, Alpine 252.000, Greinitz 121.000, Trbovlje 458.000, Hrv. esk. 133.000, Levkam 151.000, Hip. banka 81.000, Mundus 1,027.000, Slavonija 51.000.

Blago.

Ljubljana, Les: Hrastovi plohi, neobrobili, od 40 do 130 mm, od 2.50 m dolž., I, II, III, fco meja 1100 (bl); bukovi plohi, neobrobili, od 40 do 130 mm, od 2.50 m dolž., I, II, III, fco meja 500 (d); hrastovi neobrobili, plohi, od 60 do 140 mm, od 2.50 m dolž. napr., od 22 cm napr. fco važen Ljubljana 7 vag. 1000 (zaklj. 1000); deske 20 mm, monte, fco Podbrdo ali Kranjska gora 18 vag. 540 (zaklj. 540); deske od 25—30 mm, monte, fco Podbrdo ali Kranjska gora 16 vag. 540 (zaklj. 540); remeljni, 30-60, 50-60, 60-60, 100-100, 120-120, monte, fco Podbrdo ali Kranjska gora 5 vag. 540 (zaklj. 540). — Premog: Kal. ca 7000 antracit, Orle, fco važen Škofljica: kosovec, za 1 tona 500 (bl); kockovec, za 1 tona 450 (bl); orehovec, za 1 tona 400 (bl); zdrob, za 1 tona 350 (bl). Kal. ca 4800, fco važen Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tona 260 (bl); kockovec 35-60 mm, za 1 tona 240 (bl); orehovec 20-35 milimetrov, za 1 tona 210 (bl); zdrob 10-20 mm, za 1 tona 190 (bl). — Žito in poljski pridelki: pšenica bačka, 76 kg, 2 odst., fco važen Seki 1 vag. 270 (zaklj. 270); pšenica bačka, 76-77, 2 odst., fco važen Novi Sad 280 (bl); koruza nova, fco važen Novi Sad 114 (bl); koruza nova, za marec, fco v. Novi Sad 120 (bl); koruza nova, za april, fco važen Novi Sad 127 (bl); koruza stara, fco važen Novi Sad 145 (bl); koruza umetno sušena, fco važen Novi Sad 135 (bl); koruza cinquantin, fco važen, Manastir 1 vag. 195 (zaklj. 195); ječmen, gar., 65 kg, par. Novi Sad 1 vag. 165 (zaklj. 165); zeleni fižol, okrogljen in podolgovat, fco važen Maribor 270 (bl); krompir beli in roza, semenski fco slov. postaja 78 (bl).

Poravnajte naročnino!

Kredit. zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Dne 8. marca t. l. se je vršil VI. redni občni zbor tega zavoda v lastnih bančnih prostorih. Iz zanimivega letnega poročila, ki daje pregled o celnem našem gospodarstvu v preteklem letu, posnemamo sledeče:

Prešlo leto, za katero polagamo svoje račune, je v gospodarskem pogledu izredno zanimivo. Vseposvoda je opaziti odločno hopenje, da se odpravijo posledice vojnih in povojnih razmer. Tako hopenje se praktično izvaja in je opaziti smotreno in pospešeno prehajanje do normalizacije. Naloge so težavne in je neogibno, da zahteva ta prehodna doba tu in tam svoje žrtve. Likvidacija starega položaja je samo po sebi privedla bolj nego vsaka oblastvena mera do tega, da prihaja do stare veljave v trgovini in obrtnosti poklicni element. Težavne gospodarske prilike, spriči izboljšane prometa poostreni pritisk konkurence ob sočasnem opešanem odjemu, oprezna ocena kreditnih zahtev stavijo velike zahtevke do sposobnosti trgovca in industrijalca. Težji zaslužek, redkejša delovna prilika, povrnjeno zaupanje v denar in njega vrednost je nepričakovano močno pripomoglo do tega, da je svet zopet začel skrbno ravnati z denarjem. S stabilizacijo valute se je vseposvoda vrnila varčnost. Ta razlog in opešana gospodarska konjunktura vodijo do tega, da naraščajo pri denarnih zavodih hranilne vloge tudi pri nas, kjer je od nekdaj že imelo prebivalstvo vzgojo za to in dobre prilike za štedenje. V teh ne-lahkih prilikah je utemeljena želja in zahteva kupčijskega sveta, da so oblastveni ukrepi v vseh panogah uprave preudarjeni in dobro pripravljeni brez kvarne sunkovitosti.

Navzlic težkim upravnim problemom, katere je reševati v naši prostorni državi spriči mnogoličnih razmer v poedinah pokrajinah, je stvarnemu opazovanju mogoče ugotoviti stalno napredovanje na potu do konsolidacije. Nacionalni novce se je v preteklem letu v nekoliko hitrem koraku dvignil do dokaj iše vrednosti, katere je pač neljubno presenetila to in ono stroko v uvozu in izvozu, potem pa ostal več mesecev na višini okoli 9.15 švicarskega franka. Boljša ocena domače valute je brezdvomno ugodno učinkovala na razpoloženje prebivalstva in pripomogla k spoštovanju denarja. Večja kupovalna sila dinarja pa v zemlji sami še ni prišla do prave veljave. Cene se le polagoma in ne za vse stroke enakomerno uravnavajo. V prošlem letu je stopila v veljavo nova avtonomna carinska tarifa, ki pomenja odločni napredek v gospodarski enotnosti in večje vpoštevanje gospodarskih potreb domačega dela v celoti. Na temelju nove carinske tarife je bila dana možnost, da je prišla mlada država urejati trgovinsko-politične odnose napram inozemstvu potom obsežnih trgovinskih pogodb. Zaključili smo že nove trgovinske pogodbe z dokaj številnimi pogodbenimi tarifnimi postavkami z Italijo in Avstrijo. V velikem krogu važnih naših industrialnih interesov je osobito zadnja pogodba prouzročila nerazpoloženje in glasne tožbe o preveliki popustljivosti v odločilnih postavkah, potrebnih za obrambo naše domače obrtnosti. Nelahko delo na polju urejevanja trgovinsko-političnih odnosov napram inozemstvu naša država v tekočem letu smoteno nadaljuje in izpopolnjuje. Zadovoljiv pojav na prometnem polju je uveljavljenje nove enotne železniške tarife in raznih tarifnih dogovorov.

Letina je bila povprečno rečeno obilna in ugodna. Naš izvoz je kvantitativno v celoti

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

— All je mogoče?

— O, pa še kako! je nadaljeval Paganel z glasom globoke uverjenosti. Ta razlaga mi preje ni prišla na um, ker sem imel vedno pred očmi samo francosko listino, ki je sicer popolnejša od ostalih dveh, pa nima te besede.

— No, no, je ugovarjal major, je pa le malo preveč domišljije v vaši razlagi, Paganel. Preveč radi pozabite na vaše prejšnje sklepanje.

— Major, saj vam rad odgovorjam, kar začenite!

— Kaj je torej z vašo besedo austra?

— To, kar popreje. Ne pomeni drugega kakor avstralsko ozemlje, h kateremu spadajo tudi otoki.

— Dobro. In tisti zlog in di, ki je bil prvokrat prvi zlog besede Indijanci?

— No sedaj bo pa začetek francoske besede indigence, kar pomeni pomanjkanje.

— In contini se je razvnel Mac Nabbs, ali vam zopet pomeni kontinent, celino?

— Ne, ker je Nova Zelandija samo otok.

— No torej?...

Draga moja, je odgovoril Paganel, dovolita, da vama prevedem in razložim listino v smislu moje tretje razlage, potem pa sodita. Samo na dvoje bi vaju hotel opozoriti: Pozabita, kar mogoče na prejšnje razlage, drugič, nekatera mesta se vama bodo zdela prisiljena in mogoče je res, da jih slabo tolmačim, toda dotična mesta nimajo nobenega pomena, med drugimi n. pr. besedica agonie, ki se mi upira in ne gre v mojo razlago. Sicer pa je francoska listina podlaga za moje tolmačenje, in ne smemo pozabiti, da jo je pisal Anglež, ki mogoče ni poznal vseh fines

francoskega jezika. To sem vama hotel reči, sedaj pa začnem.

In Paganel je začel počasi zlogovati sledeče stavke:

— Dne 27. junija 1862. se je trijambornik Britanija iz Glasgowa potopil po dolgi agoniji v avstralskem morju na obali Nove Zelandije. Dvoje mornarjev in kapitan Grant so se mogli rešiti na suho. Tam jih je neprestano mučil strašen glad. Vrgli so to listino pri ... zemljepisne dolžine in pri 37° 11' zemljepisne širine v morje. Pridite jim na pomoč, sicer so izgubljeni.

Paganel se je ustavil. Njegova razlaga je bila sprejemljiva. Toda prav radi tega, ker je bila tako verjetna kakor prejšnji dve, je mogla biti tudi napadna. Zato nista imela ne Glenarvan ne major namena, izpodbijati jo. Ker se pa Britanija ni razbila ne v Patagoniji in ne v Avstraliji, je bilo tem več verjetnosti za tretjo deželo, ki je ležala na sedemintridesetem vzporedniku, za Novo Zelandijo.

— Sedaj pa mi povejte, Paganel, je dejal Glenarvan, kako je mogoče, da ste že več kakor mesec dni vedeli za to razlago in nam niste črhnil niti besedice?

— Ker vam nisem hotel delati praznih upov. Sicer pa, saj smo bili na poti v Auckland, torej prav v bližino kraja, ki se je na njem zgodila nesreča.

— Toda čemu niste spregovorili tedaj, ko nas je zaneslo s prave poti?

— Ker bi nam ta razlaga, pa naj je še tako pravilna, ne mogla rešiti kapitana.

— Zakaj ne, Paganel?

— Recimo, da se je kapitan Grant ponesrečil na Novi Zelandiji. Če se ni v dveh letih povrnil, je to znamenje, da je postal žrtev brodoloma ali pa ljudozrečev.

— Torej je vaše mnenje?...

— Da bomo mogoče našli kake sledove Brita-

nije, ponesrečenci z Britanije pa so za vedno izgubljeni!

— Molčita o vsem tem, prijatelja, je zaključil Glenarvan. Dajta, da jaz izberem primeren trenutek in povem nesrečnima otrokoma kapitana Granta to žalostno novico!

Dvajseto poglavje.

Krik v noč.

Posadka je kmalu izvedela, da Ayrton ni mogel razgrniti skrivnostnega zagrinjala, ki je zakrivalo usodo kapitana Granta. Na krovu je bilo vse potrto, zakaj trdno so bili prepričani, da ve nekdanji čolnar kaj takega, kar bi utegnulo spraviti Duncana na pravo sled.

Zato je jahta nadaljevala svojo pot. Treba je bilo samo še izbrati otok, ki bi na njem pustili Ayrtona.

Paganel in John Mangles sta pogledala na ladijski zemljevid. Prav na sedemintridesetem vzporedniku je bil zaznamovan samotni otočič, znan pod imenom Marije Terezije otok. Ta ogromna skala, ki je zašla na sredo Tihega morja, je oddaljena tritisoč petsto milj od ameriške obale in petnajststo milj od Nove Zelandije. Na severu je najbližja suha zemlja otočje Pomotu, ki je pod francoskim pokroviteljstvom. Proti jugu ni drugega kakor večni sledovi južnega tečaja. Nobena ladja se ne izgubi v bližino samotnega otoka. Semkaj ne prihaja noben odmev hrumečega sveta. Samo vodne ptice, hčerke viharja, posedajo po skalah, da si odpočijejo od dolgega poleta. Da, veliko je takih zemljevidov, ki ne poznajo tega otoka.

Če bi si kdo želel najmirnejšega koticika na zemlji, bi gotovo prišel semkaj. Vse to so povedali Ayrtonu. Čolnar je prikimal, da sprejme namenjeno mu bivaljšče. Naravnali so torej ladjo naravnost proti otoku Marije Terezije.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv. Kazan, voljeji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din. 20. zv.: Kralj gor, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

večji nego prejšnje leto, po vrednosti je pa nekaj slabši. Vzrok leži v tem, da je padla vrednost mnogim vrstam kmetijskih in gozdnih produktov. V prehodu v novo carinsko ero se je dvignil uvoz važnih fabrikantov, tako zlasti pletenin vseh vrst, katerih cene se drže vztrajneje nego cene agrarnega blaga. V trgovini in industriji je kakor drugod po svetu zaznamovati mrko konjunkturo, ki žal ne kaže še znakov, da popusti. Malo je strok, ki se lažje gibljejo. Delovnih prilik je malo. Brezposelnost se oglašja s trdimi posledicami tudi v naši zemlji. Kmet skrbno obrača denar ter kupuje samo najpotrebnejše. V agrarni zemlji je ta okolnost tem bolj odločilnega pomena za promet in trgovino, ker je kupovalna moč srednjega stanu močno opešala. Denar se je v teku leta pocenil, vendar doslej ni mogel učinkovito pripomoči do živahnijšega razpoloženja v trgovini in obrtnosti.

Mlado leto 1926 je nenavadno žalostno pričelo za naš gospodarski svet. Sredi dela je moral po sklepu Najvišje modrosti dne 2. januarja 1926 iz tega minljivega sveta naš predodlični in mnogozaslужni predsednik gospod Ivan Knez.

Blagopokojni predsednik je bil mož redkih vrlin in izrednih kvalit. Mirno, stvarno in preudarno delo je bilo njegovo veselje. Veščakov njegovega kova je težko dobiti v gospodarskih krogih, zakaj odlični naš predsednik je

bil doma v kmetiji tako, kakor v kupčiji, industriji in v denarnih poslih. V najtežavnejših položajih je imel dober in zanesljiv svet. Svoje redke sposobnosti je nesebično in požrtvovalno skoro pol stoletja stavil na razpolago javnemu delu. Veliki pokojnik ni bil samo član vodstva različnih gospodarskih podjetij, marveč je tudi v naših stanovskih korporacijah igral veliko vlogo in je najvažnejše od njih, tako Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dolga leta kot njen predsednik vzgledno in požrtvovalno vodil. Našemu zavodu je bil od ustanovitve najbolj vodnik, zanesljiv svetovalec in izkušen prijatelj. Viskrni pijeteti se spominjamo nevenljivih zaslug odličnega pokojnika ter mu ohrani naš zavod vedno hvaležen in časten spomin.

Naš zavod je navzlic neugodnim prilikam preteklo leto ugodno odpravil. Naši posli so se namnožili, promet se je znatno povečal, lukrativnost poslov pa je v izpremenjenih razmerah precej padla.

V letu 1925 je znašal celokupni promet Din 22.357.623.000.—.

Iz bilance povzamemo sledeče številke: aktiva: vrednostni papirji Din 3.379.425.73, konzorcijski računi Din 16.630.196.—, menice Din 43.568.479.87, blagajna Din 22.201.648.07, inventar Din 14.040.32, realitete 1.276.231.05, debitorji Din 262.396.381.14; pasiva: delniška

glavnica Din 12.500.000.—, rezervni fondi Din 8.432.133.85, trate Din 94.530.58, vložne knjižice Din 33.358.487.86, kreditorji Din 291 milijonov 531.407.29, dobiček Din 3.549.842.60 milijonov 531.407.29, dobiček Din 3.549.842.60.

Izza dne 15. marca t. l. se plača za poslovnost leto 1925 dividenda od 10% t. j. po Din 10.— za vsako delnico.

V počastitev spomina umrlega prvega predsednika se je osnoval Iv. Knezov fond za odslužene nameščence in njih svojce v znesku Din 250.000.—.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 8. marca 1926.

višina barometra 308,8 m

Opazovanja	Baro- meter	Tempe- ratura v C°	Rel. vлага v %	Vetar in brzina v m	Obla- nosti 0—10	Padavin	
						vrela	množina v mm do 7h
Ljubljana (dvorec)	7	768'6	—0'4	93	SW 0'5	10	megleno
	8	769'2	0'1	92	N 0'5	10	dež, sneg 2'3
	14	769'3	4'8	75	NE 0'5	6	"
	21	770'6	3'4	81	S 3	1	"
Zagreb	7	768'4	1'0	92	N 3	10	de. sneg 0'1
Beograd	8	765'4	0'0	96	W 3	10	dež 3'0
Sarajevo	8	765'6	2'0	78	N 0'5	5	sneg 0'1
Skoplje	7	762'8	4'0	92	NW 3	10	0
Gruž - Dubrovnik							
Praga	7						

Barometer je reduciran na morsk gladino.

Originalne (parve) potrebščine fixat in preservata za Opalograph dobite edino le pri **L. Baraga**, Selenburgova ul. 6/I. Telefon št. 950

PLETILKA
išče mesta. Naslov pove
uprava lista pod št. 1604

Kmetško DEKLICO
pošteno, 16—18 let, ki
ima veselje do gospo-
dinjstva ter razume ne-
koliko šivanja, sprejme
trgovsko družino. Po-
nudbe na upravo lista
pod št. 1604. Poštena in
zanesljiva št. 1605.

GRAFOLOG!
Prvič v Ljubljani! Znan
egiptovski grafiolog vam
pove z roke prihodnost.
Hotel »SOČA«, soba 16,
od danes dalje od 9 do
1 in od 2 do 8 zvečer.

Išče se zdrava
SLUŽKINJA
ki ljubi red in snago.
Plača po dogovoru. Po-
nudbe na upravo pod:
»Snažna« št. 1594.

»KROJNA SOLA« Stari
trg 19-L sprejme v krojni
tečaj za polovično ceno
UČENKO, ki je voljna
poleg učenja pomagati v
pisarniških prostorih.

SLUŽKINJO
pošteno, snažno, vajeno
nekoliko kuhanja, šiva-
nja ter vseh hišnih del,
sprejme družina 3 oseb
na Gorenjskem. Plača
250 Din mesečno. Ponu-
be na upravo »Slovenca«
pod: Stalna služba 1599.

Mesarski VAJENEC
močan, se sprejme. Ad.
Zabjek, Poljanska c. 55.

Zanesljivo kuharico,
30—40 let staro, ki zna
fino kuhati, posebno še
močnate jedi, in opravlja
druga hišna dela, razen
pranja, se išče k rodbini
brez otrok blizu Ljub-
ljane, z nastopom 1. apr.
2 sobi, predoba. Pred-
pogoj vestnost in veselje
do reda. Plača 400 do
500 Din. Stalna služba.
Prednost imajo one, ki
imajo večletna izpriče-
vala dobrih hiš. Ponu-
be na upravo lista pod:
»Blizu Ljubljane« 1579.

SVARILO!
Ker se v našem kraju
širijo neresnične vesti o
podpisnem, svarim vse,
ki te vesti širijo, da vse
take govorice takoj usta-
vijo.
Franc Klančnik, Vojnik.

Solidnega gospoda sprej-
mem kot
SOSTANOVALCA!
v šiški. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 1603.

Hmeljevi
sadeži poceni naprodati.
Pisati na upravo lista
pod: »Golding« 1574.

STAVBIŠČE
v Zagrebu v dolnji Pe-
trovi ulici, v površini
okoli 300 sežnjev, pri
glavni cesti, vrlo pri-
kladno za gradnjo, na-
prodati. Informacije in
cena se izve pri V. Mi-
linović, Zagreb, Kame-
nita ulica 7. 1587

Se priporočam slavnemu
občinstvu!

FRANC PLAVEC
čevljar — Krsnikova 3.
Točna izvršitev. Solidno
delo!

PISALNI STROJ
»Mercedes«, skoro nov,
naprodati po nizke ceni.
Iz prijaznosti na ogled v
služilarni **VOLTMANN**
v Prešernovi ulici.

POLNOJARMENIK
(Vollatter), kupim, 50/60
cm. Ponudbe na: Majerič
Prisojna ulica št. 1,
Ljubljana. 1600

JAVNA ZAHVALA.
Javno se zahvaljujem
g. zdravniku dr. Antonu
Čedeju v Laškem, ker je
ob ponesrečbi moje žene
storil po svoji zdravni-
ški praksi kar je mogel,
da je ozdravila.

Bukovca št. 56 p. La-
ško, dne 6. marca 1926.
MATIJA DORNIK.

**Zelo dobičkanosno
ZASTOPSTVO**
oddaja velika inozemska
trgovska agentura, zastop-
nikom itd. Dopise pod:
»Ohne Kapital und Vor-
kenntnis« št. 9784 na
»PIRAS«, Praga, Jindřiš-
ka 18, Českoslovaška.

**Kuhinjsko emalirano
posodo**
vseh vrst in dr. potreb-
ščine, dobite najceneje
pri tvrdki: **A. VICEL**,
Maribor, Glavni trg št. 5.

Vrtnarskega vajenca
z vso oskrbo v hiši —
sprejme Pavel Šimenc,
trgovski vrtnar, Sv. Križ
Ljubljana. Zglasiti se je
v cvetličarni, Sv. Petra
cesta 33, Ljubljana.

Trg. pomočnika
ali prodajalko, starejšo
moč mešane stroke, do-
bro izurjeno — sprejme
trgovca **IVAN SENICA**,
Šoštanj. 1497

STANOVANJE
dobi tisti, kdor odkupi
novo pohištvo. Naslov v
upravi lista pod št. 1567.

Izvrstna slanina
(Brotspeck)
zelo poceni. Naročila do
100 kg Din 19.— (suha),
preko 100 kg Din 18.—
(suha). Ista soljena sla-
nina pri kilogramu 1 Din
cencije. — Prva bjelo-
varska tvornica suho-
mesnate robe — Josipa
Svobode sinovi d. d.,
Bjelovar. 1514

Hočvarjeva aromatična
železn. tinktura
izborno preizkušena zo-
per slabokrvnost, slabo
prebavo in oslabele
vsake vrste. Vir moči za
odrasle in otroke. Ne
kviri zob! Pol litrska
steklenica 20 Din. Pora-
biti je 3 stekli. po vrsti.
V Ljubljano dostavljam
franco! Izdeluje in raz-
pošilja samo: **Lekarnar**
HOČVAR, Vrhnika.

POZOR!
OSTANKI za perilo
so naprodaj za polovični
ali zelo znižani ceni. Ne
zamudite ugodne prilike!
Ljubljana, Resljeva cesta
št. 30/L, desno.

Išče se **POSOLJO**
30.000 Din za povzdigo
dobro idočje trgovine, ozi-
roma se sprejme **DRU-
ŽABNIK**. Ponudbe na
upravo pod št. »Visoke
obresti« št. 1490.

**Zahtevajte povsod
INFICIN**

ki zanesljivo in popolno-
ma pokonča mrčes (šurke
in ruse). Škatlja 250 gr.
velja 15 Din. Ako ne po-
maže, vrnem denar. —
Pošilja po pošti:
Lekarna Krajčović,
Vukovar.

Posredoval. za služkinje
Pavla Mrak
(prej v posredovalnici g.
Novotny), Ljubljana, Ko-
pitarska ulica 4, poleg
zmajskega mostu, se naj-
topleje priporoča.

DRVA - CEBIN
Wollva ulica 1/II. — Telefon 56

STAMPILJE
* **T. RABIČ** *
Ljubljana
KOLOVORSKA UL.

HIŠA (vila)
z gospodar. poslopijem, 2
lepa vrta za sočivje, sad
vrt, njiva, studenec, vse
pri hiši, na glavni cesti,
lepi pot, 10 minut od
Ptuja. — Vse drugo se
poizve pri gosp.

FRANC NEDOG
v Ptuj

Po kratki bolezni nas je zapustil naš ljubljani, tihi in dobri oče,
stari oče, brat, svak, stric, tast in zet, gospod

Anton Kravanja st.

trgovca in posestnika v Cerknici

dne 7. t. m. ob 9 uri dop. in odšel v 67. letu svoje starosti v večnost.

Pogreb se vrši v torek, t. j. 9. marca ob 3. uri pop. v Cerknici.

Cerknica pri Rakeku, dne 7. marca 1926.

Žalujoči otroci in sorodniki.

Primerjajte delo in cene

in prepričali se boste, da so izdelki poslovnih knjiž.
Književnice M. T. D. v Ljubljani. Kopitarjeva ulica 6/II
En grös. brez konkurence. En detail.

GOSTILNA
»Koroški dom«

toči pristna štajerska
vina, poleg črno dalma-
tinsko vino, 11 Din liter.
Kuhinjo vodim zopet sa-
ma. Se priporočam

KATI KOROŠEC. Ljubljana, Zaloška cesta

Avto štirisedežen, v
dobrem stanju,
karbid. razsvetlji, se pro-
da za 16.000 Din. Naslov
v upravi pod št. 1499.

A. SUŠNIK
železnina

Ljubljana, Zaloška cesta

ODPADKE od žage,
hrastove letvice za vino-
grade in za ograje ter
vsakovrstne hrastov re-
zan les, nudi parna žaga
»ZORA« d. z o. z. v
Crnomlju. Ista tudi ku-
puje hrastov okrogel les,
cele parcele ali gozdove.

Naznanjamo pretužno vest, da je naša zlata mati, stara
mati, tašča, teta, gospa

Antonija Dev

vdova po dežel. sod. svetniku v pokoju

danes dne 8. t. m. ob 17. uri po kratki mučni bolezni,
previdena s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje
blage oči.

Pogreb se vrši v sredo dne 10. marca 1926 ob 16. uri
iz hiše žalosti, Jurčičev trg št. 2, na pokopališče k Sv.
Križu, kjer se truplo položi v rodbinsko grobnico.

V Ljubljani, dne 8. marca 1926.

RODBINE: OSKAR DEV, EDUARD DEV,
OLGA in ELEONORA DEV, DR. DOLJA-
NOVA, JOSIP COSTAPERARIA, MARJA
Jeglič.

Zdravje je pol bogastva!

Za uspešno duševno in telesno delo, ter za uspeh
v življenju sploh je človeku predpogoj telesno
zadovoljstvo.

Ne mučite svoje telo pri vsakem koraku s trdim
usnjatimi petami, ker one povzročajo močne
potresljaje.

Nosite tudi Vi

Palma-kaučuk podplate in pete.

Vi se potem ne boste hoteli nikakor več od-
reči ugodnemu in elastičnemu koraku.

Palma-kaučuk pete so trikrat tako trpežne in še
ceneje kot usnje.

ZAHVALA.

»Zadruga za izvoz jajc v Št. Juriju ob
južni železnici« se tem potom zahvaljuje p. t.
občinstvu, ki je ob priliki požara zadrugskega po-
slopa tako požrtvovalno pomagalo pri reševalni
akciji. Posebna zahvala pa trški kakor tudi oko-
liški požarni brambli, ki je bila vestno in požrtvo-
valno na delu in je v veliki meri pripomogla, da
se je rešilo, kar je bilo mogoče. Zahvala tudi
tuk. orožništvu pod poveljstvom g. Janžekoviča.

Mednarodni velesejem
v Budimpešti
od 17. do 26. aprila
prirejen od Budimpeštanske tr-
govske in obrtniške komore
Skladšče prosto carine
Polajšave pri prevozu, potniških voz. listkih
in vizumu. — Centralni biro: Budapest V.,
Szemere 6. General. zastopnik: Dr. Szillágyi
Geza, Beograd, Strahinića Bana 43/a.

MOKO

poznano najboljšo kvaliteto, notira danes
»POSAVINA«, umetni mlín Hermann Weiss, Sisak:

Ogg Og Oglatt 2 4 6 7 otrobi
Din 5.05 5.05 5.— 4.60 4.30 3.30 2.20 1.20
postavno vagon Sisak.

=====

Zakaj?

opažate, da se Vašemu
podjetju od strani občin-
stva posveča mnogo manj
pozornosti, kot ste prič-
kovali v začetku?

Zato!

ker se premalo ali pa
morda celo nič ne poslu-
žujete reklame v časopisu.
Poskusite in prepričali se
boste o resničnosti reka:

Kdor ne oglašuje,
ne napreduje!

=====